

SCIENCE
FICION

ТРИЛЪР

21

ТВЪРДА

ФАНТАСТИКА

МИГ ОТ БУРЯТА

МИГ ОТ БУРЯТА ТВЪРДА ФАНТАСТИКА

Превод: Красномир Крачунов

chitanka.info

КЛИФЪРД САЙМЪК ДА ПАДНЕШ КАТО МЪРТЪВ

На всички е известно, че след кацането на космически кораб на девствена планета минава поне седмица, преди първият представител на местната фауна да се реши да напусне убежището си и да се огледа. Но този път...

Едва успяхме да отворим люка и да спуснем стълбата и стадо хростозаври наобиколиха кораба. Стояха притиснати плътно един до друг и изглеждаха нелепо. Сякаш бяха излезли от рисунка на карикатурист, пиян до козирката, и като част от бълнуването му се бяха появили пред нас. По размери надминаваха кравите, но явно им отстъпваха по грациозност. Гледайки ги, можеше да се предположи, че формата им е възникнала след непрекъснати блъскания в каменна стена.

Разноцветни петна — виолетови, розови, изумрудено зелени и дори оранжеви — покриваха пъпчивите синкави кожи на тези блажени създания. Подобно нещо нямаше нито едно уважаващо себе си същество. Сумарно петната образуваха нещо като шахматна дъска, направена от защити парцали, които някоя стара дама е пазила в сандъка на тавана си.

Честно казано, не това бе най-ужасното...

От главите, телата и всички останали части нагоре се изправяха множество „клонки“, които създаваха впечатление, че съществата се крият в гъсталаците на млади храсти, по-точно казано, че неумело се опитват да се маскират. И като завършек на безумието, картината се освежаваше от нещо подобно на плодове и зеленчуци, растящи по „клонките“.

Ние се спуснахме по стълбата на зелената поляна пред кораба. Няколко минути минаха в мълчание. Ние разглеждахме хростозаврите, те — нас, докато едно от съществата не тръгна в наша посока. Спря на два-три метра, повдигна печалните си очи и падна мъртво в краката ни.

Веднага стадото се обърна и съществата трмаво тропайки запълзяха, сякаш си бяха изпълнили поставената им мисия, задоволили бяха собственото си любопитство и сега си опиваха в къщи.

Джулиън Оливър, ботаникът, вдигна треперещата си ръка и изтри капчиците пот по челото.

— Поредната загадъчност... — простена той. — Е, защо, обяснете ми, на нас никога не ни върви? Защо не можем да кацнем на планета, където всичко е ясно и просто?

— Защото съществуват само в мечтите — отвърнах аз. — Спомнете си хресталака от Геймъл-3, който през първата половина от живота си не се различаваше по нищо от обикновен зрял домати, а във втората ставаше отровен звяр, с опасност за хората категория А.

— Спомням си — отвърна печално Оливър.

Биологът Макс Вебер внимателно се приближи до падналия хрестозавър и леко подритна тялото с крака.

— Цялата работа е там — произнесе той бавно, — че геймълианският домати е под закрилата на Джулиън. А тези същества... Как ги нарекохте? Аха, хрестозаври. Така, така, те накуп ще се качат на моята тънка шия.

— Чак пък само на твоята! — протестира Оливър. — Какво можеш да ни съобщиш за хреста по тялото на съществата, а? Нищо конкретно. Ще стане така, че аз ще трябва да се занимавам с тях дори повече от тебе.

Запътих се бързо към тях и прекъснах спора им. Вебер и Оливър не го спираха от запознанството ни преди двадесет години. Нито посетените планети, нито изминатите заедно стотици парсеци бяха изменили взаимоотношенията им. Отлично съзнавах, че да спря спора им е невъзможно, но в даденото положение имаше смисъл да го отложим за известно време.

— Престанете — намесих се аз. — След няколко часа започна нощта. Трябва да решим въпроса с лагера.

— Но хрестозавъра... — започна Вебер. — Не можем да го оставим да лежи така...

— И защо не? На планетата има милиони от този вид. Като иска, да лежи!

— Но съществото падна като мъртво! Ти сам видя това!

— Видях, но точно този хрестозавър е стар и болен.

— Не. Съществува в разцвета на силите си.

— Нека пренесем дискусията за физическото състояние на хростозавъра на вечерята — включи се в разговора бактериологът Алфред Кемпър. — И аз съм заинтересуван не по-малко от теб, но Боб е прав. Първо да решим въпроса с лагера.

— И още нещо — допълних, като сурово поглеждах колегите си. — Колкото и безопасно и благополучно да изглежда този свят, ние сме длъжни строго да изпълняваме правилата на инструкциите: нищо да не късаме и да не ядем. Ще пием вода, която сме донесли със себе си. Никакви нощни разходки. И никаква безгрижност!

— Но нали на планетата няма нищо друго освен безкрайните стада хростозаври. Нито дървета, нито хълмове, нито... с една дума — нищо. Това не е планета, а едно безкрайно пасбище — Вебер не можеше да се успокои, а той знае правилата и инструкциите не по-зле от мен. Просто особеност на характера му — не може да се съгласява веднага.

— Така че, какво ще правим, момчета? — извиках аз. — Ще разпъваме ли палатките? Или още една нощ ще прекараме на борда на кораба?

Въпросът ми, както и предполагах, попадна точно в целта, и още преди залез слънце близо до кораба израстна малко платнено градче. Екологът и по съвместителство готвач Карл Парсънс монтира походната кухня и преди да успеем да поставим последното колче на последната палатка, той гръмко обяви:

— Вечерята е готова!

Всички се хвърлиха към масата, а аз се насочих към палатката си. Както обикновено момчетата се разсмяха преди да се нахвърлят на яденето.

Поне три пъти на ден, а някои пъти и повече си обменяме с приятелите „своеобразни комплименти“. И не възникват никакви недомлъвки и обиди — те непрекъснато се изказват по повод на диетата ми, а и аз не им оставам длъжен. Струва ми се, че храненето се е превърнало в своеобразен ритуал: като си разменяме намеци и шеги ликвидираме стресовите възбуди. Не напразно от дванадесет години не сме се делили.

Като седнах на леглото си, извадих от чантата си моята диета и започнах да се тъпча с безвкусната каша. В този миг ме настигна

миризмата на пържено месо. Сграбчих чантата си и се оттеглих в края на лагера. Господи, в такива моменти съм готов да жертвам и дясната си ръка, само и само да хапна парче месо, от вкусна пържола.

Все пак от диетичната кухня не се умира, но този факт е единственото ми утешение в случая. Представете си само, аз боледувам от язва на стомаха. Ако запитате някой лекар, той ще ви заяви, че подобна болест отдавна не съществува. Така е, думата „язва“ звучи смешно и архаично. Но моят стомах е загадка за медиците! Затова съм принуден да мъкна по цялата Галактика чантата с диетичните храни.

След вечерята момчетата домъкнаха тялото на хростозавъра поблизо до лагера и започнаха внимателно да го разглеждат в светлината на лампите. Само няколко минути изследване бяха нужни да разсеят и последните съмнения — ние се убедихме, че клонките се явяват неотделима част от тялото им и растат от пъпките на кожата им със строго определена разцветка.

Още няколко минути изминаха и Вебер зяпна от учудване, когато откри до някои от пъпките и ямички, като че ли за игра на голф, но много по-малки. С джобното си ножче бръкна в едно отворче и извади някакво насекомо, което приличаше на пчела. Ние не повярвахме на очите си. А Вебер провери още няколко отворчета-ямки и намери още една пчела, също така мъртва, както и в първия случай.

Вебер и Оливър искаха веднага да направят аутопсия, но успяхме да ги разубедим. Ние хвърлихме чоп, кой пръв да застане на пост и естествено най-късата сламка се падна на мен.

Особена нужда от охрана на лагера нямаше, сигналната система надеждно ни защитаваше, но имаше допълнително предписание и трябваше да се организира караул.

Изправих се и тръгнах неохотно да търся пушката, а момчетата ми пожелаха спокойна нощ и се разотидоха по палатките. Още дълго чувах гласовете им в мрака.

Първата нощ на непозната планета винаги минава по един и същи начин. Колкото и да сте изморени от работа, колкото и равнодушно да се отнасяте към нея, вие, независимо дали сте новак или стар космически вълк, едва ли лесно ще заспите.

Седях до запалената лампа. На друга планета бихме направили огън — езиците на пламъците създават илюзията на нещо родно, но

тук нямаше дори слама, да не говорим за съчки или истински дърва.

Лампата стоеше на масата до мен, а на другия край лежеше тялото на хростозавъра. Отдавна не съм се чувствувал така неудобно, макар времето на моите безпокойства още да не бе настъпило. Специалността ми — икономика на селското стопанство — определяше основната ми задача: да преценя отчетите на специалистите и да направя съответния извод за възможната колонизация на планетата.

Но сега, като се намирах сам с това удивително същество, не можех да се откъсна от мисълта, че то ми обърква всички карти. Напразно се опитвах да се захвана с нещо друго, мислите ми непрекъснато се връщаха към загадките на съществото, така че бях радостен да видя до себе си дори Талбът Фулертън Четириокия, който изплава от мрака.

По време на полет той приличаше повече на сянка, отколкото на човек. Бе така апатичен и безлик, че не го забелязвахме нито аз, нито колегите ми. Но сега Четириокият изглеждаше развълнуван.

— Впечатленията не ти дават мира, а? — запитах го аз.

Той кимна разсеяно и продължи да се взира в тъмнината.

— Чудна работа — каза той. — Би било истинско чудо, ако това се окаже същата планета.

— Няма да се окаже. Ти търсиш Елдорадо. Преследваш приказката. И стреляш с халосни патрони.

— Веднъж са намерили тази планета — продължи упорито той. — Ние разполагаме със съответните записи за това.

— Разбира се! Мемоарите за Атлантида и Златните хора. Спомени за Империята на Презвитер Йоан. Отчет за Северозападния Проход в историята на древната Земя. Описанието на Седемте града. И други подобни разкази.

Лицено на Фулертън се опна, дишането му се ускори, а очите блеснаха. Той нервно засвива и отпуска юмруци.

— Сейтър — произнесе с изумление той, — не мога да разбера, защо непрекъснато ми се надсмивате. Знам със сигурност, че някъде във Вселената съществува безсмъртие. Тайната на безсмъртието вече е намерена и Човечеството непременно ще намери това място! Сега в разпореждане на човека се намират безграничните възможности на космоса — милиони планети. Проблемата със жизненото пространство

е решена напълно. А Безсмъртието, казвам го на всички, е следващата степен в развитието на Човечеството!

— Спри веднага! — изкрещях аз. — И забрави, какво си казал!

Но щом Четириокият е докопал любимата си тема, с нищо не можеш да го спреш.

— Погледни наоколо — продължи той. — Тази планета така прилича на Земята. Дори слънцето се намира на същия етап на развитие на звездите, както и земното светило. Почвата е плодородна, климатът идеален, а водата е в изобилие! Колко години ще минат преди хората да заселят тази планета?

— Хиляда. Пет хиляди. Може и повече.

— Правилно! Безкрайно количество светове само това чакат, да ги заселят. Но човек е принуден да ги оставя недокоснати по простата причина, че е смъртен. Следва да се каже още и за...

Седях търпеливо, слушах безкрайните „да се каже и за...“, като всичките му разсъждения свършваха с един извод — смъртта е ужасна. Да знаете само, как ми досаждаха тези разговори. Нали всеки отряд е длъжен да има в състава си Четириок! Те са поначало безумци, но такъв фанатик като Фулертън още не съм срещал. Освен това летеше за първи път. Опитах се, да не забелязвам думите му, като ругаех Института по Безсмъртие, който ни изпращаше Четириоките...

Фулертън говореше ли, говореше. Идеализъм и настървеност в търсенето на безсмъртието направо бликаше от него. Впрочем, всеки Четириок се опитваше да направи впечатление на някакъв си там Прометей, който изгаряше в пламъците на яростната си убеденост в правотата си, че човек е длъжен да живее вечно, а безсмъртието скоро, едва ли не в най-близките дни ще бъде намерено. Като доказателство всеки от тях разказваше баснята за безименния космически кораб, който се е загубил на някаква неизвестна планета в отдавна забравена година, след като екипажът му намерил безсмъртието. Разбира се, бълнуване. И все пак, благодарение на Четириоките, правителствените субсидии и милиардните дарения, легендата продължаваше да съществува. Глупаци, богати и бедни, вярващи на приказките за безсмъртието редовно превеждаха пари на сметката на Института, но въпреки това продължаваха да измират с нормалното постоянство. Щедростта не винаги се отплаща.

— Къде поглеждаш през цялото време? — запитах Фулертън, като се надявах да охладя страстта му. — Какво има там, човек, растение или животно?

— Нищо подобно! — тържествено произнесе той, като съдия при четенето на присъда. — Там виждам нещо, за което не мога да ти кажа!

Ама че проклетник! Какво, всъщност, си въобразява?

Затова продължих да го подтиквам — така дежурството ми щеше да мине по-бързо. Фулертън или нашият Четириок се оказа най-младият и, което бе най-лошото, най-голямата лепка от всички очиларчета, с които съм приказвал. И най-силно ме дразнеше: фанатиците никога не се вслушват в мнението на събеседниците си!

— Как ще определиш, че си намерил търсеното?

Той не ми отвърна. Въздишките му ме накараха и аз да си замълча. Току виж се разплакал.

Така седяхме и не възобновявахме разговора. По едно време той извади клечка за зъби, пъкна я в устата си и започна да я дъвче. Едва се сдържах, да не му дам да се разбере: според мен няма по-отвратителна привичка от тази, при това в най-неподходящи моменти. Мисля, че той усети тайното ми намерение, изплю сдъвканото парченци дърво и мълчаливо си тръгна.

* * *

Неволно погледнах кораба. Светлината на лампата ми стигаше да прочета надписа на борда:

„КИЙВ 7 — ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА АГЕНЦИЯ 286“

По този надпис ще ни познаят навсякъде в Галактиката. Известно е, че Кийв 7 е център на селското стопанство, докато Алдебаран 12 се занимава с медицински изследвания, а Капела 9 е средоточие на Университетите. Иначе казано всяка планета се специализира в строго определена област.

Мога да допълня, че нашата планета изпраща множество изследователски експедиции, по подобие на отряда ни.

Ние разузнаваме новите светове, търсим растения и животни, които са подходящи за следващи опитни изследвания. Наистина, с особени успехи не можем засега да се похвалим. Намерили сме няколко вида треви, които стават за елтенианските планети. А останалите ни находки не може да се причислят към успехите ни. Да, изглежда щастието упорито ни обръща гръб. Достатъчно е да си спомним за отровните доматоподобни. Работим упорито като другите отряди, но се оказва, че единствено със старание малко се постига. Често, особено вечер, ни става ужасно обидно: защо някои се връщат с ценни находки, носещи им слава и пари, а ние само пощипваме жалките ни треви. А още по-често се връщаме с празни ръце.

Животът на изследователите не е лек, често ни се налага да работим в невероятни условия. От такива полети колегите се връщат като изстискани лимони, ако въобще се връщат...

Но днес изглежда невероятно ни бе провървяло. Планетата бе тиха и мирна с идеален климат, повърхност без излишно разнообразие и най-важното — отсъствие на враждебни животни и отровна растителност.

Вебер като винаги се успа. Когато си показва носа навън, дойде при масата и се запули над тялото на хростозавъра, сякаш за първи път го виждаше.

— Просто фантастика, а не симбиоза — каза, като обикаляше масата без да откъсва очи от съществото. — Мозъкът ми отказва да възприема подобна зрителна информация. Ако това същество не лежеше пред собствения ми нос, бих казал, че подобно нещо е невъзможно. Нали симбиозата предизвиква асоциации с най-простите форми на живот.

— Имаш предвид клончетата в телата на хростозаври, ли? И пчелите ли?

Той кимна.

— Защо си сигурен, че това е симбиоза?

— Не зная — тихо отвърна Вебер и така стисна юмрук, че пръстите му побеляха.

Тържествено му предадох пушката и отидох в палатката си, която делях с Кемпър. Бактериологът се събуди и ме заговори. Макар,

всъщност, да не спеше.

— Ти ли си, Боб?

— Аз съм. Всичко ли е наред?

— Нещо не ме лови сън. Лежа и си мисля — каза той. — Лудо място.

— Хростозаврите ли?

— Не само те. Цялата планета е такава. За първи път виждам такава пустиня: нито дървета, нито цветове. Нищо. Само това безкрайно море трева.

— Нима има инструкция, която да забранява да се намира планета пасбище? — пошегувах се аз.

— Прекалено е просто — отвърна той, като не възприе шегата ми. — Всичко е неестествено опростено. Планетата е разтребена, подредена и опакована. Сякаш някой си е поставил за задача да създаде проста планета, като е отхвърлил излишъците, прекратил е биологическите опити, с изключение на един-единствен — да отгледа само един вид животни и тревата за тяхната прехрана.

— Сигурен ли си? — запитах аз. — Ние не знаем още много подробности. Възможно е, да не сме забелязали останалите обитатели на планетата? Та ти добре знаеш: загадките възникват за секунди, а се разрешават с години. Съгласен съм, единствените живи същества, които ни се удаде да видим, са хростозаври, но защо това да не е по причина, че са се разплодили в невероятни количества. И така, като висока планина, закриват със себе си всичко наоколо.

— Е, върви по... — прошепна той и се обърна с гръб.

Усмихнах се. Кемпър си оставаше същия този Кемпър, когото познавах и обичах, с когото вече десет години делихме и радости, и несгоди.

* * *

Веднага след закуската се разгоря ожесточен спор.

Оливър и Вебер казаха, че ще направят аутопсията направо на масата. Парсънс узна за това и бе готов да ги хване за гърлото. Така и не разбрах, защо толкова се разпени? Та още преди да произнесе и дума, бе ясно, че ще претърпи поредното си поражение. И да шуми и

да не шуми аутопсията винаги се е провеждала и винаги ще се провежда именно на тази маса. Няма на какво друго.

— Досещам се, че сте момчета на място. Само че си потърсете друго място, където ще разцепите това тяло — беснееше Парсънс. — Нима си мислите, че на някого му е приятно да се храни на маса, върху която сте проснали мършата си?!

— Но Карл! Ние заемаме само края на масата.

Е, знаехме добре, че след няколко минути цялата повърхност на масата ще се окаже обсипана с парчетата на хростозавъра.

— Разпънете на тревата един брезент! — викна Парсънс.

— Върху брезент не е удобно да се работи със скалпел. Опитай сам и ти...

— Изчезвайте от масата с това чудовище — Парсънс дори не се вслуша в отговора на Оливър. — Още ден и съвсем ще изгние.

Дотегна ми да слушам препирните им и отидох на кораба, където се захванах да разтоварвам клетките с лабораторните животни. Тази работа не ми беше задължение, но хванал се веднъж за нея, изпълнявах я на всяка нова планета.

Като ме видяха мишлетата се разпищяха, зартилите от Центавър заскърцаха със зъби, а панкините от Поларис дигнаха такъв див вой, защото винаги бяха гладни. Невъзможно бе човек да ги нахрани, а излишъкът от храна ги докарваше до смърт от преяждане.

Замъквах клетките до товарния люк и ги спусках на земята с помощта на въже. Операцията мина успешно — не разбих нито една клетка, което бе своеобразен рекорд. Обикновено една или две клетки падат, разбиват се и животинчетата се разбягнат, което дава на Вебер възможност за пореден път да се надсмее над мен.

Като свърших с разтоварването от люка, се захванах да пренасям клетките до лагера. Оливър и Вебер вършеха магиите си със скалпелите над хростозавъра.

Поставих клетките една до друга и ги покрих с брезент в случай, че завали дъжд. В този миг се появи Кемпър и замря на място, като ме наблюдаваше, как се трудя.

— Обиколих лагера — каза той с такъв тон, че неволно се наежих.

Известно време той мълча, мълчах и аз. Добре познавах Кемпър и знаех, че не бива да настоявам с въпроси: той ще постои, ще

помисли, а после сам ще разкаже всичко.

— Тихичко местенце — отбелязах аз с безразличен тон, като така активизирах процеса на размишляването.

Мястото наистина изглеждаше прекрасно: ярко слънце, лек ветрец, чист и прозрачен въздух. Тишина. Абсолютна тишина. Нито звук не се разнасяше наоколо.

— Унило място — каза Кемпър.

— Не ми е много ясно — подсетих го аз.

— Помниш ли, какво ти казах снощи?

— Че планетата е опростена до крайност.

— Да.

Кемпър отново застина и продължи да гледа, как се мъча с брезента. Паузата продължи почти минута, преди да изтресе:

— Боб, на планетата няма насекоми!

— Какви насе...

Но той вече слушаше само себе си.

— Ти прекрасно разбираш, какво искам да кажа. Спомни си Земята и другите планети от земен тип. Лягаш на земята и тихо наблюдаваш... Край теб щъкат множество насекоми! Те пълзят по земята, скачат от стебло на стебло, врат се в цветовете, бръмчат из въздуха...

— А тук?

Той поклати отрицателно глава.

— Нищо подобно не видях. Огледах десетина места, лежах в тревата, вирах се и търсих през цялото утро. Но тях ги нямаше, Боб! Това е неестествено. Това е неправилно. Не може на една планета с живот да няма насекоми!

Тези думи, казани така страстно, придизвикаха да мине тръпка по тялото ми. Състоянието на Кемпър ми се предаде. Като се опитах да скрия обхваналото ме вълнение, продължих да оправям разперения брезент, макар такава грижовност да не беше необходима. Що се отнася до насекомите аз не им бях особен поклонник, но и неестественото им отсъствие можеше отрицателно да въздействува на бизнеса ни.

— А пчелите? — напомних аз.

— Какви пчели?

— Пчелите, които извадихме от хростозаврите.

— Виж, до стадата не съм се приближавал. Възможно е, пчелите да летят около хростозаврите.

— А птици?

— За какво говориш? Разбира се, не видях нито една. Но в едно нещо съм сгрешил. Докато лежах в тревата видях дребни и невзрачни цветя.

— Да не скучаят пчелите ли?

Лицето на Кемпър се вкамени.

— Ти си прав. Разбираш ли, същността на нещата? Всичко е така планирано...

— Разбирам — отвърнах аз.

Ние мълчаливо се върнахме в лагера.

Парсънс нещо готвеше и продължаваше да мърмори. Оливър и Вебер не му обръщаха никакво внимание. Както и очаквах, масата бе отрупана с различни части на хростозавъра, а нашите паталогоанатоми изглеждаха шашардисани.

— Няма мозък — каза Вебер и ни погледна така с Кемпър, сякаш ние сме го откраднали. — Ние не намерихме мозък. Ние не намерихме дори примитивна нервна система.

— Не мога да го проумея — добави Оливър, — как може да живее едно високоорганизирано същество, което няма мозък и нервна система?

— По-добре приберете лавката с месо! — гневно изрева Парсънс, без да мърда от печката. — Или, момчета, ще трябва да ядете прави.

— Добре го каза за лавката с месо — неочаквано се съгласи Вебер. — Доколкото разбрахме, съществото се състои от различни видове месо, като включва и риба и дивеч. А един вид месо много прилича на гущерско.

— Запас от месо за всички случаи — каза Кемпър, — като в един добър ресторант. Може би ние, най-последно сме намерили своето съкровище, а?

— Е, ако месото е годно за храна — спокойно добави Оливър. — Ако не се отровим, когато го опитаме, или ако не се покрием с козина.

— Твое задължение е да извършиш правилно опитите — казах аз. — Донесъл съм клетките. Използвай нашите малки мили приятелчета.

Вебер тъжно изглежда разпореното тяло.

— Първата аутопсия е само един груб и повърхностен оглед — заяви той. — Нужно ни е още едно същество да продължим работата си. Какво ще кажеш, Кемпър?

Алфред мълчаливо кимна, а Вебер прехвърли погледа си на мен:

— Как мислиш, ще можете ли да ни помогнете?

— Сигурен съм, че ще можем — отвърнах бойко аз. — Няма никакви проблеми.

Оказах се прав. Още не бяхме завършили обета и в лагера се домъкна самотен храстозавър, който спря на шест крачки от масата, печално ни изглежда и падна мъртъв на земята.

Оливър и Вебер работиха без да почиват. Няколко дни поред те рязаха месо и извършваха опити, извършваха опити и отново рязаха месо. Просто не можеха да повярват на това, което намираха вътре в съществата. Споровете им протичаха емоционално с много размахване на скалпелите, а когато настъпваше нощта си лягаха отчаяни. Добре, че работиха заедно, иначе нещата биха свършили с голяма караница.

Кемпър взимаше непрекъснато проби и като вцепенен седеше зад микроскопа. А Парсънс и аз се размотавахме из лагера.

Парсънс понякога се хващаше за работа и взимаше проби от почвата, а после се опитваше да класифицира събраните треви. Анализите даваха идентични резултати — навсякъде господствуваше един и същи вид.

След още няколко дни той започна да записва данните за времето, като правеше и анализи на въздуха. Но заедно с това непрекъснато мърмореше, като не знаеше, как да започне с отчета.

Аз реших да не му преча и отидох да ловя насекоми, но освен пчелите, които летяха край храстозаврите, така и не намерих нищо. Дълго се вглеждах в синевата на небето, като се надявах да различа самотна птица, но и това беше напразно. Два дни се търкалях легнал на брега на рекичката и се вирах в течащата бистра водица, но не забелязах дори признак на живо същество. Оплетох нещо подобно на мрежа и я поставих в един от малките вирове. След два дни я извадих, като предполагах — беше празна. Нито риба, нито рак.

В края на седмицата бях напълно готов да се съглася с разсъжденията на Кемпър. Фулертън скиташе в околностите на лагера.

Никой не му обръщаше внимание. Всеки Четириочко се опитва да намери нещо такова, което е недостъпно за простосмъртните.

През този ден отидох на „риболов“. Стоях продължително време загледан във водата, когато усетих нещо с гърба си и рязко се обърнах. На брега стоеше Фулертън и наблюдаваше, как бъркам из вировете, като останах с впечатление, че той седи така не един или два часа.

— Нищо няма — каза той с тона на стар учител, който знае истината, докато аз, старият глупак, се опитвам да намеря нещо в тази локва.

Но се ядосах не само заради думите. От ъгълчето на устата на Фулертън вместо традиционната клечка за зъби стърчеше стебълце трева и той бавно я преживяше!

— Веднага изплюй тази трева! — изревах аз. — Идиот такъв, изплюй я веднага!

Очите му се разшириха от удивление, а устата му така се изкриви, че стръкчето падна само.

— Трудно е да се контролираш непрекъснато — измърмори той, — ти знаеш, че това е първия ми полет и...

— И възможно, последният! — грубо го срязах. — Ако ти остане време иди при Вебер и се поинтересувай, какво стана с един момък, който си пхна едно мъничко листенце в устата. Не споря, направил го е без да се замисли — просто лош навик. Но след минута бил напълно мъртъв, сякаш специално е планирал, да се самоубие на чужда планета.

Разказът ми подеждва — Фулертън пребледня.

— Ще го запомня — каза той.

Погледнах Четириокия и съжалих малко, че бях толкова груб. Но не се съмнявах, че съм постъпил напълно правилно. Достатъчно е малко да се отпуснеш, да загубиш контрол над себе си и... мигновено човек може да се превърне в нищо.

— Намерил ли си нещо интересно? — запитах го, като се опитвах така да смекча обстановката.

— През цялото време наблюдавам хростозаврите — оживи се Фулертън. — Те са така необикновени и забавни. Но не схванах веднага, какво именно предизвиква удивлението ми...

— Мога да ти изброя стотина забавни и интересни факти.

— Нещо друго имам предвид, Сейтър. Нито петната, нито пъпките, нито растителността. Като цяло стадото изглежда много странно. Изведнъж се сетих: няма нито едно дете!

Разбира се, Фулертън бе прав! Каза го и веднага го схванах. В стадото няма нито едно теле или казано иначе хроставърче. Ние досега сме се сблъскали само с възрастните особи. Но означава ли това, че ярета или телета въобще няма? Или просто не са ни попадали пред очите? Всъщност, същият въпрос се отнася и до насекомите, птиците и рибите.

И с известно закъснение схванах нишката на мисълта му, изводът, до който бе стигнал от факта на отсъствие на млади особи. Неговата МЕЧТА, безумната му фантазия, която се надяваше да намери, е открита на тази планета.

— Ти си луд!... — измърморих аз.

Той ме гледаше от височината на брега и очите му блестяха, като на дете, което очаква да получи подарък за Коледа.

— Това трябваше някога да се случи, Сейтър — каза той. — Някога. Някога. И се случи.

Излязох на брега и застанах до него. Известно време стояхме мълчаливо, после се усетих, че продължавам да стискам мрежата в ръка. Хвърлих я във водата и дълго гледах, как потъва към дъното.

— Неопровержими доказателства няма — казах аз. — Развитието на хростозаврите в определено направление съвсем не е безсмъртие и не може да се явява безсмъртие. Обратното, развитието на основата на симбиозата е равнозначно на задънена улица. И те моля, не казвай на никого за изводите си, иначе няма да избягаш от шегите им до края на обратния полет.

Не зная, защо в главата ми мина желанието да си губя времето за възпитание на Четириокия. Той упорито ме гледаше, но огънчето на триумфа гаснеше в очите му.

— Ще си държиш езика зад зъбите — тихо и настойчиво продължих аз. — И никому нито дума.

— Благодаря ти, Сейтър — отвърна той. — Ценя доброто ти отношение към мен.

Но по тона му разбрах, че с радост би ме удушил.

Като си „изяснихме“ отношенията, се запътихме към лагера.

* * *

Огромните пирамиди разфасовано месо, на което превръщаха Вебер и Оливър хростозаврите, бяха изчезнали. Масата блестеше неправодоподобно чиста. Парсънс готвеше вечерята и весело тананикаше една от многобройните си песни.

Оливър, Вебер и Кемпър се бяха настанили в креслата, пийваха ликьор и тихо си приказваха.

— Свършихте ли работата? — запитах аз.

Оливър вместо да кимне утвърдително, поклати глава. Наля още една чаша и я протегна на Фулертън. Четириокият я взе без да се колебае. За него подобна стъпка бе огромен напредък. А на мен дори не ми предложиха да пия, защото предварително знаеха, че ще откажа.

— Какво успяхте да установите?

— Нещо доста оригинално — отвърна Оливър. — Ние имаме под ръка едно ходещо меню. Хростозаврите дават млеко, снасят яйца, събират мед. Месото им е шест вида на различни животни, два сорта пилешко, рибно филе и още някаква хранителна маса, но каква е, така и не можахме да определим.

— Снасят яйца — повторих аз думите му, — дават мляко... значи ли това, че възпроизвеждат себеподобни?

— Разбира се — уверено отвърна Вебер, — а ти май мислиш нещо друго?

— Тогава, къде са им децата?

Вебер хлъцна.

— Изглежда, приплода държат в специални места, които се намират далеч оттук.

— Или е разработен контрол над раждаемостта, който постепенно е преминал в инстинкт — предположи Оливър. — При това подобен инстинкт добре се съгласува с тази идеално балансирана екологична ситуация, за която говореше Кемпър.

— Невероятно — отново изхлъцка Вебер.

— Невероятно ли?! — възкликна Кемпър. — Десетки пъти е вероятно, отколкото отсъствието на мозък и нервна система при хростозаврите. И е много по-вероятен, отколкото наличието на микроорганизми в съществата.

— Ех, твоите бактерии са едни! — Вебер на един дъх изпразни чашата и така подчерта негодуването си.

— Моето си е мое — усмихна се Кемпър. — Само че защо хростозаврите буквално са натъпкани с тях? Бактериите са разпръснати равномерно по целия организъм и си приличат една на друга като две капки вода. Всъщност, са от един и същи вид. Както е известно на всички, жив организъм, включително и човешкия, за нормалната си работа има нужда от присъствието на стотици видове бактерии и микроорганизми. А при хростозаврите тази роля се изпълнява от един вид. — Той намигна на Вебер. — Няма да сгреша, ако кажа, че именно наличието на тези бактерии обуславя отсъствието на мозък и нервна система. Те ги заменят. Нещо повече! както виждаме, те прекрасно се справят със задълженията си.

Парсънс през цялото време се вслушваше в разговора. По едно време се приближи към тях, а в ръката си стискаше голямата вилица, която използваше за бъркане.

— Защо не ме питате мен — заяви той, — а аз ще ви отвърна, че хростозаврите са неправилни от главата до опашката. Подобни животни не са съществували до сега и не трябва да съществуват.

— Но ги има — забеляза Кемпър. — И от този факт не може да се избавим.

— Тогава, кажете ми, какъв е смисъла на факта?! Един вид животно е монополизирано жизненото пространство на цялата планета и се храни с единствено съществуващия вид трева. При това съм напълно сигурен, че количеството трева, до последната сламчица, съответствува точно на общия брой хростозаври... Дори и най-малкото отклонение от оптималното количество храна е отстранено!

— И какво му е лошото, че живота им се подчинява на логиката? — запитах аз, като се опитах да го „бодна“ и подтикна, но веднага си помислих, гледайки вилицата в ръката му, че вместо отговор може да ме подгони с нея.

— Какво ли!!! — изгърмя Парсънс. — Природата не е статична субстанция, тя нито за миг не спира своето развитие. Но на тази планета ние се натъкнахме на автоматизирана биостанция, а още по-вярно — биозавод. Интересно, кой регулира потока на продукцията? И от кой е заложен програмата за ограничаване на развитието?

— Като преценяваш вярно ставащото, ти неправилно формулираш въпроса, който ни интересува — каза спокойно Кемпър. — Ти незабелязано прескочи край нещо по-важно: защо? — а не кой. По какъв път е вървяла еволюцията на живота на планетата? Защо природата е стигнала до подобно нещо?

— Няма никакво планиране — кисело се усмихна Вебер, — сам го знаеш, макар да изричаш толкова глупости.

За известно време разговорът се прекъсна. Парсънс се върна при печката. Фулертън отиде да се разхожда, него изглежда го шокира разговорът, ама че идиотизъм, да се спори за някакви си там яйца и мляко?

Дълго стояхме мълчаливи и едва след петнадесетина минути Вебер каза:

— Боб, помниш ли първата нощ? Дойдох да те сменя на поста и ти казах... — той ме погледна. — Помниш ли?

— Разбира се, ти приказваше за възможностите на развитието на симбиозата.

— Сега ти мислиш ли другояче? — запита Кемпър.

— Даже и не зная... Нима може симбиозата да стигне толкова високо ниво? Симбиозата е логически край на еволюцията на живите същества на една планета, нали? Ако моите предположения са правилни, то хростозаврите са идеален пример за симбиозата. Представете си много-много отдавна живите същества са се събрали заедно и са решили, че е време да се обединят. И тогава всички, и растения, и животни и бактерии са се слели в едно същество...

— Каква красива приказка, но така неправдоподобна — забеляза Кемпър. — Симбиозата е разновидност на приспособяването към външната среда. Но не бива да се изпуска, че тука тя е достигнала далеч напред...

Парсънс нададе гърлен вик и ни призова на масата. Въздъхнах и тръгнах към палатката си, където си приготвих безкрайно неапетитната лепкава каша. Утешавах се с това, че подобна гадост може да се яде само в самота и достатъчно е една шега и да ми се разиграе стомаха.

На дървената клетка за животните, която бях приспособил за писмена масичка, лежеше тънка папка със записите на извършената работа. Май е по-леко да се примирявам с мътилката, която поглъщам,

когато се занимавам с нещо интересно. Затова се захванах да разглеждам листата. Записките бяха правени разпокъсано, на доста места хартията бе изцапана с кръв на хростозаврите и още някаква лепкава течност. Но през съвместната ми дейност с Оливър и Вебер се бях научил да разбирам и къде по-големи писмовни загадки.

Разбира се, записките не ми даваха пълната картина на ставащото, но все нещо си изясних. Например, разноцветните петна, които придаваха такъв нелеп вид на съществата, точно съвпадаха с различните сортове месо под тях. Нима някога всяко петно е било отделен организъм?

Органите за яйцеснасяне се описваха подробно, но не съществуваха свидетелства, че са необходими. Както нямаше и доказателства за закономерността на подобен биологически процес като лактацията. Няма малки — за кого тогава е предназначено млякото?

Драсканиците на Оливър разгадавах сега по-дълго от обикновено, но научих доста за пет вида плодове и за три вида зеленчуци. След обяда легнах на леглото си и едновременно смилах и храна и четиво.

Така, нашите същества представляваха всъщност ходещи селскостопански ферми, които даваха чиста печалба, без никакви разходи. И нима може да има разходи? Ходещо месо, ята риби, птицефабрика, млечна ферма, градина, — и всичко това събрано в тялото на едно животно!

Прелистих още веднъж записките и се спрях на един момент, който досега най-много ме интересуваше. Хранителните части съставяха основната маса на телата на хростозаврите, а за отпадъци оставаше съвсем малко. За такова животно специалистите по селско стопанство можеха само да мечтаят!

Вълнуваше ме една мисъл. А какво ще стане ако хростозаврите не стават за храна на човека? И още нещо: възможно е, така да са приспособени към условията на планетата си, че извън нея да не могат да съществуват.

И в този миг като глупав сън мина пред очите ми видение: хростозавър се приближава към нас и пада мъртъв. Неочаквано ярката и реалистична картина предизвика безпокойство и болки в главата ми. Въпросите заизскачаха сами: тревата ще се хване ли на друга планета?

Ще могат ли хростозаврите да се приспособят към нови условия? С каква скорост се възпроизвеждат? Може ли този процес да се ускори?

Станах и излязох на чист въздух. Лекият ветрец беше стихнал. Слънцето клонеше към залез и тишината бе неправдоподобна. Вдигнах глава. Бързо се стъмваше. Звездите се проявяваха на нощното небе като на фотографска хартия. Бяха така много и светеха така ярко, че поразяваха въображението и възбуждаха странни мисли. Изгря и луна, но звездите продължаваха да бъдат така ярки. С голям труд се откъснах от непривичната гледка и без да бързам тръгнах към приятелите си.

— Нещата са такива, че изглежда ще се забавим — казах аз спокойно. — Затова утре ще започнем да разтоварваме кораба.

Никой не каза нито дума, но тишината говореше сама за себе си — всички са доволни, че най-после и на нас ни провървя. Представих си, как ще се смърцят лицата на конкурентите ни, когато се приберем с такава плячка. Триумфът ни ще бъде пълен, очаква ни всеобща известност и безгрижно съществуване!

Ликуващото ни мълчание прекъсна Оливър:

— Някои лабораторни животни не са в добро състояние. Днес внимателно ги наблюдавах. Морските свинчета и мишките изглеждат болни — после ме погледна така, сякаш аз съм ги заразил.

Наложи се да изразя възмущение:

— Не ме гледай с обидени очи. Не съм им гледач и се грижа за тях само по време на полета.

Кемпър се опита да прекъсне възникналия спор:

— Преди да говорим за новата храна, трябва да я имаме. Утре ще хванем още един хростозавър.

— Хващам се на бас, че... — започна Вебер, но Кемпър мълчаливо отклони предложенията му, без дори да ги изслуша.

И се оказа прав. Веднага след закуската в лагера пристигна поредният хростозавър и като по команда опна крака. Момчетата се заеха с него, а Парсънс и аз се захванахме да разтоварваме хранителните припаси и различно оборудане. Тази работа продължи през целия ден. Свалихме повечето апаратура, дори хладилника за месото на хростозаврите и всички останали продукти с изключение на дажбите от неприкосновения запас. Нещата се оказаха така много, че

се наложи да поставяме нови палатки. Вечерта направо падахме от умора.

На сутринта като навити пружини се захванахме отново за работа. Кемпър продължаваше опитите си с бактериите, Вебер не се отделяше от тялото на хростозавъра, Оливър бе изровил няколко снопчета трева и се занимаваше с нея. Парсънс тръгна към полето, нещо мърмореше под носа си и бе готов да скача и крещи при всяка дреболия. Дори и на най-простата планета изучаването на екологията ѝ е трудна дейност, изискваща извършването на огромен брой изследвания. Но тук нашият готвач всъщност нямаше какво да прави. Отсъстваше борба за оцеляване, а единствените живи същества — хростозаврите — спокойно се разхождаха и пощипваха трева.

Опитах се да съставя черновата на бъдещия ми отчет. Не се съмнявах, че ще го преписвам много пъти. Вълнувах се: изпитвах желание по-бързо да сглобя от отделните парчета единно цяло. Трудна задача, но не се съмнявах, че ще се справя.

На сутринта една клетка се оказа празна. Панкерите по някакъв начин бяха прегризали решетката и изчезнали някъде навън на чист и свеж въздух. Най-силно бягството им подействува на Вебер.

— Те ще се върнат — каза спокойно Кемпър. — При техния апетит, не може да не се приберат в лагера.

Както стана ясно по-късно, той се оказа прав, прекрасно познаваше тези лакомци. Кулинарните им изисквания бе просто невъзможно да се задоволят: лапат буквално всичко и най-важното — в огромни количества. Обмяната на веществата при тях е с чудовищна скорост, което ги прави незаменими лабораторни животни.

Част от нашите животни започнахме да храним единствено с месо на хростозаври. Те в буквалния смисъл на думата разцъфтяха и надебеляха, а на външен вид изглеждаха изключително жизнерадостни. Контролните животни в сравнение с тях ни се струваха болни и измъчени. Дори разболялите се мишки и морски свинчета, подложени на диетата се оправиха и изглеждаха по-добре отколкото преди болестта.

Когато се събрахме, Кемпър, който се въртеше около клетките, каза:

— Хростозаврите за животните не са само храна, но и лекарство. Виждам вече следната реклама: „ДИЕТАТА ОТ ХРАСТОЗАВРИ ВИ

ГАРАНТИРА ВЕЛИКОЛЕПНО ЗДРАВЕ И ДЪЛГОЛЕТИЕ!“

Вебер започна да мърмори сърдито. Той нямаше чувство за хумор, а в сегашния момент бе и развълнуван. Можех да го разбера. Той, като сериозен, бих казал голям учен, се бе натъкнал на нещо съвсем ново, с неизвестни никому истини, много от които зачертаваха и опровергаваха целия му многогодишен опит. Отсъствието на мозък, на нервна система, способността им да умират по собствено желание, симбиозата, бактериите... С това не можеше да се съгласи веднага. И именно бактериите го довършиха напълно.

Безспорно Кемпър беше прав. Хростозаврите не само нямаха защитни механизми, а нещо повече, сами ни избавяха от необходимостта да ги убиваме.

— Може би ние грешим — продължи Кемпър, — и животът всъщност не е така значим, както на нас винаги ни се е струвало. Възможно, за него не трябва да се залавяме яко и да се борим до край. Изглежда, не си струва да се нахвърляме на враговете си и да им прегризваме гръкляна, единствено с цел да си запазим здрава собствената кожа. Нищо чудно, хростозавърът, който пада мъртъв, да е по-близо до истината, отколкото ние с вас. Така че...

Всички тези „възможно“ и „може би“ започваха веднага след вечеря и продължаваха до късни доби. Кръгът на мислите непрекъснато се въртеше около едни и същи изводи. Струваше ми се, че Кемпър не просто приказваше, а се опитваше да спори сам със себе си, като се стараеше в процеса на разговора да намери друг подход към решаването на проблема.

Когато лампата биваше загасена и всички лягаха да спят, аз още дълго се въртях буден и доосмислях теорията на Кемпър, като се опитвах самостоятелно да намеря изход от лабиринта на фактите. Най-поразителното бе, че посетилите ни хростозаври до един бяха в разцвета на силите си. Може би смъртта се явява привилегия на младите и здравите? Или всички хростозаври са млади и здрави? Има ли обективна причина да ги смятаме за безсмъртни? Задавах си още множество въпроси, но така и не успях да намеря подходящи отговори.

Работата продължаваше. Вебер направи няколко аутопсии на лабораторни животни, които се бяха хранили само с месото на хростозаврите и ги изследва най-обстойно. Не се забелязваха

признаци, храната да действа отрицателно на организма на животните. В кръвта им бяха открити известно количество бактерии, но до патологични изменения или появата на антитела не беше се стигнало. Кемпър постоянно се занимаваше с тях. Оливър започна нова серия опити с тревата, но този път по разгънатата схема. Парсънс си почиваше — беше се отказал напълно.

А панкерите още не бяха се върнали. Парсънс и Фулертън напразно ги търсеха.

Продърждавах частичка по частичка да съставям отчета си. Работата се придвижваше бързо, дори прекалено бързо. Именно това предизвикваше у мен смътни предчувствия и подозрения. Логиката ме уверяваше в обратното — нима на подобна планета може да се случи нещо?

Въпреки това нещо се случи.

* * *

След вечеря до нас се донесе далечен шум. Възникваше някъде много далече и нарастваше бавно и ненатрапчиво, така че отначало не му обърнахме внимание. Този звук напомняше шумоленето на листата на млади дървета под въздействието на умерен вятър. Но постепенно премина в силен тътен и започна да прилича на далечни отгласи на гръмотевици.

Едва си бях отворил устата, да кажа, че идва буря и Кемпър скочи на крака и започна да вика. Какво именно ни зовеше, така и не разбрах, но смисълът веднага ни стана ясен и ние всички се хвърлихме към спасителния корпус на кораба. Вече се приближавахме до стълбата и тембъра на звуците се смени. Нямаше никакво съмнение, че това е тропот на копита, които стремително приближаваха лагера ни.

Край стълбата стана малко объркване. Храстозаври бяха вече близо и затова се затичах към въжетото, което висеше от товарния люк. С неговата помощ бяхме разтоварвали нужните ни неща и аз го бях забравил спуснато. Не мога да твърдя, че съм спец по катерене на въже, но в този миг сигурно поставих нов рекорд за тази част на вселената. Като погледнах надолу, видях, че ме следва Вебер, който също никога не бе имал сръчността на циркаджия. Помислих си, че ни

провървя, задето не бях намерил време да изтегля горе въжето. А именно Вебер ме бе ругал за небрежността ми. Искрах да му го кажа, но така се бях задъхал, че думите заседнаха в гърлото ми.

Стигнахме люка и влязохме вътре. Под нас, като тъпчеха всичко по пътя си, преминаваха хростозаврите. Бягаха така, сякаш бяха изплашени. Хиляди и милиони животни. Но най-поразително беше мълчанието им. Нито вик, нито писък, само тропот на копита — и това безгласие плащеше по-силно, отколкото вида на безбройното стадо. Изглеждаше така, като че ли самата ярост ни заобикаляше от всички страни...

А най-странното бе, че безкрайното море хростозаври се разделяше пред кораба, а зад него отново се сливаше, като така оставяше малък недокоснат участък. В светлината на звездите стадото се виждаше на разстояние много километри, до сливането му с хоризонта. Края му, а имаше ли край? — така и не видяхме.

Ние можехме да не се качваме на кораба, но кой можеше да предположи, че хростозаврите ще бъдат така любезни при движаването си?

Нашествието продължи повече от час. Когато и последният хростозавър изчезна в мрака, ние предпазливо и с известен страх слязохме долу и се опитахме да определим нанесените ни щети. Клетките с животните, намиращи се на половината път от кораба до лагера, се оказаха неповредени. Палатките, с изключение на една, си седяха на мястото. На масата продължаваше да гори лампата.

Но всички запаси продоволствие и голяма част на оборудването се оказаха затъпкани в земята. Полето около лагера приличаше на разорана нива. Единственото, което не беше унищожено, се оказаха записките ни и опитните животни.

— Още три седмици — каза Вебер — и аз ще свърша с опитите си.

— Няма да останем толкова, запасите ни сега са малко — отвърнах аз.

— А неприкосновения запас?

— Само за обратния път.

— Нищо де, може и да погладуваме.

Вебер ни огледа по ред, след което каза:

— Мога три седмици да издържа без храна.

— Нека опитаме месото на хростозаврите — предложи Парсънс.
— Кой е готов да рискува?

Вебер поклати отрицателно глава:

— Не сега. След три седмици, когато завърша с опитите, ще решим. Ако месото на хростозаврите се окаже годно за хората, то неприкосновеният ни запас въобще няма да ни потрябва. Целият обратен път до Кейта ще пируваме.

— Така ще постъпим — казах аз, като знаех, че момчетата ще се съгласят.

— Колко трудно ще ти бъде — чу се гласът на Фулертън, Четириокия, — с такъв запас диетична храна може и да погладуваш.

Парсънс Отиде при Фулертън и го сграбчи в прегръдките си, вдигна го и така го разтърси, че главата на Четириокия заподскача насам-натам като на кукла. После предпазливо го постави на крака и тихо каза:

— Приятелю, подобни разговори за диети са ни в известна степен неприятни, разбра ли?

Предупредителната сигнална система се оказа разрушена и затова организирахме двойно дежурство. Но никой не затвори очи тази нощ. Опустошителното нашествие на хростозаврите ни хвърли в униние. Лично мен ме интересуваше един въпрос: какво ги бе изплашило така, че многомилionenното стадо да препуска през глава и панически в мрака? Отговор не намирах. Отново и отново се връщах към единствено правилното предположение. На планетата не съществуваха причини, които са способни да предизвикат такава реакция на хростозаврите! Но въпреки това причина имаше, нали сами бяхме свидетели на нейното следствие. Нещо повече, тази причина е свързана с тяхните появявания в лагера ни и умирането им пред очите ни. Но какво се явява първопричината — разум или инстинкт? Измъчвах се цяла нощ в напразни опити да стигна до нещо и не успях да заспя.

На разсъмване в лагера се появи поредното същество и с радост се търкулна мъртво в нашите крака.

Минахме без закуска. И за обедата не си спомнихме. Когато започна да се стъмнява се качих в кораба, да донеса нещо за вечеря, но не намерих нищо. Вместо продуктите в ъгъла на помещението се бяха разположили петте изчезнали панкери — и да си призная, по-дебели и

доволни същества не съм виждал. Те дори не мърмореха както обикновено. Досетих се, че са прегризали дупки в сандъците с провизиите и са свършили с всичко до последната троха. Нещо повече, бяха се изхитрили да отвъртят капака на кутията с кафе, да я съборят и да изгълтат черните зърна.

На припасите ни бе даден край. Гледах тъпо дебелите лъснали в лой муцунки на животинчетата. Изведнъж ме осени мисълта, как са проникнали в кораба. Проклинах се за небрежността си. Ако навреме бях прибрал въжето, нищо нямаше да се случи.

После се сетих, че същото това въже ни спаси живота с Вебер. Приблжих се спокойно до панкерите, три от тях пъхнах в джобовете си, а две взех в ръце. Напуснах кораба и отидох в лагера.

— Ето ги нашите бегълци — казах аз и ги поставих и петимата на масата. — Вмъкнали са се в кораба, а ние ги търсихме навсякъде другаде. Горе са се изкачили по въжето.

Вебер внимателно ги огледа.

— Добре са си поживели. Нещо да са ни оставили?

— Излапали са и последната трохичка.

Панкерите изглеждаха сто процента щастливи. Очевидно, срещата им с нас ги зарадва. А причини да остават повече на кораба нямаше, нали бяха се справили с „неприкиснивения ни запас“.

Парсънс хвана брадвичката и отиде при хростозавъра, който дойде и умря сутринта.

— Настройте се, хаплювци — изкомандува той и отрязва от трупа едно голямо парче месо.

После второ, трето и... Щом се захвана да го пече, избягах в палатката си, защото никога преди носът ми не бе прихващал такава апетитна и подканяща миризма. Разтворих чантата си, надве-натри стъкмих порция лепкава отрова и започнах да я гълтам, като си помагах с лъжицата.

След известно време се появи Кемпър. И с доволен и нахранен вид се плъсна в леглото.

— Ще пожелаеш ли да ме изслушаш? — запита ме той.

— Давай!

— Изискано блюдо. По вкусови качества превъзхожда всичко. Опитахме три вида месо, по парченце риба и още нещо, което

напомняше за омари, но много по-нежно... За десерт си хапнахме един плод — смес на диня и ананас.

— А утре и вие ще паднете мъртви.

— Не мисля — отвърна Кемпър. — Ти сам видя, че общото състояние на опитните животни значително се подобри.

Разбира се, че е така, помислих си, всичко отива натам, че Алфред е прав.

По един хростозавър на ден ни стигаше. И хората и животните бяха сити. Хростозаврите не показваха повече агресивни намерения, вместо това всяка сутрин се оказваха под ръка. И то точно когато си спомняхме за тях.

Внимателно наблюдавах колегите си. Количеството храна, което гълтаха, бе просто неприлично. Всеки божи ден Парсънс изпичаше планини месо, риба, дивеч и най-различни други неща. На масата поставяше тава с плодове и зеленчуци, а кой знае откъде появилото се гърне бе пълно с мед. Всичко това се изяждаше.

Гледах ги. Те бяха насядали около масата с отпуснати колани и се потупваха по коремите. Самодоволните им физиономии предизвикваха в мен чувство на отвращение. Напразно очаквах, че стомасите им ще се свият от болка, а по телата им ще се появи козина или клончета. Нищо подобно не стана. Нещо повече, те твърдяха, че никога не са се чувствували по-добре.

Минаха две седмици. Тази сутрин Фулертън усети някаква слабост. Опита се да стане и не успя. След час започна треската. Симптомите съответствуваха на едно вирусно заболяване от Центавър, но ние бяхме ваксинирани против него. През годините полети ни бяха направили най-различни ваксинации.

Не се съмнявах — треската е предизвикана от преяждане. Още повече, че Четириокият обичаше да си похапва. Оливър разбираше в известна степен от лекарства и даде на Фулертън максималната доза на някакъв антибиотик, който бе препоръчван за всички случаи в живота.

Ние продължавахме да работим и се надявахме, че след ден-два ще стане на крака. Но Фулертън се чувствуваше все по-зле и по-зле.

Оливър повторно прерови аптекката, внимателно изчете всички инструкции и етикети, но не намери нищо ново. Тогава се обърна отново към брошурата за първа медицинска помощ, но там се описваха случаи само на счупени крайници и навяхнати стави.

Кемпър се вълнуваше най-много: помоли Оливър да вземе проба кръв на Фулертън и да подготви хемослайд. Като погледна в окуляра на микроскопа, откри, че кръвта буквално гъмжи от бактерии на хростозаврите. Анализът веднага бе повторен, но резултатът бе същия.

Оливър и Кемпър действаха, а ние стояхме до масата и чакахме окончателната присъда. Мълчанието прекъсна Оливър, който се реши да изкаже на глас нашите най-лоши опасения.

— Е, кой е следващият? — запита той.

Парсънс протегна ръка. Всички напрегнато очаквахме произнасянето на присъдата.

— Бактерии има и в твоята кръв — каза Кемпър. — Но количеството им е по-малко отколкото при Фулертън.

Подред отивахме при Оливър и резултатите се повтаряха. Наистина, в моята кръв имаше най-малко бактерии.

— От месото на хростозаврите е — каза Парсънс. — Боб не е ял от него.

— Но нали горещата обработка унищожава... — започна Оливър.

— Ти сигурен ли си? Тези бактерии трябва да имат безумно висок коефициент на адаптация. Нали те изпълняват в организма на хростозаврите огромна работа. Мисля, че те с лекота се приспособяват към всякакви, дори и най-непредвидими условия. Освен това плодовете и зеленчуците ядохме в суров вид. Да, и месото, скъпи мои приятели, го предпочитахте недопържено.

— Но кой ще ми обясни — продължи да пита Оливър, — защо точно Четириокият заболя първи? Защо количеството на бактерии в кръвта му е повече отколкото при другите? Нали той започна да лапа месо заедно с нас.

В този миг си спомних разговора ни с Фулертън на брега на потока. Разказах за тревичката, която той дъвчеше, но това едва ли подобри настроението им.

След седмица, най-много две, количеството бактерии в кръвта на всеки от нас ще стане колкото при Фулертън. Помислих си, дали съм постъпил правилно, като им го разказах? Май е правилно.

— Но не можем да не ядем хростозаври — каза Вебер. — Просто нямаме друга храна. Както и запаси за обратния път.

— Подозирам — проговори Кемпър, — че за нас това вече е минало. Ракетата е отлетяла и ние сме закъснели за нея.

— Трябва веднага да стартираме — съпротивлявах се аз — и моята диетична чанта...

Не успях да довърша думите си: всички започнаха да се смеят като луди, като ме блъскаха и потупваха по гърба. Стоях мълчаливо с наведени очи. Смехът, предизвикан от моята непредвидена шега, повече напомняше на разреждане на силно нервно напрежение.

— Благодаря — каза Кемпър, — твоята чанта няма да реши основния проблем: бактериите ще си седят в нас! И още нещо, диетичната храна няма да стигне за всички.

— Струва ми се, че трябва да опитаме — възразих аз.

— Да почакаме — прекъсна ни Парсънс. — Още повече, че друг изход нямаме. А и треската може да се окаже временна реакция на организма при промяна на диетата.

И всички дружно закимаха, като си внушаваха, че той е прав.

Но на Фулертън по-добре не му стана. Вебер взе кръв за анализа от животните. Там количеството на бактериите се оказа толкова високо, колкото и при Четириокия.

Вебер се заруга с най-мръсни думи:

— Трябваше да се досетя, че пробите на кръв е необходимо да се вземат всеки ден!

— Какво би се променило? — запита Парсънс. — Единственият ни източник на калории са хростозаврите. Така че изход нямаме.

— Да се надяваме, че работата не е в бактериите, нали животните се чувствуват прекрасно. А нашият скъп Четириок приятел може да го е хванал където си пожелае.

Лицето на Вебер леко се проясни.

— Може и да сте прави.

Няколкото дни мъчителни очаквания не доведоха до нищо — Фулертън продължаваше да се намира в същото състояние.

И внезапно през една нощ изчезна.

Оливър, който бе дежурен до него, задрямал. А Парсънс, пазещ лагера, не бе чул нищо.

На сутринта тръгнахме да го търсим — в такова състояние далеко не би стигнал. Но не го открихме. Вместо това се натъкнахме на кълбо с неясна консистенция, бяло, полупрозрачно, около метър в

диаметър. Лежеше на дъното на малка яма, скрито от любопитните очи, като че ли специално натикан в това място.

Внимателно го пипнахме тук-там, няколко пъти го преобърнахме, като се опитахме да разберем от какво е направено и как е успяло да попадне тук. Но нали бяхме тръгнали да търсим Фулертън, оставихме кълбото на мира. Като намерим изчезналия, ще се върнем при загадъчното нещо.

Вечерта в лагера се прибрахме с празни ръце. Открихме, че треската е обхванала и животните — но какво ги тресеше, ние не знаехме. Вебер работеше над тях без почивка. Помагахме му с каквото можехме. Анализите на кръвта показваха, че съдържанието на бактериите е стигнало необикновено ниво. Аутопсии в обичайното ни разбиране не се извършваха. Вебер разрязваше телата им, поглеждаше в коремната кухина и веднага изхвърляше животните във ведрото, като дори не се опитваше да продължи с нормалните изследвания.

Гледах напрегнатото лице на Вебер в миговете, когато ръката му поднасяше трупчетата над кофата, но никой освен мен не му обръщаше никакво внимание. Момчетата изглеждаха като изцедени. Опитах се да изясня подробностите по аутопсиите, но Вебер грубо ме прекъсна.

Вечерта се запътих да легна по-рано от нормалното: в полунощ започваше дежурството ми. Не успях да затворя очи и ме събуди зловещо тропане, от което ми настръхнаха косите. Скочих на крака. Оказа се, че е тъмно и дълго трябваше да търся обувките си в мрака. А Кемпър излетя като куршум от стаята.

С животните нещо ставаше. Като виеха диво, те се опитваха да се измъкнат от клетките, гризяха прътите, и се мятаха заслепени от ярост по стените.

Вебер летеше от клетка до клетка със спринцовка в ръце. Минаха няколко часа докато натъпканите с успокоително животни се усмириха малко и ние отново си позволихме да полегнем. Но няколко екземпляра все пак избягаха.

Колегите се разотидоха по палатките, а аз с пушката на колената започнах да пазя лагера. Но само след няколко минути станах и започнах да се разхождам край клетките. Завършилият преди малко концерт предизвика такава силна възбуда, че не можех да седя.

За мен бе напълно очевидно, че изчезването на Фулертън и желанието на животните да се измъкнат от затвора им, са във взаимна връзка. Спомних си разсъжденията на Кемпър за защитния механизъм и че той отсъства при хростозаврите. Но може би той съществува и ловко ни мами? И е така неочакван за човешкия разум, че ние още не сме готови да го разберем.

На сутринта, когато момчетата започнаха да се събуждат, аз се прибрах в палатката и легнах да дрямна малко. Но измъчен от снощните събития проспях цели десет часа. Събуди ме Кемпър.

— Ставай, Боб — уморено каза той. — За бога, Вдигай се!

Свечеряваше се. Последните лъчи на залязващото слънце проникваха през незатворената плътно врата на палатката. Кемпър изглеждаше така измъчен и остарял, сякаш не бяхме се разделили снощи, а преди няколко години.

— Животните се покриха с обвивка. — Той въздъхна тъжно. — Сега напомнят на пашкули...

Седнах, преди да съм го изслушал до края.

— Като онова кълбо в ямата!

Кемпър кимна мълчаливо.

— Фулертън!?

— Затова те и събудих. Ние решихме да го разгледаме отново.

Кълбото открихме заедно с настъпването на мрака. Местността се оказа така равна, че нашата яма се бе скрила и загубила сред празнотата. Но кълбото се бе разцепило на две и приличаше повече на черупка на яйце, от което преди малко се е излюпило пиленце. Тъмнината се сгъстяваше, а пред нас, проблясвайки в тишината на звездното небе, лежах половинките на кълбото — „последното сбогом“ и началото на новия плащещ с чуждородността си живот.

Помислих си, че както на погребение, някой трябва да каже съболезнователни думи, но мозъкът ми беше празен, а езикът ми залепваше към пресъхналите ми устни.

Ние внимателно огледахме земята около „яйцето“ и намерихме следите от съществото, което се бе измъкнало от него. Това бяха следи от новоизпечен хростозавър.

Мълчаливо си тръгнахме към лагера.

Някой запали лампа. Всички стояхме и не смеехме да вдигнем очи от земята, като разбирахме, че времето ни изтича и е безмислено

да отричаме видяното в ямата — и глупаво и безмислено.

— Шанс има само един от нас — започна Кемпър, като прекъсна проточилата се тишина. И гласът му, колкото и да бе странно, звучеше уверено и спокойно. — Боб, ти трябва веднага да излетиш. Някой е длъжен да се върне в базата и да съобщи за станалото.

Той се взря в мен с дълъг настойчив поглед.

— Е — каза рязко той. — Тръгвай! Какво ти става?

— Ти беше прав — прошепнах аз, — когато разсъждаваше за защитния механизъм, помниш ли?

— Сега ние знаем, че той съществува — съгласи се Вебер. — Подобър защитен механизъм не мога да си представя. Той е непреодолим. Фауната на планетата не се опитва да се бори с нас, просто ни адаптира и трансформира в себеподобни. Не е удивително, че на планетата съществуват само хростозаври, не е удивително, че екологията е пределно проста. Стъпвайки в този свят, вие попадате в капан. Достатъчно е да пийнете глътка вода, да сдъвчете листче трева, да опитате парченце месо...

Оливър излезе от тъмното и застана срещу мен.

— Ето ти диетичната чанта и записките.

— Но аз не мога да излетя без вас!

— Забрави ни! — изкрещя Парсънс. — Ние вече не сме хора, нима не го разбираш?! След няколко дни...

Той грабна лампата, отиде при клетките и ги освети.

— Погледнете само! — възкликна той.

Животни в привичния смисъл на думата нямаше. Кълбета, половинки от кълбета от същото вещество като в ямата... А около половинките тъпчеха с крака мънички хростозаври.

— И ти искаш да останеш. — Кемпър ме погледна съчувствено. — Е, какво пък, оставай. А след ден или два при тебе ще дойде хростозавър, ще падне мъртъв в краката ти и ще си загубиш ума да изчисляваш, кой от нас си приготвил за обяд!

Гласът му звънеше като от натегната струна и когато произнесе последната дума, се обърна... Показа се, че всички момчета стоят с гръб към мен. Усетих ужаса на самотата.

Вебер вдигна от земята брадвата и тръгна по клетките, като чупеше катинарите и пускаше на свобода малките хростозаври.

Бавно тръгнах към кораба, изкачих се по стълбата, като здраво притисках до гърдите си чантата. Спрях пред входния люк, обърнах се, опитах се за последен път да обхвана с поглед лагера и всички мои другари и разбрах, че не мога да ги напусна. Та ние бяхме прекарали заедно толкова години! Те ми се шегуваха, аз непрекъснато се усамотявах и хапвах самичък, и така не усещах миризмата на пържено...

Помислих си, че дори не си спомням, откога се тъпча с този боклук, леплив и безвкусен, но заради проклетия си стомах аз никога не бях опитвал нормална човешка храна. Може би момчетата да са пощастливи от мен дори в дадения миг. Та нали човек, превръщайки се в хростозавър, никога няма да остане гладен и стомахът му винаги ще бъде пълен с приятна на вкус апетитна храна. Хростозаврите ядат само трева, но може би, когато аз се превърна в хростозавър, тревата ще стане за мен истинско лакомство — като недостъпната ми сега тиквена баница?

Стоях пред люка и размишлявах за храната.

Диетичната ми чанта получи с моя помощ значително първоначално ускорение, разреже тъмнината и се изгуби в нея. Листата със записите закръжаха из въздуха и бавно се запускаха към земята.

Върнах се в лагера и веднага се сблъсках с Парсънс.

— Какво има за вечеря? — запитах аз.

ДЖЕФРИ КАРВЪР НЕКА ВСИЧКИ ПЛАНИНИ СЕ ИЗПРАВЯТ НА ПЪТЯ НИ

Преди да се основе Гилдията, на водачите-ригери непрекъснато им тежеше липсата на свобода. Насочваха ги проникателни стопани — почти винаги негласно, чрез посредници, но от това нещата не се променяха. В онези времена рядко се случваше ригерите да се поддържат един друг и да си търсят правата от безцеремонните собственици. Но изтърпявайки униженията в действителния свят, те придобиваха свобода в Мрежата: там, където сякаш на сън пилотираха корабите, а собствениците не можеха и да мечтаят да проникнат. Понякога ригер-късметлия намираше начин да се изтръгне от затвореното пространство на Мрежата, да намери свобода от другата страна на живота...

Йона „Джон“,
"Когато погледнем
„Миналото“, о. 7–11 в.

Звездолетът плавно се плъзгаше по руслото на Потока, макар че от мостика, където се намираха Джуел и Могърн, движението въобще не се забелязваше. Само уредите показваха, че корабът се движи. Джуел лично ги провери, преди да навлязат в ригерската Мрежа. Тя чакаше със затаен дъх.

Погледът на Могърн беше навъсен и строг. Със скръстени на гърдите ръце той втренчено я изучаваше, от което в краката ѝ се появи слабост.

— Е, Джуел... — изрече накрая, като я остави на мира. Но още веднъж се взря в таблото с уредите и едва тогава посочи с глава навигаторската кабина. — Влизай в Мрежата! — разпореди Могърн. — Но не се увличай много.

След тези думи той се обърна — дългата му туника се нагърчи на едри вълни — и слезе от мостика; и като черна паст се разтвори невидима врата. Джуел остана сама в тясната кабина.

„Няма ми доверие — с раздражение помисли тя, като гледаше как си отива. — Е, какво пък толкова?“ Обърна се, още веднъж набързо провери дали курсът е правилен — добре че го бяха определили заедно с Могърн, и побърза към навигаторската кабина — малка тясна ниша надясно от мостика. Там се изтегна на кушетката и постепенно се отпусна. Взря се в надвисналата над главата ѝ редица огледални монитори и се опита да изгони от мислите си образа на Могърн, като се съсредоточи върху звездолета и Потока. Притисна до шията си невроконтактите, монтирани до възглавницата, и затвори очи.

В началото бе затъмнението. После — внезапен просвет навън, навън от навигаторската кабина, извън пределите на звездолета, в бездната на Потока, в извивките на пространството. Друго небе надвисваше над Джуел, когато тя отвори очи — огромно, бездънно и с лилав отенък. Носеше се като цвят на глухарче в просторите на това небе над изискан синьозелен пейзаж, изпълнен със спокойна и равномерна светлина. Мрежата наоколо едва просветваше и привързваше жената към невидимия призрачен кораб, който тя трябваше да направлява. Изпъна ръце и те, продължени от Мрежата, се разпериха като огромни криле и затрептяха под упорития натиск на носещия ги вятър. Джуел (заедно с кораба) плавно набираше височина.

Пейзажът долу представляваше любопитно равновесие на свят и отражаващи се в него мисли. Той беше творба на Джуел — създадена от ума картина на течащото платно на Потока, който носеше нея и кораба по разклоняващите се русла край звездите, заобикаляйки безкрайните светлинни години — мерните единици на обикновеното пространство. Теченията и приливите на Потока съществуваха в обективната действителност, но възможността по тях да се

осъществява някакво придвижване се извършваше единствено от въображението, мислите и фантазиите, които създаваха друго измерение на навигаторската Мрежа.

Сега възприятията на Джуел се успокоиха. Тя безшумно се носеше в новото небе и нито за миг не се отвлечаше от собствените си видения. Като цяло усещаше неудовлетворение — нито блаженство, нито тъга; от само себе си се плъзгаше плавно и дори не се стараше да намери по-бързи потоци. Времето течеше и тя не се опитваше да излезе от това състояние. Само понякога отделно избухване или размърдане в пейзажа неволно издаваше смътното ѝ безпокойство. По-добре да не разкрива душевното си състояние, но независимо дали искаше или не, пейзажът показваше чувствата ѝ — едни по-ясно, други замъглени; понякога зелено петно се обгръщаше в ореола на сапфирни искри, а част от тях се превръщаха в малки алени фонтани-протоберанси. Неизказана болка постоянно живееше в Джуел и пейзажът винаги я отразяваше.

С тих писък в съзнанието ѝ отекна сигналът за връзка и самотата ѝ бе нарушена от гласа на Могърн:

— Джуел, какво става? Обратната връзка е неясна.

Гледката долу се украси в сивожълт цвят, а по небето се проточи огнена димка. Джуел се опита да отговори спокойно, като сдържа гнева си.

— Всичко е наред — изрече тя. — Всичко е прекрасно.

— Сигурна ли си? — гласът на Могърн бе тих, но с осъдителни нотки.

Джуел си представи как стои прав на мостика и напрегнато се вглежда в лицето ѝ, а после хищно опипва с поглед лежащото на кушетката нейно тяло. През паяжината на Мрежата звуците достигаха някак си отдалече, но физически той можеше да бъде съвсем близо. Тя сподави неприязънта си, като я премести в най-далечните дебри на Мрежата.

— При мен всичко е наред — повтори момичето. Фонът започна да се размива и да губи очертанията си, което създаваше потенциална заплаха. Опита се да го стабилизира с въвеждането на допълнителна енергия.

— Ти ми връзваш и ръцете, и краката, Джуел — предаде ѝ Могърн.

Тя не отговори. За миг събра цялата си енергия и я съсредоточи в бушуващия хоризонт. Цветовете се раздвижиха, смесиха се и над далечните северозападни планини избуя кървавочервен залез. Планините...

През тези планини минаваше пътят ѝ към крайната цел, към Лексис, най-краткият, но и най-опасният, според сведенията, които имаше. Много по-опасен отколкото избраният от Могърн обиколен маршрут. Въпреки това той не ѝ заповяда категорично да не минава през планините. И в края на краищата тя е ригер, тя ще подбира подходящ фон и русло на Потока. Това е нейно право. С увеличаване на вълнението ѝ Мрежата започваше да искри. Такова влияние оказваше мисълта за опасност и желанието да скъси разстоянието. Всъщност не биваше да го прави.

Преобрази се на планинска птица, намери попътното течение и се понесе на североизток. Пулсът ѝ биеше силно, а Мрежата преливаше като водопад от скъпоценни камъни.

Свободните ментални центрове на Джуел проучиха руслото. Нямах ли в него дракони? Водачите-ригери понякога се хвалеха по космодрумите, че им се е случвало да се сражават с дракони при прелитане над Ерейгските планини. Изглежда в този коридор Потокът имаше някакво особено свойство — наред със специфичния видим фон създаваше всякакви ужаси — и най-често тези дракони. Много ригери предполагаха, че такива същества наистина обитават Потока, а други твърдяха, че са просто призраци. Но каквото и да казваха, от тези места вееше опасност и това създаваше сладостно усещане.

С приближаването на планините в душата на Джуел се възцари спокойно очакване. Да се появи дракон, та да не е все така едно и също.

Отново отекна съгналът за връзка. Цялото удоволствие се изпари. Какво ли му трябва сега?

— Може би е време за връщане обратно? — запита безпътният глас на Могърн.

— Какво? — удиви се Джуел, която се разтреса под внезапният напор на насрещния вятър.

— Ти си там вече шест часа, Джуел.

— Шест часа ли? — учуди се тя и така се измъкна от прекия отговор.

— Какво има всъщност, Джуел?

— Тук сега не е съвсем безопасно.

— Не е безопасно? Как да го разбирам?

Джуел разпери криле над топла и попътна струя вятър.

— Ами, защото тук... — гласът ѝ се разтрепера за миг — могат да се срещнат и дракони.

Пред мисленит ѝ поглед се появиха сърдито присвитите очи на Могърн.

— Дракони ли? Ти какво, минаваш през планините ли?

Джуел яростно размаха криле.

— Намери безопасен проход, Джуел! И веднага се връщай при мен!

Гласът му беше студен като парче лед. Джуел престана да маха. Този глас я накара да се разтрепери.

— Добре, Могърн — каза тя тихо и светът изстина от страх и самота. Не искаше да вижда сега стопанина си, но нямаше къде да се дява. Иначе трябваше да се прости с вечерната доза палисп.

Като се отклони малко вляво, тя полетя успоредно на хребета, който все още се намираще така далеко — достатъчно далеко, че да се измъкне без проблеми от Мрежата. Но кой знае защо продължаваше да се бави. Преместваше поглед по надигащите се зловещи върхове, като смътно се надяваше страхът и самотата по някакъв начин да си отидат. Постепенно Джуел се пребори с нежеланието си и постави стабилизаторите — своеобразните котви на космическите кораби, и сигнализаторите. С излизането от Мрежата тялото ѝ отново възвръщаше чувствителността си. Когато всичко свърши тя отвори очи и замига сънено. Наоколо беше мрачно и противно. Нищо не радваше погледа — имаше само уреди.

Чувството никак не беше леко, когато изпълзя от кабината и се протегна. Стомахът ѝ гъргореше от глад, ръцете и краката се бяха схванали от умора. Но Могърн ѝ бе наредил веднага да се яви при него. Въздъхна продължително, слезе от мостика и се отправи към каютата му. Корабът не беше голям и помещенията се притискаха плътно едно до друго. Буквално след няколко крачки спря и натисна копчето. Вратата стана прозрачна и тя влезе вътре.

Могърн седеше с лице към вратата и пушеше. Щом видя Джуел, се надигна и с жест ѝ предложи да седне. Тя се отпусна на тясната

кушетка. Зад гърба ѝ, заемащ половината стена, бе закачен скъп гоблен. Мъжът пусна стройна струя ароматен дим и с намръщен вид се зае да изучава крайника на дългата си лула.

— Джуел, защо не изпълни моята заповед?

Тя трепна — сега сигурно няма да ѝ даде палисп.

— Не бях и помислила за такова нещо — промълви момичето и това наполовина си бе истина. Та Могърн всъщност не ѝ беше забранявал да минава през планините — само ѝ бе дал да разбере, че не одобрява този път, може би от страх пред драконите.

Той се запъти по-близо до нея и, понеже беше висок на ръст, лампата се появяваше и скриваше зад гърба му в такт с движенията. Джуел го поглеждаше предпазливо.

— Нима не разбра веднага, че искам да минем по обходния път? Или е възникнало нещо, за което предпочиташ да не споменаваш? Нещо, което те е накарало да избереш опасността?

Какво имаше в неговия глас? Страх? Не, та той е стопанинът. Джуел прехапа устните си.

— За друг маршрут изглежда не съм доразбрала. А за този... Мисля, че приказките... са си приказки. Драconi! Че откъде да се вземат?

— Какво значи за ригера „откъде“? — рязко я прекъсна Могърн. — Как аз мога да знам, какво става в Потока или в чуждия ум? Допусне ли се пропуск и сме загинали!

Джуел кимна.

— И колкото и да се хвалят пропиците се ригери, не бива да се пренебрегва нито един от техните разкази. Или аз не съм прав?

— Прав сте — каза Джуел и се намръщи.

— Та ето какво: ние, поне така се надявам, не сме се отдалечили много от първоначалния курс. Може ли да се върнем на него? — Могърн отново излъчи облак дим. Вентилацията сработи моментално и димът изчезна още, преди да достигне лицето на Джуел. Тя щеше да каже „да“, но нещо и попречи. Само поклати глава.

— Как да го разбирам — че освен планините, друг път няма?! — не каза, а изръмжа Могърн.

Джуел отново поклати глава. А Могърн, продължаваше да я гледа и усилено димеше с лулата си. Измина дълго време, преди да се

обърне с гръб към нея. Когато пак се извърна, държеше в ръцете си малък гланциран цилиндър, завършващ в единия край с полукълбо.

— Добре, Джуел. Време е за палиспа. — Очите му си оставаха пронизителни и зли, но въпреки това от думите му сърцето на момичето заби по-силно, обзето от сладостно предусещане. Тревогата и самотата за известно време се скриха и отстъпиха място на възделеното очакване.

Тя се подчини на жеста на Могърн и с готовност се наведе напред, като махна косите от врата си. Могърн се приближи до нея и внимателно притисна палиспа до оголеното място, кълбото се намести в трапчинката на тила. Първоначално усети хлад, но постепенно започна да приижда топлина. Проникна в нея и омота всичко безобразно, което я изпълваше: чувството на страх, на собствено нищожество, гняв... Обновената кръв потече като изцелителка, смекчи скованото от непрекъснати тревоги сърце, успокои емоциите и напълни душата с благодата на свежи искрици радост...

Топлата вълна започна да спада преждевременно. На Джуел ѝ се завъртя свят. Обърка се и изпита познатия пристъп на възвръщащ се смътен страх. Палиспът бе престанал да действа. Тя седна и замига с широко отворените си очи, като се опитваше да спре бликналите сълзи. Могърн отново заговори, но момичето с усилие различаваше думите.

— Достатъчно за днес, Джуел. Трябва да знаеш, какво значи да си послушна. Важно е дори за ригерите.

Джуел трепереше. Мъчеше я болка и тъга. Най-накрая се овладя по някакъв начин.

— А сега, Джуел — продължи Могърн, — помогни ми с агментора и се чувствай свободна.

Искаше ѝ се да вие и плаче, но трябваше да се подчини. Могърн седна до нея, а тя поднесе до главата му синаптичния агментор и натисна необходимите бутони. Когато мъжът се превърна в безмълвна статуя, чиито ръце събраха въздуха наоколо и го притискаха до тялото с нелепа усмивка на лицето, Джуел излезе от каютата и се прибра.

Господи! как жадуваше за палисп, за вълшебното му действие, което изтегля от душата горчивината на самотата и я прави кротка и топла. За него би се решила и на убийство. Но само Могърн знаеше да си служи с палиспа, така че той всъщност се оказваше по-скъп и от живота ѝ. Известно време обикаляше из каютата си, голяма колкото

кутийка, после се хвърли на леглото и се заизвива яростно, без да намери в себе си сили да забрави и да престане да мисли.

Нямаше сили да не си спомня...

Да си спомня... Диеп и онази нощ при апарата за сливане... Диеп бе така нежен и в същото време така настойчив. Беше ѝ разказал за тайната връзка, която приличала по нещо на интимната, при желание ригерите можели да я поддържат помежду си чрез апарата за сливане на уموвете. Тогава тя, толкова млада — а и сега годините ѝ бяха малко — се бе съблазнила от неговата мнима искреност и сериозност. Още си спомняше кадифеночерните му очи под сребристите вежди и казаните думи: „Ние ще се гледаме един друг и душите ни ще се слоят...“

* * *

Бяха летели в автомобил далече от градския шум и суета към малка селска къщичка, където се бе намирал апаратът за сливане. Великолепният ален залез ги бе съпровождал по пътя. Но Джуел не беше могла да се отърве от нервното си напрежение — дори когато бяха спрели и тръгнали към къщичката пеша. Това се беше оказала истинска къща, а не от типа сграда-мултикомплеск. Диеп ѝ се бе усмихнал ободряващо и докоснал ръката ѝ. Този жест изведнъж беше прекратил всякакви съмнения и подозрителност. Вътре бяха влезли заедно. Джуел неспокойно, но с любопитство беше започнала да се разхожда из просторния хол и непрекъснато да се докосва до стените и перилата. В задната част на къщата, в малка стая бе разположен апаратът за мозъчно сливане — усъвършенствуван тип синаптичен агментор, с вид на пращен сребърен полукръг. Щом спътникът ѝ бе включил машината, по стените беше започнало да се разхожда сребристо сияние.

— Трябва да изчакаме две минути, преди полето да се съсредоточи и стабилизира — бе казал Диеп. — Седни и се отпусни.

Той бе кимнал към сдвоените кресла, намиращи се точно до мястото, откъдето излизаше сиянието.

— И какво ще стане? Как ще разбере? — беше се развълнувала Джуел, а на ум си бе казала: „Той ми е братовчед. Защо да се

страхувам? Та той ли не знае, какво трябва да се прави?“

Диеп само се бе усмихнал на наивността ѝ, беше се навел и докоснал нежно ръката ѝ. В очите му се бе разгоряло лукаво пламъче — изглежда се бе забавлявал от неопитността ѝ (а може би беше изпитвал още нещо към нея, за което не бе поискал да говори).

— Скоро сама ще разбереш всичко — бе казал той. — Става незабелязано и без никаква опасност.

Той бе седнал на едното от местата — отпуснат и така подканващо усмихнат, че Джуел беше разбрала: опасенията ѝ в края на краищата са просто глупости.

Бяха разговаряли непринудено за това онова — за ригерите, за семействата им — и тя почти напълно бе забравила за сребристото поле, с нарастваща енергия. Диеп я бе гледал в очите, описвайки последния си полет — един скок, тристепенен, бърз и решителен; приличащ на хвърлен към водата камък, който се отплесва от повърхността ѝ няколко пъти. Заедно с още един ригер-жена съпровождал голям товарен кораб. Беше ѝ намекнал, че през цялото време на съвместната работа помежду им е имало онази тайна връзка.

— Това беше най-хубавото на този полет — беше изрекъл той, без да откъсва очи от Джуел и на нея бе ѝ станало някак неловко. — Но тя още на следващия ден замина отново — бе допълнил Диеп. — Скучно ми е без нея. Онова усещане не бих заменил с никое друго.

Внезапно сърцето на Джуел бе ударило силно. Беше я обхванала ревност, но се бе сдържала, да не я покаже. В същия миг беше усетила да я обвива топла вълна — особен вид стаена светлина, която сякаш ѝ бе казала, че и най-съкровениите чувства няма защо да се крият. Мислите бяха придобили необикновена лекота, каквато възниква единствено при пълната откровеност. Бе погледнала Диеп и разбрала, че долавя не само думите, но и образите, възникващи направо в съзнанието му, както и разрастващото се обединение с него. Пред мисления поглед на Джуел се бяха появили жената от онзи рейс, фантазмагоричните картини на пространството и лукавият му интерес към нея.

В сърцето на Джуел се бяха разбушували чувства, които тя не бе намерила сили да овладее и така не бе успяла да осъзнае какво всъщност беше станало с нея, как така мислите и образите бяха нахлули като фонтан и преливайки във всички оттенъци, бяха потекли

в пространството... Неясният образ на доведения ѝ брат потиснато гледа строгия баща и дори няма възможност да се обади... А тя самата стои пред затворената врата на родния дом, страда и се нуждае... Редки полети със случайни кораби и самота, такава, че за приятели въобще не може да се мисли... Образите бяха излезли наяве и заедно с тях — терзаещата сърцето мъка. Преди да се спре на някоя, тя бе успяла да ги изтласка напълно — съкровенните мисли за себе си, които бе пазила като зеницата на окото от чужди погледи.

В зашеметяващият хаос на сливането чувството за пълна откритост изведнъж бе започнало да се прекъсва — изглежда на Диеп не му бяха стигнали силите да понесе такъв настойчив вик за помощ. И той я бе предал. Той, който ѝ беше обещал пълно разбиране, без да каже нито дума, просто бе станал и излязъл извън полето. Апаратът и ореолът от светлина си бяха останали същите, но за безпомощната Джуел, терзана от мъка и омраза към себе си, това бе подействало като задушаваш щит. Мъжът вече я беше погледнал с други очи. Не бе изчакал да свършат страданията ѝ, а беше станал и напуснал стаята, докато тя бе останала сама с бездушното поле.

В тъжната комедия се беше превърнала едновременно в артист и зрител. Болката, близнала я като език на пламък, бе започнала да се затягаше като примка и да я задушава постепенно, а на помощ никой не бе дошъл — никой, нито Диеп, нито баща ѝ; бяха забравиха даденото обещание и затворили вратата — какъвто единият, такъв и другият. Беше поискала да ги убие. Беше пожелала да се самоубие и отърве от изяждащата я ненавист, освен ако успееше да се справи с нея и да я натика дълбоко в себе си. Така и бе постъпила — омотала се бе в безпътищата като в пашкул и го беше направи толкова плътен, че да не се размотае. И за да не загуби разсъдъка си, бе побързала да включи агментора на сливането. И да се върне в града — там, където борсата на труда бе пълна с безработни ригери, опитващи се да намерят някаква работа. След два-три дни беше попаднала на Могърн, който ѝ предложи работа — и палисп.

* * *

Ставаше нещо ужасно: мрачните мисли следваха една след друга. Въобще не можеше да заспи. Но по-добре безсъница, отколкото кошмари по време на сън. Джуел не преставаше да мисли за палиспа, само той би снел нервността и бликащия страх. Палиспът бе фин електростимулатор, строго забранен за прилагане освен с разрешението на психиатрите. Мигновено се превръщаше в необходимост. Същото бе и със синаптичния агментор на Могърн. Но за нея палиспът бе единственият отдушник, впрочем и Мрежата.

Сега искаше да се намира в Мрежата. Там успяваше да даде израз на чувствата си, да ги оформи и превъплъти в образи. Но да борави с мрачни мисли бе направо опасно. Впрочем и да ги крие в дълбините на съзнанието си бе рисковано, все едно да очаква избухването на взрив. Наистина Могърн лежеше в блажена безпаметност, но когато узнаеше, че тя без разрешение е влязла в Мрежата, щеше да я накаже строго. Все пак ако не направеше нещо, просто щеше да полудее.

Тя напусна каютата си и отиде на мостика, откъдето се вмъкна в навигаторската кабина. Невроконтактите докоснаха нежно главата и шията ѝ.

Цялата ѝ същност се устреми в Мрежата, в Потока. Корабът, подобно на предшественика си, дирижабъла, плаваше по нощното небе. Подухването на вятъра успокои Джуел и тя започна да мени височината, търсейки насрещно течение, което да я понесе към планините. Накрая намери подходящото и се залюля от полъха. Взря се в плавно приближаващия се хребет. Голямата жълтеникава луна бавно се запуска към черните зъбери на скалисти върхове, които закриваха целия хоризонт. Напомняха ѝ за отворени хищни челюсти. Срещу нея се приближаваше тъпоглава грамада облаци. В призрачната светлина изглеждаха като привидения... Гледката ѝ хареса: тъмнината, тишината на безгласото пространство, движещите се като ледници облаци, приличащи на клещи, които сякаш имаха намерение да разкъсат уязвимия въздушен балон...

Неочаквано Мрежата се пропука. Джуел размаха ръце из въздуха. Няколко мига отчаяно се бори, после започна да пада презглава надолу, но успя да се овладее и да създаде нов образ. Призрачната Мрежа засия и придоби вид на сребрист скутер, който се плъзгаше плавно, а самата тя стоеше на кърмата с широко разтворени

крака. „Внимателно!“ — заповяда си мислено, след като възстанови равновесието. Към образите трябваше да се подхожда предпазливо — мрачните мисли можеха да се превърнат в реалност и да направят кораба на купчина трески, които после вечно щяха да плават по извивките на това странно дете на галактиките, наречено Поток.

Джуел обърна лицето си към освежаващия вятър. Менталният импулс като мощен разряд полетя напред и разчисти пътя си от облаците. Времето напредваше и хребетът постепенно се приближаваше.

Като разпръснато ято чайки в недрата на буреносен облак — на размитата лунна светлина се откриха бледи призраци — насреща ѝ се спуснаха... дракони. Изуми се, разтрепера се и не намери в себе си сили да повярва на очите си. Дракони! Острокрилите силуети на чудовищата, все още далеч, оряха въздуха на фона на белезникавите облаци. Пламваха и угасваха алени снопове искри. Не можеше да повярва — та нали дракони нямаше. Те, както и всички други чудовища бяха рожби на атавистичните страхове, древните легенди, езическите вярвания и магьосническите прокоби. И колко наблизко бяха! Тези видения възникнаха не по нейна вина — поне така и се струваше. Не бяха ли халюцинации, а не същества, които наистина живеят в Потока? Предпазливо и спокойно Джуел започна да контролира всяко свое движение.

Драконите, излезли наяве от светлината на огромната луна, се приближаваха и размерите им се увеличаваха. Те се издигаха и кръжаха засега на значително разстояние. Но ето че три от тях се отделиха от ятото и започнаха да се приближават. О-хо, бяха я забелязали. Подминаха я и очите им пробляснаха към нея. Един бе така близо, че можеше да се различат люспите по тялото му — сякаш полирано олово изстрелваше променящи се отражения, на пръв поглед сиви, като че ли под кожата му имаше резервно осветление. От грубата глава на чудовището стърчеше грозен нос, на който хищно се разтваряха двете ноздри; крилете му бяха широки и назъбени, а не тесни, както тя си ги бе представяла. Очите му ярко светеха — не просто очи, а истински фарове. Сетне още едно чудовище пресече пътя ѝ. За миг Джуел загуби ориентировката. Когато взорът ѝ се проясни, тройката дракони се оказа на предишното разстояние. Изглежда те и нейният кораб летяха в една и съща посока.

Джуел полетя по предишни си маршрут. Какво трябваше да прави при нападение на дракон? Опитните ригери бяха разказвали за подобни двубой, но кой с кого? Ако се съдеше по вида им, драконите можеха да надвият всекиго. А тя си нямаше и представа от битки, и не смяташе да придобива опит. Трябваше да избере друг маршрут.

— Ти какво, страхуваш ли се? — чу изведнъж.

Обърна се уплашено, мислейки, че това е гласът на Могърн, който се е събудил и сега я плаши и ѝ се надсмива. Но явно беше някой друг.

— Значи, се страхуваш, а? — прецени гласът. — Поискам ли да те убия, май ще бъде от милост?

Джуел се досети и направо се вцепени — говореше драконът. Взря се до болка в мрака и се опита да го разгледа. Летеше успоредно на нея. Виждаше се добре как очите-фарове браздят тъмнината. Ето че той я приближи.

— Какво искаш? — горещо и изплашено въздъхна тя.

Драконът прелетя близо до нея и очищата му примигнаха. Двата други се бяха присъединили към ятото, докато този продължаваше да се върти наоколо. Едва не я преобърна въздушна вълна. Трябваше ѝ известно време да възстанови правилното положение на кораба.

— Какво правиш? — извика тя. — Какво искаш?

— Какво ли? Виждам, че гориш от желание да загинеш в двубой — гръмко прецени драконът и пусна от устата си огромен сноп искри.

— За какво бърбориш? — разгневи се Джуел. — И въобще кой си ти? Какво искаш и как смееш да ми говориш по този начин?

След тези думи тя се изви докдето можеше и обтегна до краен предел Мрежата.

— Дребосък! — ревна чудовището. — Не всичко наведнъж... Искаш да знаеш кой съм...

— Ти още на първия ми въпрос не си отговорил!

— И няма да отговоря. А ти не биваше да задаваш толкова въпроси, на които не бива да се отговаря. Мислиш, че ми е лесно ли? Мислиш, че си единственият ригер, който иска да се бие?

— Какво? Нима е истина това? Вие драконите действително ли съществувате?

Драконът като че ли въздъхна.

— И не помислям да те осветлявам. На бой, ригере!

С неочаквана ловкост за огромното си тяло, драконът направи завой и се нахвърли върху нея. Тялото му заблестя под лунната светлина. И ставаше все по-голямо и по-голямо...

Джуел пронизително извика. Корабът бе блъснат свирепо. Драконът изгърмя край нея и я поля с пламъци.

— Какво правиш? — изписка Джуел.

Откритите места на кожата ѝ се покриха с мехури, а по крилата на кораба се появиха пламъци. Тя изобретателно създаде образ на корпус от огнеупорен материал. Изгарянията си излекува с допир до ситен скреж. Енергийната дупка в Мрежата мигновено се запълни.

Драконът бавно сви криле и отново се стрелна към нея. Очите му загоряха любопитно.

— Нещо бавничко шаваш — отбеляза той, когато прелетя край нея.

Джуел го изгледа стреснато. Драконът се обърна и отново атакува. Тя се сви на топка. Страшната муцуна приближаваше с огромна скорост.

— Престани! — изписка тя.

Драконът изненадано спря след изящно извъртане на опашката си. Останалите от ятото летяха надалеч и от лунната светлината изглеждаха като шепичка шаващи запетайки и точици.

— Добре де — ревна драконът. — Шом не искаш да се биеш, защо въобще си дошла насам?

От изненада, вълнение и страх главата на Джуел се завъртя.

— Не предполагам, че искаш да ме убиеш!

— А какво друго си очаквала?

— Откъде да знам.

Драконът с досада въздъхна и премина близо до нея. В гласът му се усещаше насмешка, но иначе говореше примирително.

— Е, добре де. Значи искаш да си поприказваме, а? Виждам, че не си на себе си и си объркана. Мога ли да те виня? И аз самият се чувствавам така понякога. Доколкото схващам, ти искаш да летиш и от нямане какво да правиш, търсиш събеседник? Повече няма да те нападам, обещавам ти.

— Наистина ли? — Джуел го изгледа накриво със съмнение.

— Казах ти вече — повдигна глава драконът и ѝ намигна.

Тя кимна в знак на отговор, но не изпита особено доверие. Реши да смени образите. Превърна се на летяща кобила, запляска с криле и започна да надмогва насрещния вятър.

— Колко мило от твоя страна — одобри драконът и се премести малко по-близо.

Тя не отговори. Нощта сменяше дрехите си. Облаците постепенно се стопяваха. Луната, леко избледняла, сега осветяваше мъглата, която се кълбеше над голите черни скали.

— Знаеш ли накъде отиваме? — поинтересува се Джуел.

— И още как! — прогърмя в отговор драконът.

После рязко се метна и я хвана с острите си нокти. Тя рязко изписка и пое дълбоко въздух. Чудовището се наведе и раззина челюсти — явно се канеше да я разкъса на части. Джуел се заизвива бясно, задърпа се и се изхитри да се освободи толкова, че да изрита дракона със задните си крака. Копитата улучиха чудовището право в корема. Той изсъска и изгърва жертвата си. Като се завъртя около оста си и зае правилно положение, тя размаха криле и напразно се опита да набере необходимата ѝ височина. Искеше да достигне облаците. Но насреща ѝ се мярнаха ужасните зъби. Без да съобразява какво прави, тя се преобрази на ястреб, плясна с криле и полетя като стрела нагоре. Правейки резки завои наляво и надясно, Джуел уплашено се заоглежда назад — къде ли се намираше драконът?

— Юначага! — долетя похвала откъм гърба ѝ.

Огледа се — беше до нея! Панически смени посоката, праметна се през чудовището и се оказа зад гърба му. После се разяри и започна да го удря по опашката.

— Лъжец! — викаше тя. — Обеща, а излъга! Това ли е честта на драконите?

— Естествено.

— Какво! Вие сте и лъжци?

Просто бе невъзможно да си представи бързината на дракона. Само преди миг беше отпред, а вече се носеше над нея. Чудовището я обгърна с крилото си като в мрежа и полетя право надолу. Докато падаха, Джуел трепереше и се мятеше като изплашена птица. С неочаквана точност драконът се приземи на върха на черна скала. Пъхна главата си под крилото — от ноздрите му излизаше жар, а

очищата му се оказаха зелени. Помириса плячката си. Наежила се, Джуел твърдо издържа погледа му.

— Излъга, а сега се каниш да ме убиеш! — викна задавено.

Драконът изглежда се смути.

— Разбира се, че те излъгах. Нима не са те предупредили, преди да те изпратят на двубой?

— Никой не ме е изпращал! — визкликна през сълзи тя. — Просто минавах оттука и това е всичко.

Непоносимата горещина накара дъхът ѝ да секне.

— Дай ми поне малко въздух!

Драконът изсъска, но поотвори крилото си.

— Струва ми се, че за тебе е най-добре да приемеш истинския си образ — подчертано изрече чудовището.

Нощта изпускаше мъгли. Хладният въздух я ободри леко.

— Защо пък не — отвърна тя, след като размисли. Съсредоточи се и отново се превърна в Джуел, стройното момиче, обвито в нишките на невронната Мрежа. А около Мрежата, приличащ на сияен ореол, блестеше прозрачният космически кораб.

— Гледката впечатлява — милостиво изрече драконът. — Впрочем, исках тебе да разгледам, а не кораба.

Джуел разтопи образа на кораба. Самотна, изплашена и разтреперана се изправи пред дракона.

— Наричам се Джуел — каза тя.

Драконът отметна глава назад и яростно изрева. Ехото се изгуби по околните планини.

— Не съм те питал за името ти — ревеше той. — Защо ми го каза?! — огромен пламък се стрелна от страшната паст и се стопи в нощната мъгла. Лапите отчаяно задраскаха скалите.

— Какво ти става? — извика Джуел и закри с длани ушите си.

Най-сетне драконът затихна, нещо повече — наведе тъжно глава и я заклати насам-натам.

— Сега и аз ще трябва да ти кажа името си и за нищо на света не бих могъл да те излъжа и да те нападна.

Джуел се намръщи.

— Не го взимай толкова навътре. Не ми трябва името ти.

Драконът съвсем се натъжи.

— Наричам се Острокрил Въртоопашат Ветродухач Страшилището на Висотите.

— Така и не ми трябва!

— Наричай ме просто Острокрил. Господар съм на четирите най-бързи...

— Самохвалко, това си ти — студено каза Джуел.

Той замълча засрамено. И тромаво се раздвижи — терасата беше тясна за двамата.

— Искам просто да продължа полета си — каза Джуел. — Както усещам, на твоята помощ не бива да се надявам.

— Ама ти наистина не си дошла тук за двубой? — засегнато попита драконът.

Тя се замисли — нима наистина го бе обидила с нещо? Острокрил започна да я оглежда внимателно.

— Ти си разстроена и разтревожена — забеляза той. — И това няма никакво отношение към мене. Ще ми разкажеш ли за бедите си?

— Не!

— Разкрих ти моето име. Можеш спокойно да ме се довериш.

— На тебе ли? И това го казваш, след като отначало ме излъга, а после едва не ме уби?

— Та това си беше двубой. Ти тогава не знаеше името ми. Подразбираше се.

— Но не и от мен във всеки случай.

Последва неловко мълчание. Острокрил се разкашля и заиспуска кълба дим. Облаците започнаха да се разкъсват и тук-там звездите се показаха над планинските върхове. Джуел с тъга ги гледаше.

— Какво става там? — намеси се още един глас.

— Летя, Могърн — отвърна Джуел.

— Веднага излизай от Мрежата — заповяда гласът отвъд границата.

— Не мога да го направя. Наоколо има дракони — тя за миг погледна Острокрил. — „Умолявам те — помисли Джуел, — само не се намесвай.“

— Разочарован съм от теб. Измъквай се както можеш и веднага ела при мен. Има още неща да ти кажа.

Могърн рязко прекъсна връзката.

Острокрил размърда живите си очи и наду широките си ноздри.

— Ясно — обади се той. — Ти отговаряш пред някого на борда. Но не искаш да го правиш. Познах ли? — погледът му направо пронизваше момичето. — Малка моя, Джуел, нека полетим заедно нанякъде. Струва ми се, че още мога да ти потрябвам.

Джуел се изплаши от предложението му и с тревога го изгледа.

— Какво? За нищо на света!

— Сега съм твой слуга, Джуел. Нали си разменихме имената. И ти наистина трябва да тръгнеш с мен. Наш дълг е да си помагаме един друг, доколкото е по силите ни — гласът на дракона звучеше невероятно искрено.

— И защо трябва да ти вярвам? — тропна сърдито с крак Джуел.

— Аз съм единственият, когото имаш в момента — каза убедително драконът.

Джуел усети как гневът ѝ независимо от всичко започва да изчезва. Дълбоко в душата си нямаше нищо против да тръгне с този дракон, въпреки че посегна на живота ѝ. Погледна накриво чудовището — с тези немигащи очища, огромна глава и броня вместо кожа едва ли би се страхувал от нещо и следователно нямаше защо да я лъже.

— Предполагам — отбеляза тя предпазливо, — че ти ще обещаеш да не ме нападаш, нали? И аз ще ти повярвам.

— Никой не е застрахован от нападение — отвърна Острокрил.

Тя се обърка. Отговорът бе честен. Но имаше ли въобще някакъв избор?

— Не бих казала, че ти вярвам особено — отвърна тя, — но все пак, какво си замислил?

— Качи се на гърба ми — след тези думи драконът трмаво се наведе.

Джуел постоя известно време нерешително, после се покатери на гърба и седна точно пред крилете, като прегърна шията му с ръце.

— Дръж се здраво! — предупреди я драконът, разпери криле и полетя в нощното небе.

Джуел седеше като вцепенена, а в главата ѝ се замяха противоречиви чувства — и страх, и облекчение. Вятърът пееше звънливата си песен в ушите ѝ, а от движението на мускулите които приличаха на канари, в душата на момичето навлизаше блажено

спокойствие. Дланите ѝ неволно поглаждаха гладките плочки на костената броня.

— По би ми харесало, ако ме почесваш зад ушите — подметна драконът, без да прекъсва полета си.

— Не говори глупости — пламна Джуел и дръпна ръцете си.

Летяха много ниско. Насреща им се носеха планините с острите си скали и мрачни клисури. Драконът направи плавен завои и започна да слиза надолу. Джуел затаи дъх. Пред очите ѝ се разкри нощна долина.

— Къде отиваме? — извика тя.

Вместо отговор драконът изплю дълъг пламък.

Когато навлязоха в завесата на мъглата, те намалиха скоростта. Джуел усети как времето по интересен начин започна да се изкривява и размива. Независимо от гъстотата на заобикалящата ги мъгла светеха звезди и сякаш в каменните стени пълзяха и се разтваряха коридори. Най-сетне завесата просия, разсея се и те влетяха във вълшебна долина, където нощта бе ясна и чудесна.

Острокрил носеше над златисти следи от разпилян прах, който сияеше във въздуха. Под тях се виждаха дървета, по клоните на които пробягваха огънчета. Над главите им безплътни като паяжинки нишки сплитаха безкрайна арка, под която драконът едва забележимо размахваше криле.

— Харесва ли ти така? — запита Острокрил гордо.

Джуел, изумена и възхитена, завъртя глава настрани. Вдясно тих звезден водопад изтичаше от разкошен вир. В него пляскаха няколко създания с необикновен вид.

— Наистина е красиво — съгласи се тя. — Но какво ще правим тук?

Острокрил изви шия и се обърна към ездачката си

— Малка моя — започна той. — Как бих искал да ти запомня добре името. Всъщност, как се казваш?

— Джуел — съобщи неохотно тя и видя в очите му да се разгарят пламъчета. Нима ѝ се надсмива? Тя се напуши и започна да усеща — какво? — как я обхваща гняв ли? Възможно. Макар че беше странен гняв, пълен с топлина.

— Малка моя... — отново започна драконът.

— Престани с това „малка моя“! — този път тя възкликна напълно сериозно.

— Че какво пък толкова! — учуди се драконът. — Нима не ти е ясно? Наричам те така единствено от симпатия, малка ми Джуел.

— Каква ти симпатия?

— Така казваш сега, Джуел. Но ние потеглихме на път, за да можеш да си измениш мнението.

Джуел вдигна глава и изгледа дръзко дракона право в очите.

— Виж ти! — възкликна тя.

Погледите им се срещнаха и момичето сякаш пропадна в бездната на тези налети със светлина очи — там, далеко долу, в извивките на чуждото съзнание, в ума, който я наблюдаваше направо, както в онзи апарат за сливане.

Но този път вирът на това съзнание се оказаха неимоверно дълбок. Подобно нещо не беше изпитвала. И още усещаше как някакво добро я наблюдава с топъл интерес, без насмешка или затаена враждебност. Като улови в призмата на чуждото съзнание отражението на собствените си отблясъци, Джуел изведнъж разбра колко дълбоко прониква в нея неканеният ѝ спътник, навътре до най-съкровенното. Тя трепна и от това неволно движение по извивките на чуждото съзнание се върна ехото на живо съчувствие. Смути се, побърза да прекрати връзката с очите на дракона и застана неподвижна, мигайки от недоумение.

Драконът наистина я смяташе за приятел и съюзник. В това сега бе напълно убедена. Но нали такова нещо не можеше да бъде вярно!

Какво трябваше да прави? Джуел замижа и се замисли. Така премина по навигаторската Мрежа и усети кораба и животворната сила на Потока, благодарение на който се задържаше в реалността. Трябваше ли да се реши и да се откъсне? Сетне щеше да се изправи пред Могърн и да се извинява за провинението, мълчаливо изтърпявайки всичко, което щеше да ѝ каже, единствено за да получи така желаната доза палисп? И да се върнеше с изменена външност? Не... Могърн беше извън себе си. Сега в никакъв случай нямаше да ѝ даде палисп.

Но можеше и да остане. Нали Острокрил каза, че няма да я изостави, че ще ѝ помогне...

— Е, какво пък толкова? — отвори тя очи. Драконът я чакаше сдържано и изпускате ритмично къмба дим. — Не смятай, че намеквам нещо, но не е ли време да потегляме?

Драконът обърна муцуната си към нея.

— Какво ще кажеш, малката? — Джуел му метна сърдит поглед, но не успя да отвори уста, когато Острокрил добави: — Гледай!

Пред тях изгледът измени вида си, стана по-строг и в същото време някак си тайнствен. Величествените стъпаловидни скали едва се показваха при бледата светлина и дупките на проядените в тях пещери й напомняха празни очни дъна на черепи. Обхвана я странно чувство. От пещерите се излъчваше чародейството на драконовото племе. Като осъзна това чувство тя се прилепи плътно до Острокрил. А той забави полета си и прелетя над лабиринта от причудливо преплетени проходи. Джуел отново възприе любопитното изместване на времето, сякаш с всеки завой прескачаше години — ту напред, ту назад — и миговете по странен начин се разтягаха. Скоро загуби напълно ориентацията си.

През това време драконът заслиза пред входа на малка пещера.

— Е, какво ще... — каза той.

— Как „какво“? — Джуел се надигна и погледна в пещерата.

Там беше тъмно, един-единствен лунен лъч проникваше скъпернически през някаква цепнатина в тавана. Задната й стена бе покрита с огромна паяжина, която призрачно проблясваше в неясната светлина. От време на време тя се размърдваше като жива. От напречните нишки излитаха искри, по вертикалните течеше студен пламък. Джуел замря объркана и се заоглежда на всички страни.

Изведнъж паяжината засия с необикновена сила и заизстрелва бързолетящи сребристи пламъци, после също така неочаквано изчезна. Джуел се оказа пред прозрачна като стъкло стена. Там се виждаше Могърн!

Да, това наистина беше Могърн, но не се намираше на кораба, а на космодрума. Постепенно се изясняваше задният фон: диспечерската стая на ригерите на същия този космодрум. Пред нея беше Могърн-бизнесменът, Могърн-хищникът, Могърн-крадецът, Могърн-търговецът, контрабандистът и прекупвачът на крадени стоки. Той говореше с някого — изглежда с началника на диспечерската служба. Джуел прегърна силно шията на Острокрил и се наведе колкото може по-напред с желанието да чуе, какво си приказват, но не долови нито

дума. И двамата събеседници се усмихваха злобно на казаното от собственика ѝ. По едно време началникът се обърна и посочи назад с пръст. Там стоеше една жена-ригер. Джуел трепна, когато позна себе си.

Изглеждаше безропотна, жалка и изплашена. Могърн, хилейки се, приближи шефа на службата и незабелязано извади от задния си джоб нещо — и то така, че началникът да може да го различи. Това беше цилиндърчето палисп. Чиновникът кимна с разбиране и намигна. Преди да се разделят, те си стиснаха ръцете и в мига на докосването някакъв предмет блесна и премина от едната в другата длан. После Могърн дойде във вестибюла при нея — Джуел, ригерът — с вид от нещастен по нещастен. Тя, Джуел, която наблюдаваше отстрани ставащото, усети как вътрешно изстива, когато със забавено движение другата Джуел обърна към нея лицето си и я загледа с топлина и дружеска симпатия.

И същевременно погледът ѝ се ожесточи, когато виждаше студеното, чуждо и презрително лице на Могърн, обричащ я на робство чрез палиспа. Обхвана я ненавист, бурна ненавист дори при една-единствена мисъл за този човек. Душата ѝ се напълни с обида и гняв.

Драконът изчака да разбере кое чувство ще надделее в нея.

— Искаш ли да го изпепеля, Джуел? — чу тя накрая гласа му.

— Да! — викна девойката, обзета от внезапен порив, и от очите ѝ бликнаха сълзи. — Да! Изпепели го!

Острокрил вдигна глава и избълва огън. Огненият факел и разбеснелият се пламък изпълниха пещерата. Призрачната Джуел се стопи, а призрачният Могърн рязко се извърна и очите му се разтвориха изплашено. Ако се съдеше по устните, той успя да изреве, преди бушуващата горещина да го погълне. Джуел се смрази от ужас при вида на загиващия по нейна заповед жив човек. Но ето че всичко се успокои, в тясната пещера димът изчезна и заедно с него обликът на омразния ѝ човек. Тогава тя почувствува невероятно облекчение. Лека и светла радост се надигна в душата ѝ, а чувствата сякаш се очистиха от покрилата ги ръжда. И почти веднага след това я налегна умора.

Така и не разбра как драконът я отнесе със себе си от пещерата. Мислите ѝ се объркаха и станаха неясни. Времето сякаш я обтичаше някак си отстрани. Но постепенно възстанови силите си и

способността си да съобразява. А Острокрил вече летеше през тайнствената долина между върховете на планината.

— Изглежда ти направи това, да се махне умората, нали? — запита тя кротко и нежно поглади твърдите костени плочки на гърба.

— Какво? — лениво се направи, че не я е чул добре и започна да се снижава рязко надолу към обраслата с дървета долина.

В променливия сумрак местността изглеждаше като малка горичка. С увеличаването на мрака заизлизаха светулки. Техният бурен танц браздеше тъмнината като струпане на безброй атоми. Към общото множество непрекъснато се присъединяваха все нови и нови облаци от животинки. Скоро цялото пространство се оказа обхванато от светец на точици облак.

— Колко са много! — зачуди се Джуел, но изведнъж беснеещите искри се умириха и от мястото, където бяха най-много, излезе някакъв човек. Позна го: беше Диеп!

Тя затаи дъх. Диеп изглеждаше както винаги — симпатичен, стегнат, но (и това невероятно удиви Джуел) сега беше не на шега развълнуван и уплашен — не му помагаше дори показното перчене. Безгрижните слънчеви зайчета на апарата за сливане го бяха покрили (а заедно с тях и незримо присъстващата Джуел) и в същия миг, когато агментаторът се задейства, неудобството на Диеп стана съвсем очевидно. Спомените на Джуел кръжаха около него като дребни протоберанси: ето баща ѝ, как пуска вътре децата и жените си, някои от тях не по-възрастни от Джуел, затваря вратата на дома им; ето брат ѝ (преди животът му да бъде прекъснат от изкочил зад ъгъла турбоавтомобил) се мръщи от неизказана мъка и се усеща как тя го разкъсва на части...

Всичко това Джуел улавяше във вихъра на откъслечни спомени и мечти — непоносимо самотните ригеровски мечти, на които тя бе дала воля при сливането си.

— Нима всичко това е истина? — запелтечи той, разтърсен от безутешната ѝ мъка.

Но Джуел добре знаеше как трябва да му отговори:

— Това са просто фантазии — изкриви тя душата си и дори се постара всичко да скрие и загаси.

Гледайки отстрани как Диеп се опитва да се откъсне от тогавашната Джуел, тя си спомни чувството за безисходност, от което

просто губеше самообладание. А неговото лице изразяваше страх и освен това срам заради напразните опити да постигне своето. Джуел се опитваше да скрие най-съкровенното — той правеше същото. Диеп се боеше от нещо — и тя го усещаше.

Когато Диеп се обърна и си отиде, се донесе тихият глас на Острокрил:

— Е, време ли е? — и драконът пое дълбоко въздух.

— Не! — извика тя уплашено. — Не го докосвай, не го изгаряй! Аз не знаех, аз никога не успях да го разбера!

Диеп побягна — било от страх, било от мъка. Най-вероятно от страх, но в никакъв случай от ненавист.

Острокрил тъжно въздъхна и образът на Диеп се разпадна, а заедно с него изчезна и облакът подвижни искри.

— Случвало ли се е с него и друг път нещо такова? — запита драконът.

— Не — отвърна Джуел. — Не, аз... — тя прекъсна изречението по средата на думата, когато си спомни, каква безнадежност идва от мисълта, че Диеп я ненавижда. Не беше ли се зарекла, че няма да позволи на никого да наднича така в душата ѝ.

— Джуел, Джуел, погледни нагоре!

С нежелание повдигна поглед. Известно време не успя да разбере какво вижда Острокрил, докато не различи високо над себе си голямо гнездо на някаква хищна птица, а в него човешка фигура.

— Кой е този там? — запита изненадана. В душата ѝ плъзна леден студ — човекът ѝ беше някак си познат.

— Нима не го позна?

И без да чака отговор драконът я подхвана и полетя към гнездото. Кацна пред него на скалната тераса. Сега Джуел вече можеше да разгледа всичко. Този човек беше баща ѝ. Точно такъв, какъвто го бе съхранила в паметта си — със студен поглед и резки пестеливи движения на ръцете. Очите му гледаха някъде настрани; очевидно чакаше нещо, а стоеше така, сякаш се готвеше да направи крачка назад. Зениците му бяха разширени сякаш от силен гняв — точно както в годините, когато викаше с пълен глас из цялата къща.

— Убий го! — изрече тихо Джуел. Вълната от гняв и ненавист бликаше от сърцето ѝ. — Изгори го!

Драконът се бавеше, с което привлече част от гнева върху себе си.

— Казах ти, че ненавиждам този човек. Изпепели го!

Едва сега разбра защо се бави драконът. Не защото бе имал нещо против; оказа се, че баща ѝ е загинал още преди две години от ръката на ревнивата си любовница. И какъв смисъл имаше сега да бъде горен?

Джуел изруга безсилно и погледна накриво този човек, който бе така студен, така самотен и безпросветен, че успя да настрои против себе си двете си жени и собствените си деца, показвайки им какво представлява безчувствеността.

— Щом е така, Острокрил, трябва да се примиря. Може би съвестта поне малко го е измъчила. Макар да се съмнявам, но все пак се надявам. А сега да се махаме.

Човекът в гнездото изчезна веднага щом Острокрил му обърна гръб. Драконът подскочи и те се оказаха във въздуха.

— Малката...

— Лети, драконе, лети — мрачно го прекъсна Джуел, усещайки след опустошителния гняв силна отпадналост. Чудовището със съчувствие пусна от ноздрите си две струи дим. Това я изкара отново от търпение и тя го заудря с юмруци по костените плочки на шията.

— Махай ме по-скоро от това проклето място и ме остави да долетя спокойно до целта си!

Драконът се издигна високо. Преди да заговори, той известно време мълча съсредоточено.

— Както искаш, Джуел. Знай само, че излезем ли от тези планини, стигаме до място, където ще трябва да те оставя. То е съвсем близо до крайната точка на маршрута ти. Там ще трябва да се разделим.

Джуел отначало сякаш не се трогна от тъгата на дракона — толкова объркване цареше в главата ѝ. Нима сега ѝ бе до това чудовище? Не беше ли то, драконовото изчадие, това, което я домъкна дотук и натика носа ѝ в тези разтърсващи душата ѝ спомени? Макар че трябваше да му се отдаде нужното — изпепели Могърн — и то как! — е, ако не наистина, то поне в мислите.

Момичето мълчаливо се притисна до дракона. А той размаха криле, набра височина и светлината на отдалечаващата се долина започна да изстива в нощта. Образи... Образи... Брат ѝ, който така

мъчително се бе опитвал да отстои достойнството си (той така и не си го призна, дори на родната си сестра). Диеп, другите ригери, опитващи се да се преборят със самотата и страха (отново всеки сам за себе си). Единствено Мариел се бе отнасяла с нея по-човешки. А говедото Могърн блаженствуваше в прегръдките на агментора. Джуел се разтрепера — с известно забавяне реагираше на новите преживявания; поривите на гнева и мъката, отчаянието от самотата и безсилната ненавист раждаха в душата ѝ черна вихрушка. Споменът за баща ѝ, който не бе обичал никого и най-малко себе си... Тя се бе вцепенила така, че не забелязваше минаващите край нея грамади на планините, намръщени и черни; плаващите облаци; мигащите като диаманти звезди, чиято светлина се променяше със скоростта и състоянието на уморения ѝ мозък, обвит с нишките на навигаторската Мрежа.

Вятърът свистеше в ушите ѝ. Тя отдръпна отмалялата си глава от шията на Острокрил и се замисли. Осъзнаваше, че се намира недопустимо дълго, вече много часове в Мрежата.

— Къде сме? — запита, като се опита да придаде твърдост на гласа си.

— Летим към мястото, където искаше да отидеш — отвърна драконът.

— Ако сега отида да поспя, ти ще можеш ли да наглеждаш кораба?

Мрежата сияеше с всички цветове на дъгата. Джуел сама не разбра защо задава този въпрос. Веднага усети студа на самотата, който убоде душата ѝ с острието на сякаш притихналата болка. Не я оставяше мисълта, че никак не иска да се разделя с дракона.

— Аз ще бъда тук — отвърна Острокрил.

Тя въздъхна, фокусира волята си и материализира кораба — но не целия, а само носовата част, която се подаде в Потока, сякаш от никъде. Без да слиза от шията на Острокрил, Джуел постави стабилизаторите.

— Аз ще се върна — каза тя. — Не веднага, но след известно време.

— Добре — отвърна ѝ цял облак дим.

Джуел изостави странния си спътник. За миг я обгърна мрак и тя се оказа отново в привичното си тяло. Качи се уморена в навигаторската кабина и застана на мостика. Протегна се. После отиде

в кухничката и започна да лапа, каквото има, очаквайки да се появи Могърн. Но тя се нахрани а него го нямаше. Отиде до вратата на каютата му и позвъни. Отвърна ѝ тишина. Тогава направи преградата прозрачна и погледна вътре. Могърн като статуя лежеше под агментора, устата му се бе изкривила в безсмислена гримаса, а очите му бяха като от стъкло. Ясно... Гръдта ѝ бавно се вдигаше и спадаше... Не му беше стигнало търпението да я изчака, за да му помогне да настрои уреда.

По навик си помисли за палиспа, но след малко реши, че повече няма да ѝ е нужен. Най-малкото докато спи може да мине и без него. Обърна се, отиде в каютата си и едва докоснала леглото, заспа здраво.

* * *

Когато отвори очи, Джуел замига бързо: нещо беше смутило съня ѝ.

— Нима ти плащам да спиш? — гърмеше гласът на Могърн. Изглежда се обръщаше към нея за втори път. И в тона му се усещаше истински гняв.

Джуел извъртя главата си.

Могърн стоеше на входа.

„Сега да излетеше пламъкът на дракона!“ — помисли си тя.

— Пригответи се! — заповяда той. — Чакам те в кухнята.

Джуел скочи разтревожена. По гласа му усети, че Могърн не се чувства добре. Може би душата му страдаше, или просто бе надвишил допустимата доза?... Във всеки случай трябваше да бъде нащрек. Най-добре бе да се върне колкото се може по-бързо в Мрежата. Но най-странното беше, че истински я безпокоеше какво прави Острокрил? Преди нещо подобно възникваше единствено когато предусещаше вкуса на палиспа. Но сега не ѝ трябваше, тя искаше да бъде при Острокрил.

Джуел се изправи, при което главата ѝ се завъртя, и отиде в кухнята. Могърн ядеше. Погледна я така тежко, че тя веднага си направи изводите.

Едва когато и тя започна да се храни, мъжът отсече:

— Ти два пъти не изпълни заповедите ми. Влезе без разрешение в Мрежата и започна схватка с драконите. Забърка и мен... Ние откъснахме ли се от тях? — погледът му настойчиво я фиксираше.

Тя мъчително преглътна. „Острокрил, изпепели го!“ — мина през главата ѝ. Жалко, че го няма тук, иначе би му показал... Тя започна да отговаря, като премисляше внимателно думите си:

— Още сме в опасност. Но се намираме близо до течението, което води право в Лексис. Трябва веднага да вляза в Мрежата.

Собственикът на кораба завъртя белтъците на очите си и после заби поглед в нея.

— Като че ли не предизвиквам в тебе възторг, а? — запита той без сянка от усмивка. — И никога няма да предизвикам. Но от палиспа ми, ти май никога не си отказвала. Няма да намериш друг, който да ти го дава щедро като мен.

Джуел дръзко го изгледа право в очите. „Не ми трябва повече палисп — помисли тя, — вече не ми трябва“. Въпреки това погледът на Могърн я караше да трепери.

— Грешеш, Джуел, повече няма да има. И никакво своеволие. Докато не изкараш кораба вън от опасността, палисп няма да има.

Той се облегна назад и скръсти победоносно ръце на гърдите си.

„Просто трогателно — помисли си с насмешка момичето. — И колко жестоко...“ Но сега какво ще му позволи да ѝ се налага? Разбира се, Могърн е по-силен физически, но...

— Не ми трябва повече палиспа ти — изрече тя гласно и гърлото ѝ се сви. — А сега трябва...

— Стой на мястото си, докато не ти заповядам „Върви“! — изрева Могърн.

В този миг откъм мостика се чу басовият глас на сирената. Нещо ставаше в Потока.

— Върви! — заповяда Могърн. В гласът му се усещаше досада.

Джуел се разбърза. Нима Острокрил не я чакаше повече?

Веднага щом възстанови в съзнанието си Мрежата, тя откри, че лети право към дракона, като преодолява насрещен въздушен поток над верига ниски планини. Очите ѝ се насълзиха облекчението. Две слънца, розово и оранжево, плавно се спускаха отпред. Небето напомняше на море от течен кристал и Джуел мигновено почувства, колко непоносимо ще ѝ бъде да се раздели с всичко това.

— Привет, момичето ми — изрече драконът и от огромната му паст изкочи ярък пламък.

Джуел прегърна скъпото чудовище през шията, но появилите се сълзи ѝ пречеха да говори.

— Острокрил — каза тя тихичко, — ти ли ме викаше?

Драконът бавно размахваше крилете си.

— Аз исках да се върнеш — каза той. — Не зная, виках ли те или не.

— Зная, че е време за връщане. А ние май почти сме стигнали?

— До границите на моите владения. Да, Джуел, драконите не могат да отидат по-далече от тези пътепоказатели. Аз лъкатуша, въртя се на едно място, бавя се колкото мога, но въпреки това ние почти стигнахме. Искаш ли да летя направо?

— Не! Моля те, недей! Острокрил, миличък, славен мой, Острокрил, наистина ли не можеш да летиш повече с мен? Какво ще стане, ако се обърна назад? — и преди да го каже до край, тя разбра, че е невъзможно. Трябваше да закара кораба до целта. А и Могърн щеше да тежи на съвестта ѝ. Теченията на Потока бяха непреодолими. Възможно бе драконите да се придвижват и в двете посоки, но Джуел и корабът не можеха.

— Настана време да се разделим — каза тихо драконът. — Всичко минава и отминава.

— Аз... Накарах те да летиш до тук... — със закъснялото си съжаление Джуел по-скоро се обръщаше към себе си. — А ти така се стара да ми помагаш... Както беше обещал... — Измъчваше я срам, а от очите ѝ бликаха сълзи. — Какво да правя, Острокрил, какво да правя?

— Ти ще си намериш някой друг — каза драконът. — А аз ще остана тук. И ще мисля за тебе.

Джуел заплака, сви се на четири и продължи да плаче дълго и тъжно. Как можеше да разпръсне отново безпросветния ужас на самотата, който бавно се събираше в сърцето ѝ? Помисли за палиспа, но веднага го отхвърли. Прекалено много плащаше за него, а блаженството минаваше така бързо. Не, по-доброто бе съветът на Острокрил. Колкото и да бъдеше трудно, щеше да е по-хубаво, отколкото да пълзи пред Могърн.

— Сега ще бъде иначе, много по-добре — каза тя, обръщайки се към събеседника си, или може би към вятъра.

Острокрил я чу и се обади:

— И при мен ще бъде иначе, малка ми Джуел. Вече няма да започвам двубой с някой ригер, преди да си помисля за тебе. За тази, която знае моето име.

Известно време летяха мълчаливо. Показа се някаква ниска планина, по-скоро хълм.

— Острокрил — обърна се Джуел, — ако ми се случи отново да летя по този път, дали ще те видя?

Драконът издиша силен пламък:

— Ще те търся, малка ми Джуел, аз и моите роднини. Щом викнеш: „Острокрил!“, аз непременно ще те чуя, дори всички планини да застанат на пътя ми!

Джуел се разтрепера от радостното чувство.

— Нека да се вдигнем високо-високо, колкото се може по-близо до слънцето! — помоли се тя.

Драконът не я накара да чака и се устреми към кристалния свод на залеза. Джуел го следваше и събираше усещанията си за полета, за вятъра, който игриво разрошваше косите и галеше лицето ѝ, съзерцаваше светенето на небесния океан и тези чувства стигаха до душата ѝ и я пречистваха. Светилата вече отиваха зад хоризонта, но блясъкът им беше по-светозарен и прекрасен, отколкото когато бяха в зенита. Облаците леко се размърдаха и през пролуките заструи светлина — право върху дракона и неговата ездачка, които си харесаха един от нейните стълбове за път нагоре към кристалното море. Там цветовете рязко се промениха — в правата си встъпваше Потокът — появиха се сложните ивици на различни течения и канали. И тя разбра, че вече ще трябва да се разделят, защото драконите не могат да летят по тези места.

Огромното тяло на Острокрил се разтърси — той плачеше, като издаваше странни звуци. През пищната пелена на дима напред се стрелна езикът на ярък пламък. Джуел нежно поглади шията на чудовището, после разпери ръце и ги превърна в сияещи полупрозрачни ветрила.

— Сбогом, Острокрил — изрече тя през сълзи.

— Сбогом, Джуел — отвърна тъжно драконът, като остана долу.

И ето, Джуел вече се държеше сама във въздуха и отново бе станала ригер. Острокрил зави настрана, описа кръг около нея, Очите му блестяха, а след него се виеше дълга тънка струя дим. После се наклони на едното си крило и започна да се спуска.

Джуел едва се сдържаше да не заплаче, докато гледаше как той постепенно се отдалечава и се разтваря в стихията на светлината.

— Приятелю, Острокрил! — викна тя след него и ехото заструи надолу заедно със сноповете светлина. Може би ѝ се бе сторило, но в отговор се донесе отзвукът на гръмогласен смях.

После тя напрегнато се загледа пред себе си и се захвана да търси подходящо течение, което да я отведе до крайната ѝ цел — звездната система Лексис. Край на полета. Преминаване в обикновеното пространство. Представи си лицето на Могърн, когато му кажеше, че си отива. Не ѝ бе нужен неговия дяволски палисп! Разсмя се облекчено и заплака от неочакваната радост, преди да се съсредоточи отново на полета.

„Довиждане, Острокрил“ — помисли Джуел и изведнъж съзря нужния ѝ ориентир — едно особено сияние, до което щеше да се вдигне с кораба и там да се гмурне в руслото на Потока.

ЗЕНА ХЕНДЕРСЪН ТРИЪГЪЛЕН И НАДЕЖДЕН

Не обичам кръстовищата тип детелина. Сигурно ви е прозвучало глупаво, възрастен мъж — почти на двадесет и една години, — със здрави разбирания и... не понася резките завои по пътищата. Но какво да правя, като е така. Всеки път, когато приближавам това място, ръцете ми от лактите до рамената се покриват с гъша кожа, и, какъв ужас, нещо като язва започва да ме човърка в стомаха. И не знам защо, винаги ясно си спомнам, че тук имаше извор, край който прадядо ми е обичал да спира, отивайки от ранчото си в града. Пътуването в онези години е продължавало цяла седмица. Тук е намирал сянка за фургона и вода за конете и хората. А дядо ми е пълнил радиатора на форда си модел А от същия извор. И същото пътешествие е продължавало само шест часа. Но сега аз дори не мога точно да посоча, къде се е намирал този извор. И въобще дали има някой, който знае това? На кой ще му мине през главата лудата мисъл да спира сред пустинята? И защо? Може би единствено да погледне отстрани „детелиновия лист“. Впрочем, защо непрекъснато ми се върти в ума този извор?

А детелиновият лист в онези времена бе забавна безмислица, особено в нашия край, на път не от федерално значение, по който веднъж в седмицата преминава товарен пикап или индианец, возещ на фургона си дърва за горене и поне веднъж през хубавия сезон се показваше някой турист. И всички ние гадаехме, защо са ни нужни тези листчета, две нива, изкачвания и спускания. Но сега нещата се промениха — движението и в нашия край стана оживено и без тази детелина би ни се видяло доста неприятно.

Както и да е, но с нея не успях да свикна и мисля, че работата съвсем не беше в нейната несъобразност. винаги с облекчение въздъхвах, когато оставаше зад гърба ми и колата поемаше по правия участък на пътя от Пикачо Гранде към града. Но зад гърба си усещах Това Нещо и то продължаваше да ме потиска още повече от неравностите и подскачанията по червеникавия асфалт.

Но веднъж нещата тръгнаха по друг начин. Както обикновено завих в отклонението и се опитах да си анализирам кучешкото настроение. И внезапно небето се размърда от страна на склона, а после безвучно се разкъса по диагонала!

Инстинктивно набих спирачки и чух глух и тъп удар, сякаш предните ми колела се блъснаха в шосето след като колата е била хвърлена от някаква височина. Усецах се като тапа, която се опитват да извадят от гърлото на бутилка. И понеже нямаше място, накъдето да тръгна, а силата продължаваше да ме дърпа, аз просто натиснах газта и тръгнах напред. Теглещата сила, която се опитваше да ме изтръгне от седалката изчезна и небето, поне тази част, която виждах, отново стана спокойно и неопетнено. Вдигнах разтрепераната си ръка и си изтрих потта от челото.

Какво бе станало?

А после всичко това се повтори! Сякаш някой бе хванал парчето плат, на което е нарисувана света и дърпаже настрани. Този път колата се надигна и получи такъв наклон, че веднага се залепих за облегалката. Точно пред мен видях изтеглящата се нагоре бразда, която се разширяваше и превръщаше в зейнала цепнатина. И преди да мигна, колата ми се плъзна в нея.

Аз нищо не видях. Чувствата ми бяха така объркани, че не възприех нищо определено, освен пропадането в празнотата, а после стремежа да се родя на светлина. След това се разпаднах на части и станах съзвездие в яркото и пусто небе. И кожата ми, при всяко помръдване се пронизваше от хиляди бодли на рози и милиони кактусови иглички.

Чу се звук, нещо като „пук“ и небето се опна. Аз лежах на пясъка. Най-малкото го чувствах под себе си, а не както преди секунда, когато ми се струваше, че ме разстрелват от пясъкомет. До мен се намираще колата ми. По-точно около половината от нея. Защото, когато с труд се изправих, видях само радиатора, колелата предното стъкло и нищо повече. Задната седалка я нямаше. Задните колела ги нямаше. Багажника го нямаше.

Погалих с ръка купето и се опитах да намеря някакво обяснение. Пръстите ми минаха през предната врата и... повече не докоснаха нищо. Не просто колата свършваше там и ръката да тръгне да го

обикаля, не, там нямаше нищо, нямаше продължението на колата, а аз в тази пустота дори нокът не можех да промуша.

Тогава захрих с длани ушите си и усетих, как през тялото ми отново преминаха силови вълни и го разделиха на ивици на обтягане и разтягане, ту усиловащи се, ту отслабващи. Отлетях от колата с отсечена опашка и паднах с лице на долу върху пясъка. Появеха се познатите отпреди малко чувства на безкраен полет и неконтролирано падане; всичко наоколо се размърда и усука, а пясъкът придоби вкус и мирис... и аз се разтворих.

* * *

На пясъка, от другата страна на малък водоем, към земята се притискаше някакъв човек и с определено внимание ме гледаше. Опитах се да изплюя пясъка от устата си, но единственото, което постигнах бе слабо издухване: фъфффффф. Вторият опит бе неуспешен. Застанах на четири крака и поех напред, като се борех с някаква сила, заплашваща да ме дръпне назад, в мига, когато се отпусна. Усещах се така, сякаш към всяка клетка на тялото ми и завързана опъната ластична лента. Но аз исках да пия вода — вода от извора, зад който се намираше онзи човек. И пълзях! И пълзях! И допълзях! Лицето ми се плясна във водата.

Последва мигане на светлина и зазвуча далечно ехо, аз едва не потънах, преди да успея да стегна мускули и да се измъкна от водата. Претърколих се колкото се може по далеч от езерцето и замигах усилено с цел да изтръскам капките по миглите. И дори сега, мигайки, трябваше да превъзмогвам някаква съпротива.

Онзи човек, още стоеше легнал на мястото си, но сега недоверчиво разглеждаше нещо, което държеше с две ръце. Направо трепереше, когато повдигна този предмет и го насочи към мен. Това бе оръжие и клатещата се цев слабо проблясваше само на три метра от мен. Той нещо натисна и ехото, дъгата и трясъка се появиха отново. После ръцете му безсилно се отпуснаха до тялото му и той отново ме загледа втренчено. Аз също го зяпах и езикът ми почистваше устата от последните песъчинки. Усещах капките вода да текат по бузите ми. Той не опместваше очи от мен, но започна да отстъпва и пушката му

падна на пясъка. Така продължи, докато не се опря на голям камък от златисто-оранжев гранит. Главата му се изви нагори и аз също погледнах натам.

Право в нас се целеше дълга блестяща пура. Първоначално помислих, че е нещо като артилерийски снаряд, но после разбрах, че е транспортно средство. По-точно, неговата половина, която висеше под ъгъл от чистото небе. Също като моята кола. Просто си е оставил няколко сантиметра зад невидимата завеса. Зад която нищо нямаше. А нещото висеше, сякаш бе пробило небето.

— Прекрасно положение — засмях се аз малко нервно. — Добре дошъл в добро общество. Само си мислех, че спътниците са кръглички.

— Ти можеш да говориш?

Той се развълнува. Аз също. Разбрах го, но движенията на устните му не съвпадаха с това, което чувах — като на филм с лоша синхронизация на звука. И още нещо се вмъкваше между мига на произнасянето и чуването.

— Съвсем истина е, че мога да говоря — подхвърлих ядно аз. — Ти какво смяташе? Че ще давам сигнали с дим на огньовете ли?

— Ти ко-евъл с диваците ли?

— Ко-евъл? Е, приятел, странен речник имаш! — изхилих се аз. — И с какви диваци?

— Това трябва да е от хроноклазъма — отвърна той, — макар никой да не го е планирал...

— Може ли един нетактичен въпрос? — казах рязко. — Що за филм се прожектира тука?

— Ти как ме откри? — отвърна ми на въпроса с въпрос. — Този сектор е дезактивиран от десетилетия. Аз не знаех, че КАФКА има защита против ЗАПТ. Досега непрекъснато ме убеждаваха, че от него няма никаква защита.

— Аха, беглец от затвора? Престъпник, а? — подвикнах му аз. — И с това чудо искаше да ми светиш маслото?

— Какво съм искал?

— Е, хайде де! Да ме убиеш.

— Няма никаква причина да произнасяш тази ругатня от пет букви — и той лицемерно се намръщи. — Аз само исках да те изпепеля.

Той опна напред крак и размърда пушката си с палеца му. После очите му се превърнаха на тесни цепки.

— Каква е тази униформа, която носиш? Тя не е на КАФКА?

— Униформа ли? — неволно се вгледах във фермерските си дрехи. — Последен модел Ливе страус. Това не е униформа... е, не напълно.

— По кое летище отчитате времето? — неочаквано ме запита той.

— Времето ли? — аз си позволих малко да се отпусна на пясъка. Добре, че докато говореше, не посягаше към ЗАПТ-а си. — Ден? Час? Месец? Какво време?

— Години — отвърна той. — Искам да знам колко далеч съм стигнал в миналото.

— В миналото? — изненадах се аз. — А откъде знаеш? Може да си в бъдещето? В края на краищата ЗАПТ-а ти нещо не успя да ме изпепели.

— Идиот! — изруга ме той. — Чувствам, че ти дори не си Тех! Иначе би знал, че в бъдещето не може да се движим. Просто няма къде да отидем, ако момента не е бил, то него го няма...

Пясъкът се дръпна настрана и се покри с гънки до самия хоризонт, където се сливаше с небето. Ние се затъркаляхме като кръгли камъни по стръмен склон. При падането забелязах, че онзи небесен „автомобил“, който висеше над главите ми, си плъзна метър надолу или около толкова. Аз се ударих в колата си и от получената цицина се убедих, че тя сега има и задно колело. Над мен се отвори вратата и аз се хванах за нея. Чух да се разтваря нишата за ръкавици и цигари и от нея се посипаха разни дреболийки. Съвсем инстинктивно протегнах ръка и измъкнах пушката си 22-и калибър.

После си спомних за онзи момък — точно на време, — той се нахвърли върху мен с изкривено от бяс лице и замахна с оръжието си като тояга. Съвсем машинално протегнах ръце напред, да се защитя от удар по главата и естествено си свих юмруците. Пистолетът стреля и онзи зави от болка. Затъркаля се по пясъка, стисна ръката си между колената и воят му приличаше на койотски. Аз внимателно се дръпнах настрана от него и отново срещнах непознатото съпротивление.

— Май не те уцелих — казах с облекчение.

Човекът се върна към колата си и продължаваше да стиска, сега с длан, повредената от куршума китка.

— Какво е това оръжие? — изплю се той. — Дори не ме изгори.

— Първо, аз не се целих — отвърнах му. — После то не гори а дупчи. И защо трябва да те изгарям? Всичко стана случайно. А какво става с прехваленото ти оръжие?

— Твоят силов лъч го изби от ръката ми — мрачно си призна той.

— Какъв силов лъч бе? — запитах ядно. — Това е парче олово.

Той вдигна глава и в очите му прочетох заинтересованост.

— Ти искаш да кажеш, че оръжието ти ускорява твърди предмети? Тогава тук е примитивна епоха. Практически нетехническа! — последното произнесе като че бе оскърбление.

— Така ли? — повдигнах вежди. Но МОЕТО оръжие те изкара от строя, а не стана обратното. Твоето дори не ме опари! И ако това твърдо парче, оловото де, бе уцелило тялото ти, ти, а не скапаното ти оръжие, щеше да се търкаляш по пясъка и кръвта ти щеше да тече!

Той се запъна и не знаеше, какво да отговори. Хвърли ми злобен поглед, а после очите му се разшириха така, сякаш видя нещо зад гърба ми. Челюстта му увисна безсилно.

— Стар трик — засмях се небрежно, — и ако мислиш, че...

Но тук моята челюст увисна, защото нещо ме парна по ръката и видях че от ръкава ми стърчи една стрела.

— Ама че работа — завиках аз, — колкото повече продължава, толкова по-зле става!

Издърпах стрелата и се обърнах. Този който се намираще зад мен, може би беше наистина индианец, но в такъв случай, това бе най-косматия индианец. През рамото си бе праметнал ошавената кожа на някакъв звяр вместо дреха. Имах достатъчно време само да се хвърля на земята и вротата стрела да просъска над главата ми. Едва чуващото се дзънкане на тетивата се заглуши от воплите на момъка от бъдещето. Стрелата бе изорала рана от ъгълчето на устата до самото ухо и кръвта започна да тече през пръстите на притиснатата длан до лицето. Очите му бяха пълни с болка и изненада.

Аз исках само да уцеля лъка с пистолета си, но в същия миг поредната вълна премина през тялото ми и вътре в областта на корема нещо се скъса, когато видях, че натиснах спусъка, точно когато дулото

бе насочено в голия корем на дивака. Той си стоеше, гледаше ме и нищо... Заотстъпвах назад и се опрях на колата си.

— Братко! Страшно се радвам, че съм такъв лош стрелец! Отново не уцелих!

— Какво не си уцелил? — движението на устните му не съвпаднаше с думите. — Та ти не си въоръжен.

— Той извади от колчана на гърба си още една стрела и с плавно и отмелено движение я сложи на лъка и обтегна тетивата до край, така че каменното острие докосна свитото дърво.

— Ей! — възкликнах аз, — защо проявяваш такава кръвожадност? И защо вие двамата така искате да ме пробиеете? Аз съм тук съвсем отскоро и на никого не съм сторил нищо лошо!

— Ти си чужденец — за дивака това изглежда бе напълно достатъчно.

— Аз пък трябваше да те изпреваря, преди да си направил същото с мен — обясни другият момък.

— Прекрасно де. Аз съм мирен човек — обясних им. — И никой нищо няма да изгуби, ако малко си поприказваме. Сядайте!

Аз махнах с ръка към човека от бъдещето.

— Точно там, под колата ти, ако това е наистина кола. Впрочем, не се ли удивляваш, че тя виси във въздуха?

— А ти! — посочих дивака, който още държеше стрелата на тетивата. — Виждаш, че сме без оръжие. Никой не може да те стигне. Постави тези съоръжения за известно време на земята.

Той бавно отпусна лъка.

— Какво е това? — посочи към колата ми.

— Какво? — попитах го отново и отговорих. — Това е колата ми. Всъщност тя има четири колела, а не три.

Някак си ме беше срам, че моята кола изглежда така нелепо.

— На това нещо се движа насам-натам.

Казах го с надеждата, че това, което ни позволяваше да се разбираме един друг, макар и да говорим на различни езици, ще направи думите ми достатъчно разбрани за този дивак.

— А защо не пеш?

Надеждите ми се бяха оправдали.

— На стотици мили? — отвърнах му.

— А защо трябва да ходиш толкова далече?

— Е, защото, това, което искам, се намира толкова далече.

— А откъде го знаеш?

— Защото вече съм бил там, братко! Брей, че си любознателен!

— Тогава, защо ти не останеш там, след като там намираш нещата, които ти трябва?

— Ами-и — почесах се по носа, — искам най-различни неща. И не всички се намират на едно място. Разхвърляни са.

— Храната навсякъде е храна — каза дивака, — и жените навсякъде са жени.

— Има и други нужни неща — отвърнах аз.

— Подслон от студ и от голямите зверове, които не можеш да убиеш... — той презрително повдигна плещи.

— Има и други неща — настоявах аз. Животът не е само... само... С една дума, има и други неща!

— Необходими за живота ли?

— Необходими за живота — започнах сам да си вярвам пред лицето на неговия скептицизъм. — Но ако не можеш да ги докоснеш или видиш...

Дори се изпотих. Не бях готов за такава дискусия с подобна аудитория. Дивакът отвори уста и застина така. Изглеждаше озадачен и замислен. Ръката му се насочи към рамото и устата му се затвори.

Обърнах се към другия момък и отново усетих вълните на напрежение по тялото си и в частност в главата, където се извиваха, минаваха през линията между ушите и излизаха в областта на темето.

— Ако тук бе моят ЗАПТ... замърмори онзи от бъдещето.

— Защо така силно те тегли да убиваш? — заинтересувах се аз. Сега никой не те заплашва.

— Всеки миг ме заплашва всеки, когото виждам — и той докосна остатъците от разбитото си оръжие. — Или ти ще изпепелиш, или тебе ще те изпепелят — това знае всеки Тех още от детския ад.

Сбръчканото от грижи лице изглеждаше безкрайно уморено.

— Това за детския ад, разбира се, е шега. Но законът ни е такъв, че всеки трябва да е въоръжен още с появата си в обществото. Казват, че една трета от випускниците на детските градини не преживяват и една година след излизането си. Истинският, жив ЗАПТ, когато го употребяваш за първи път е такова развлечение!...

— Ти искаш да кажеш, че там, при вас, всички сте такива кръвожадни, като тебе? И вие убивате само защото някой се появява пред твоя ЗАПТ? Тогава при вас изглежда мъртъвците се въргалат на купища! Планини от трупове!

— Ако работеше ЗАПТ-а ми — грубо ме прекъсна той, — ти добре щеше да си платиш тези обиди! — направо бе бял от гняв и отвращение.

— Убийста, смърт, кръв, трупове? — изрекох целия набор думи, които го обиждаха, — това ли са оскърбленията? Но вие там се убивате така естествено, като че дишате...

— Съществуват условности и приличия — настоя той. — Само един Нетех притежава такъв ограничен речник, че е принуден да употребява подобни отвратителни думи...

Оставаше ми само да поклатя глава и да сменя темата.

— Бих искал да знам — започнах аз.

— Какво ще ти даде това? — намеси се дивака.

— И защо да се занимаваме с глупости? — подкрепи го другият.

— Бих искал да знам — продължих да настоявам, — как сме попаднали тук. Аз отивах в града...

— Аз си търсех скривалище — каза момъкът от бъдещето и отново наведе лице. — Така съм изморен от усилията да остана жив...

— Аз бях на лов — поясни дивакът, — тук животните идват на водопой...

Ние всички неволно погледнахме спокойната вода и замълчахме.

— Но аз, все пак искам да знам — продължих упорито аз, — как сме попаднали тук заедно. Нали сме от различни времена? Какво се е случило с нас?

Те ме погледнаха неуверено, после се спогледаха.

— И още искам да знам, защо твоя ЗАПТ не успя да ме изгори?

Човекът от бъдещето погледна разбитото си оръжие и мрачно нещо измърмори.

— И защо пистолета ми не те рани — кимнах към дивака.

— Но той разпертушини ЗАПТ-а му — посочих човека от бъдещето. — И още, защо твоите стрели ни раниха и двамата?

Сега ние с дивака си разменихме погледи.

Никой от нас не успя да си отвори устата — отново започна дяволското разтърсване. И тримата заедно се замяхахме и

затъркаляхме. И докато се опитвах да се спася от чуждите лакти и пети, някакъв спомен се промъкна в главата ми. Някъде от тъмнината до мен се донесе незабравимият мамин глас: "АКО ВИЕ, МОМЧЕТА, НЕ ПРЕСТАНЕТЕ ДА СЕ КАРАТЕ, АЗ ЩЕ ВИ НАПЪХАМ В ЧУВАЛА И ЩЕ ГО ТРЪСКАМ, ТРЪСКАМ, А ПОСЛЕ ЩЕ ВИДЯ КОЙ ПРЪВ ЩЕ ИЗКОЧИ!

* * *

Тримата едновременно се измъкнахме от бъркотията. Аз се търкалях с лице надолу край локвата, под мен натисках здраво краката на дивака, а отгоре ми се бе стоварил онзи момък от бъдещето. Напрегнах сили и го изтъркалях настрани. После измъкнах дивака от водата. Той се давеше и кашляше от проникналата в гърлото вода и трябваше няколко пъти да го ударя силно по гърба. Той си пое няколко пъти дълбоко въздух и побърза да отпълзи на безопасно разстояние към големия камък.

Тогави ги видях! Още двама! На моите години! И, струва ми се, от моята епоха! Те търпеливо чакаха да ги забележим. Заприличаха ми на свързочници, търсеци къде се е скъсал кабела или на пътна помощ. Само че техните фигури просвятваха и се извиваха — поне така ми се стори. Интересно, как ли ги възприемат дивакът и интелектуалецът от бъдещето?

— Всичко ли е наред? — ушите ми чува познати думи, но очите ми отново забелязаха несъответствието между звуците и движението на устните.

Ние тримата кимнахме едновременно. Прекрасно! Значи, нещо общо има между нас. Ние всички можехме да кажем „да“.

— Също ли изпаднахте? — попитах полувъпросително, полуотвърдително.

— Не, ние дойдохме — каза един от тях, чийто силует примигваше със слаб светло-вишнев отенък, — да ви освободим.

— Какво?... — мъчително преглътнах изобилната слюнка. Тези момчета ми изглеждаха така познати! Едно не можех да разбера, откъде ги зная, но някакъв внезапен ужас стегна гърлото ми. — Защо...

— Бихте ли завършили Вашия въпрос — предложи този, който мигаше с зеленения тен.

— Какви сте вие такива? — запитах аз.

Мигащият зелено хвърли бърз поглед на мигащия вишнево.

— Така и предполагам, ще си имаме неприятности. Никога не успях както трябва да изуча таблиците на терминологии на различните епохи. Какви сме ние тук?

Мигащият вишнево се ухили.

— Теб попитаха, ти отговаряй. Хайде, кажи на човека.

— Добре де — съгласи се мигащият зелено. — Тази терминологична таблица, я научих на бас, макар и без указанията за епохите. Сега ще прегледам целия списък. Ние...

И той дълго и досадно зачете списъка термини, които до един ми бяха непознати. Но след шестата дума последва нещо от което дивакът започна да се пъха под камъка. Той извади от пазвата си малка торбичка. Изглежда беше амулет. Стисна го с треперещи ръце и се опита да се свие до пълна невидимост. Очите му се разтвориха толкова широко, че още миг и ще изкочат от орбитите. Мигащият зеленикаво му се усмихна добродушно и подхвърли: „Не се бой“, и продължи да чете списъка. В поредната дума имаше нещо познато, после още, а накрая...

— Ангели! — възкликнах аз. — Вие сте ангели!?

— Изглежда в тяхната епоха така ни казват — съгласи се мигащият зелено и продължи с ред термини от които затрепера човекът от бъдещето. Челюстта му увисна глупаво. И засъбира разпиляващата се слюнка.

— Но вие не съществувате! Вие сте само фолклор на Нетехите!

— Ние сме пред тебе — призна се важно вишневия мигач.

Момчето се вцепени.

— Така значи, възможно е Нетехите да са прави, когато казват, че съществува нещо по-висше от ТЕХ... че ние сме им задължени за...

Можеше да се види, как на лицето му се отразява отвращението и погнусата. Обърна се и се наклони, като притисна ръка към гърлото си — започнаха познатите спазми на повръщането. Изглежда така той се опитваше да се освободи от чуждите и непоносими за него идеи.

— Вие наистина ли сте пратеници на Бога? — изрекох мисълта, която все още се опитвах да асимилирам.

— И между другото — пратеници — отвърна мигащият зелено.
— Всъщност, за това става дума.

Той се обърна само към мен:

— Точно вашата епоха е първопричина за всичко последващо. Вие по целия свят изграждате пътни детелини. За съжаление, някои от тях, проектирани от най-добрите архитекти, са построени съвсем случайно, разбира се, по проникващи схеми. И когато става пробив, то се изменя линейността и другите последователности и нещата завършват с такива неприятни събития. Ние сме тук с цел да отстраним проникването и да го запечатаме така, че да избегнем повторение.

— Но отначало трябва да възстановим реда.

Мигащият вишнево висеше във въздуха и натискаше носа на висящата от небето кола. Опирайки се с крака в нещо невидимо, той буташе с длан возилото от бъдещето и го набутваше назад в небето, докато не се раздаде дълъг звук ХЛЮОООП и машината изчезна. Небето се издигаше над нас чисто и без белези. Ангелът се спусна долу и леко се приземи на пясъка около извора.

— Къде... кога... — момчето от бъдещето се бе изправило на подгъващите се крака и изтриваше с ръка изцапаната си уста. Мигащият вишнево събра вода в длани и му я протегна.

— НЕ МЕ ДОКОСВАЙ! — човекът от бъдещето рязко се дръпна. — Ти не съществуващ! Ти си само дума-ругатня от пет букви и нищо повече! Ти не можеш да съществуващ, защото в такъв случай по-висш над теб трябва да бъде...

Той затъна в противоречия и не бе в състояние да схване и смели чудовищната за него истина.

— Да, ти си Тех — каза мигащият вишнево. — Значи, трябва да разсъждаваш логично. Щом ни виждаш и знаеш, че съществуваме, следователно ние трябва да съществуваме. Ти би могъл да разкажеш на другите...

— Да разкажа на другите ли? — възмути се момчето. — Как си го представяте, да не съм мръднал нещо! Ха, да им го кажа! И да ме подложат на евтаназия!?

Мигащият вишнево поклати глава, съпровождайки движението с тъжна въздишка и повдигна счупеното оръжие на човека от бъдещето. Пръстите му пробягаха по него и то се възстанови и засвятка като ново

— стана същото, каквото бе преди да го удари куршумът ми. Момъкът от бъдещето трескаво хвана ЗАПТ-а си и се дръпна. Дулото описа неголяма дъга, държейки ни под прицел.

— Е! — проскърца той със зъби и явно потисна нов пристъп на повдигане. — Сега ще ви покажа на вас!

— Избликна огън, появи се дъга, отекна ехо! Всичко изчезна, освен фойерверка, който се овиваше около мен от всички страни. Ангелите се стопиха в сребърното отражение, което израсна до самото небе, а после, на свой ред се плъзна в пробляскването на водата в езерцето.

Момчето от бъдещето хлипаше и стискаше оръжието си. Дивакът се извиваше зад камъка и кокореше диви очи. Аз гледах мястото, където бяха ангелите и усещах неприятното чувство за невъзвратима загуба.

Но те отново изникнаха! Сякаш въобще не бяха изчезвали. Мигацията вишнево щракна с пръсти и момъкът от бъдещето изчезна. Това бе съпроводено с лек звук КХХХХ.

— Каква нещастна, бурна и безмислена епоха — мигацията зелено замислено поклати глава и погледна колегата си. — И никой не би казал, че тук е преломния момент на историята! Аз мисля, че и Възраждането е тръгнало от тук, защото той ще разкаже и на други и ще се опита да ги учи. А те ще го подложат на евтаназия...

Той седна на пясъка и прокара ходещите си пръсти по голям участък, като се изхитряваше да не премине през едно място два пъти. После изследва съдържанието на дланта си.

— Четири косъмчета, парченце нокът и две капки кръв от издрасканата буза. Той не умее да управлява чувствата си. Това, май, е всичко.

Прокара показалеца на другата ръка през дланта и всичко на нея изчезна в силния зелен пламък. Останалия прах издуха.

Мигацията зелено се обърна към дивака, който бе събрал мъжеството си и стоеше изправен стиснал здраво амулета си.

— Не се бой — чух гласът на зеленомигация, макар и думите да не съответстваха на движението на устните.

— Разрешете ми да се боя — каза дивакът отначало с неуверен глас, който бързо укрепна. — Това е добър страх. Който го изпита и

понесе един или два пъти, значи ще стане силен. Но да го преживее отново означава да стане безумен и да смущава другите.

Той протегна напред дланта си с амулета.

— Докосни моят Късмет, че да стана вожд сред своите и да им разкажа, че има и други неща в живота, освен лова и пълния търбух.

Мигащият зелено докосна талисмана. Зеленото мигане се усили и сякаш започна да се усеща. После отслабна и дивакът прибра Късмета си в пазвата.

— А сега — каза весело мигащият зелено, — ние ще те върнем обратно, там където са Добрите Пирове и Късите Зимии!

И щракна с пръсти — дивакът изчезна.

— Достоеен предшественик на Давид — казах аз и размишлявах, че речта ми ще бъде бледа след отсечените думи на дивака. Ние губим много, бойки се да се покажем неловки или прекалено емоционални в нашето време! И ето аз стоях до водопоя до осакатения си автомобил и двамата ангели. Ангели! Един от тях внимателно почисти пясъка от следите на пребиваване на изчезналия дивак.

— Нещо не приличате много на ангели — забелязах между другото.

— Ами, опитай се ти да поддържаш реда в три континуума... е... три измерения и да носиш при това тези нимби, крилца и... тази... хе, АРФА!

Вишневия цвят приказваше направо на езика ми и едва в края на фразата неловко премина на пронизително пискане.

— Е, разбира се, на приемите трябва да се явяваме в съответното облекло, а и работата си иска своето, особено ако си универсал и се явяваш комбинация... или еквивалент... е, с други думи, ние сме нещо като електричари, ремонтници, майстори за всичко... Едно ми е ясно, трябва да си припомня терминологията!

— Аз си мислех, че ангелите прекарват времето си във възхвала на Бога... — започнах аз.

— А какво още друго се явява честен труд? — възрази вишневият. — Но да се върнем на темата...

— А, не, искам още нещо да узная от вас!... — запротестирах. Въпросите бръмчаха в главата ми като рой оси и не знаех с кой да започна.

— И какво? — попита зеленият, докато тикаше колата ми през стената на мирозданието.

— Колко е характерно — забеляза вишневия, докато прочистваше пясъка от моето присъствие. — Любопитството на хората от тази епоха е така силно развито, че те дори забравят да се страхуват...

— Искам да знам, по какъв начин кръстовището тип детелина...

— Е, добре, слушай — предаде се зеленият, — или по-добре казано „възприемай“, а?

Той ме погледна. Аз поклатих глава. Той също поклати глава.

— Отново невярна терминология. Възприемай повече се съчетава с „не се поддавай на страха“. Така че слушай. Всеки миг е така близък към друг миг, сякаш са нарисувани на тънка пластинка, всеки на своята страна...

— Искаш да кажеш, че миналото, настоящето и бъдещето са едновременни?

Мигащият зелено въздъхна.

— Ти сам следва да си определяш понятията, момко! До това трябва да достигнеш! Миналото — настоящето — бъдещето — са едновременни! Както и да е в действителност, те са много близко и си взаимодействуват. Така трябва да бъде. Но те си взаимодействуват, но не трябва да се смесват, защото объркването ще бъде страшно. И когато някоя маса се премества по тази схема, става проникване и резултатът е пред очите ти. Ние сме длъжни да разберем всичко, да възстановим линейността и да отбележим даденото място със знак, че да избегнем повторението.

— Отбелязвате със знак ли? — запитах. — Вие можете да прекратявате подобни неща само със знак?

— Разбира се — отвърна мигащият вишнево. — Освен ако колегата заедно с терминологията не е забравил и справочника с графичните заклинания!

— Престани да се закачаш — протестира зеленият. — На преквалификационните курсове те изпреварих по точки.

— Така е, на цели три бала! — отби удара вишневия. — Но като ти се наложи да се подмазваш на Писарите...

Зеленият изведнъж си спомни за присъствието ми и деликатно се изкашля в леко изцапаната си ръка.

— Ти за какво питаше?

Целият беше внимание.

— За знака — напомних аз.

— Ах, да — изрече небрежно. — Всеки знак се явява заместител на нещо, на дума, действие или функция. Ние използваме трисекторен символ на творение.

Той замълча, но веднага забеляза, че чакам с нетърпение обяснението.

— Хм... — устните му се размърдаха и аз реших, че той ще поеме в галоп през поредния списък на термини. Накрая лицето му просветна и произнесе полувъпросително:

— Троица?

— Троица ли? Като в църквата?

— Да — съгласи се зарадвано. — Това май за теб е известно...

Но движението на устните не се превърнаха в познат за мен звук.

— Троица — каза отново и кимна. — По такъв начин ние изправяме линейността, запечатваме необходимото място с този знак и вградената в него функция надеждно го защитава!

Той завърши обяснението си в мажорен тон.

— А сега твоята кола — радостно обяви вишневия и двамата дружно пробутаха автомобила през нещо.

Аз се почувствувах в известна степен самотен, когато чух продължителното „хлооооо“ и видях, как изчезва. Вълните на напрегнатост се протегнаха от него към мен, докато се движеше.

— Следва твоя ред... — пръстите на мигащият вишнево се приготвиха за щракане.

— Почакайте! Почакайте! — протегнах напред ръка. — Почакайте само минутка!

Те си размениха търпеливи погледи.

— Да? — каза вишневият.

— Защо ЗАПТ-а на онзи от бъдещето не ми направи нищо? А дивакът ни рани и двамата?

Това бе само първият от поредицата милиони въпроси, шаващи в главата ми.

— А, това ли — произнесе вишневият. — Защото лъка и стрелите са изобретени преди вашата поява на бял свят. Вашето

оръжие е безполезно срещу дивака, докато той би могъл да ви убие. А ти би могъл да убиеш момъка от бъдещето, докато, той, бедничкия, не би могъл нищо да ви стори. Ясно ли е?

— А-а — казах тъпо. — Да. Разбрах. Но тогава... а...

Усетих, че лицето ми се вкамени от благоговееен ужас.

— Вие двамата сте наистина ангели?

— АНГЕЛИ сме! — отговорът прокълтя, като ехо на далечен гръм.

— И действително заставате пред лика Господен?

— **ДЕЙСТВЕТЕЛНО ЗАСТАВАМЕ ПРЕД ЛИК ГОСПОДЕН!** — множество гласове подеха ехото по хълмовете. Сиянието на лицата им ме накара да замижа. Те повече не бяха мои съвременници. Те бяха извън времето.

— И действително сте Го виждали в цялата Му слава?

— **В ЦЯЛАТА МУ СЛАВА!** — като че ли множество небесни обитатели потвърди отговора, а на тези двамата не можех повече да гледам — така ярко сияеха фигурите им и ликовете им.

— И ви е докосвал с Божествените Си Ръце?

— **С БОЖЕСТВЕНИТЕ СИ РЪЦЕ!** — утренните звезди се присъединиха към хора с безвучни гласове на чиста радост.

— Тогава... Тогава... — задъхах се от вълнение, закривайки с длан очите си, — позволете ми да Ви докосна!

— **НЕ БИВА!**

Тези думи ме върнаха обратно на тъжната пясъчна повърхност до тъмната проблясваща вода.

— Но защо! — завиках аз и гневът ми бе част от екстаза.

— Разбери ни правилно — каза мигацият вишнево, като отново прие образ на деветнадесетгодишен свързочник. — Това не е забрана. Това е констатация на Факт. Просто не може. Убеди се сам!

Той протегна ръка и аз се опитах да я докосна. Но там сякаш нямаше нищо. Ръката ми премина през неговата ръка, като през въздух.

— Така че извинявай — каза той, — какво да се прави, линейност на временните моменти... Проникването създава прекалено много проблеми. И да се допусне е необходимо специално разрешение. Ние, на това ниво, дори не можем да мечтаем за такива неща.

— Това значи, че вие не сте тук — казах аз и се почувствувах измамен. — Или аз не съм там...

— Тук — там! — мигащият вишнево се усмихна. — Отново словесна игра.

И той щракна с пръсти.

— ИГРА... ИГРА... ИГРА... — зашепна ехото и пробяга от хоризонт до хоризонт. Аз стоях около излезлия от пътя автомобил, на другата страна на детелиновия лист и повтарях:

— Още... още... още! — и в гласът ми се усецаше молба.

Миг по-късно глупаво разтърсих глава и като се размигах, зазяпах познатия пейзаж и усетих странна лекота в тялото си, свободно от вълните и пристъпите на напрежение.

„Е, какво пък! — помислих си, докато се качвах в колата. — Срецнах ангел. Дори цели два ангела.“

Да. Така беше. И с течение на времето, когато чета във вестниците особено мрачни и примамливи заглавия, се отпускам и мислено преживявам отново и отново станалото с мен. Мисълта, че съществува знак, който не дава на детелината да излезе извън контрола, ме успокоява. Защото щом съществува такъв знак за кръстовищата, то значи, съществуват и други знаци за по-важни неща. И сега в никакви случаи не се паникьосвам, а проявявам търпение и издръжливост. Така е по-приятно.

Знак ли? О, аз нещичко поразузнах за него. Може да се види в някое скромно място, на всяко кръстовище. Дори строителите не знаят, защо се намира там, а понякога и не знаят, че е там. Понякога е нахвърлян върху стоманената конструкция, понякога вграден в решетъчните перила на оградите. Или е отпечатан в бетона заедно с датата на постойката и името на предприемача. Съветвам ви да търсите този знак и да се убеждавате, че винаги стои на мястото си — триъгълен и надежден!

ЛАРИ НИВЪН БЕЗРЪКИТЕ

Ние летяхме над червената пустиня. Галеха ни нежните червени лъчи на на Даун. Пред мен се носеше Хилсън, моят водач, и ми показваше как да управлявам въздушния велосипед.

Детството си бях прекарал сред равнини, а по-голяма част от останалия си живот в градовете на Земята, където всеки вид летателен апарат беше обявен извън закона, ако не е автоматизиран напълно.

Полетът ми доставяше истинско удоволствие, макар да бях още несигурен и неумел, но пустинята под мен ми предоставяше достатъчно място да правя грешки.

— Тук — посочи Хилсън.

— Къде?

— Там, долу. Следвай ме.

Въздушният му велосипед направи изящна крива вляво, забави ход и се запуска. Последвах го някак-си неуверено, закъснях и изостанах малко. Когато кацнах видях нещото.

— Това малко кълбо ли?

— Да именно то.

Отгоре пустинята изглеждаше мъртва, без никакъв признак на живот. Но не беше така; в пустините на повечето обитаеми планети има живот. Височината не ми позволи да видя бодливите сухи растения, които събираха вода в сърцевините си; имаше цветя, които след първия дъжд разцъфтяваха и семената им чакаха следващия дъжд — може и ден, може и десет години; мяркаха се насекоми с четири крака без стави и други четириноги, топлокръвни, слаби, с дебела кожа, не по-големи от лисица и вечно гладни.

И тук също така се намираше косматото кълбо с диаметър около два метра и плешив заоблен връх. Различихме го на червеникавия пясъчен фон единствено по хвърлената сянка. Бяхме се приземили в непосредствена близост до него. Помислих си, че ме правят на глупак,

защото това кълбо съвсем не приличаше на животно, а по-скоро на голям кактус.

— Да го последваме — предложи Хилсън.

Професионални екскурзоводи из пустините на Даун не съществуваха. Бях се спазарил с този човек, мълчалив по характер, набит и с черна кожа, да ме съпровождо срещу добро заплащане, но така и не успях да спечеля приятелството му. И не криеше отношението си към мен.

— Сега да го заобиколи и го виж отнапред! — продължи да нарежда.

Изпълних указанията и веднага се засмях. Съществува притежаваше пет крайника. Там където докосваше плоската скала кръглото му тяло се бе сплескало с размери метър и половина на метър и половина. Дълги гладки коси се разтилаха по камъка като дълга пола и покриваха с полупрозрачната си завеса две разперени но много малки розави и голи лапи — по форма и големина приличаха на лапите на датски дог.

И на височина около метър от същите тези коси стърчаха още две лапи с дълги извити пръсти, украсени накрая с ненужни остри нокти. Над тях се виждаше отвор, приличащ на уста, дълъг почти метър, без устни, извит нагоре в краищата и едва личащ под косата. Очи не се забелязваха. Това кълбо много приличаше на идол от каменния век или на карикатура на дебел човек.

Хилсън търпеливо чакаше да престана да се смея.

— Наистина странно същество — каза той някак си предизвикателно, — но иначе умно животно. Под онова плешиво теме се намира мозък, който е по-голям от мой и твоя взети заедно.

— Никога ли не е правило опит да се свърже с тебе или някой друг?

— Нито с мен, нито с някой друг.

— Дали си служи с някакви инструменти?

— Откъде накъде? Виж му само лицето! — той се изгледа с насмешка. — Е, видя го, нали?

— Да, но май напразно бих път до тук.

— Поне се наслади на вида му.

Отново се разсмях. Животното не мърдаше, не виждаше и се излежаваше като лениво, затлъстяло, молещо за още лакомства куче-

дребосък. Но то ще ми стане така или иначе клиент.

— Достатъчно — изрекох аз, — да си вървим вече.

Загубено време и сили. Две седмици прекарах в специално помещение, докато се подготвя за това пътешествие. Разбира се, разходите поема фирмата, но в края на краищата аз ще плащам. Ще дойде ден, когато тази фирма ще бъде моя.

Хилсън взе чека, не изрече нито дума, сгъна го на четири и го напъха в джоба си, където се намираше запалката му.

— Ще пийнеш ли нещо? — поканих го аз.

— Може — отвърна той.

Оставихме взетите под наем въздушни велосипеди в началото на вътрешния град и се качихме на лентовия път. Хилсън се прехвърляше от лента на лента и аз с труд го следвах. Накрая се оказахме пред огромен сребрист куб с извит синкав надпис — „Ирландско кафене Сцилър“.

Вътрешността също беше кубична. Едноетажното помещение се издигаше нагоре около четиридесет метра. Сепарета във вид на подкови запълваха цялата зала така гъсто, че между тях едва можеше да се мине, а във всяко сепаре посредата се намираше кръгла масичка. От пода се издигаше нещо приличащо на дърво, дългите клони стигаха тавана и се простираха над гостите така, сякаш ги защитаваха с прибляскващите накити. Някъде по средата на стеблото се намираше механизъм, който задвижваше бара и неговия обслужващ персонал.

— Интересно място — каза Хилсън. — Тези сепарета би трябвало да летят. — Той млъкна и зачака да се възхитя, но аз не казах нищо. — Но не успяха да го направят — продължи той. — Макар... идеята да е прекрасна. Сепаретата и масите се носят из помещението и ако хората решат да се срещнат със свои познати от друго сепаре, то трябва само да се приближат едни до други и да се съединят с магнитното поле.

— На пръв поглед изглежда много забавно.

— Би било интересно. Но човекът, който измислил това нещо изглежда е забравил основната цел на посетителите — те идват тук да се напият. Сепаретата се блъскали като скутери. Питиетата се разливали. Тези, които седяли долу се ядосвали и често ставали побоища. Аз си спомням, как един тип го изхвърлиха, но се спаси, като

се хвана за някакъв клон. Но един друг нямаше подобно щастие и се преби.

— Затова ли сепаретата си седят сега на пода?

— Не. Отначало се опитаха автоматично да ги управляват. Но въпреки това питиетата продължаваха да се изливат, а и на някои посетители им харесваше да го правят нарочно. Възникна своеобразен вид спорт. Докато една вечер на някакъв луд не хрумнала мисълта да направи късо съединение с автопилота. Забравил, че ръчното управление било изключено. Сепарето му пикирало и ранило три важни личности. Оттогава сепаретата стоят здраво закрепени за пода.

Летящ поднос ни поднесе две студени чаше и бутилка „Син огън 2728“. Барът по това време бе полупразен. Посетителите го изпълваха по-късно. Когато изпихме половината от бутилката, аз започнах да обяснявам защо това замразено дестилирано вино го наричат миротвореца на Кресланд: гъвкавата пласмасова бутилка имаше много тясно гърло и широк отвор и ако не беше празна, представляваше истински опасен боздуган.

Хилсън повече нямаше да получава пари от мен и затова започна да говори много. Аз правех същото. Макар, казано искрено, не ми се искаше. Но по дяволите предпазливостта — намирах се на хиляди светлинни години от Земята, далеч от фирмата и от милите ми съседи, които добре познавах. Докато тук бях на края на населеното от хората пространство. Намирах се на Даун — почти пуст свят с няколко отдалечени едни от други огнища на цивилизацията и доста рани от предишните войни. Тук фермерите трябваше да използват ултравиолетови лампи за да получат някакъв плод от културите си. Звездата, едно червено джудже, беше прекалено слаба.

На такова място се намирах. Тук трябваше да се наслаждавам на живота сега. И го правех. Хилсън беше приятен събеседник, а една бутилка „Син огън“ на никого не би причинила никаква вреда. Скоро поръчахме втора бутилка. С настъпването на вечерта в бара хората се увеличаваха.

— Имам една идея — подхвърли Хилсън. — Нали нямаш нищо против да говорим за бизнес?

— Не. Каква е работата?

— За твоята работа.

— Разбира се, че не. Но защо питаш?

— Така е прието. Доста хора не обичат за говорят за служебни неща. Други пък предпочитат да забравят за час два работата си.

— Прав си, така си е. Така че?...

— Както произнасяш думата „безръки“, усещам, че би я писал само с главна буква. Защо го правиш?

— Е, ако го произнасях иначе, би ли си помислил, че имам предвид хора, или не? Някакви потенциални параноици, албиносикросландци, алергици, които страдат от изхвърлените газове? Или хора без крайници, но устойчиви на трансплантация, хора без ръце?

— Да... Да...

— Имам работа с чувстващи същества, които природата е дарила с разум, но ги е лишила от крайници.

— О, като делфините ли?

— Точно така. Има ли делфини на Даун?

— Естествено, как иначе бихме се занимавали с риболов?

— Тогава си виждал онези неща, с които си плащате хванатата риба: приличат на дизелови мотори за лодки; притежават метални ръце, приличащи на метални рамки за мебели.

— Да, това са ръце за делфините. Разбира се, ние им продаваме и други вещи, инструменти и апаратура, с помощта на които те могат да управляват температурата на телата на рибите. Но най-вече са им нужни ръцете.

— А тях правя аз!

Очите на Хилсън се разшириха от учудване. Миг по-късно усетих вътрешната му тръпка, когато схвана, че седящият срещу него човек би могъл, ако поиска, да купи целия Даун. По дяволите! Направих се, че нищо не забелязвам.

— Честно казано, произвежда ги фирмата на баща ми. В един прекрасен ден ще стана шеф на нашето акционерно дружество. Но първо трябва да умре праядо ми. Искрено се съмнявам, че някога ще го направи.

Хилсън се усмихна насила.

— Познавам такива хора.

— Да, някои хора изглеждат само изсъхват със възрастта, не пълнеят, а стават тънки и издръжливи. Накрая така се консервират, че сякаш никога повече няма да се променят.

— Май ти много се гордееш с него? И защо той трябва да умира въобще?

— Това си е своеобразен вид традиция. Сега шеф е баща ми. Когато се появяват трудности, той се обръща за помощ към своя баща, който е ръководил фирмата преди него. Ако Гее-прим не се справи, то те двамата отиват при Гее-скаред.

— Какви странни имена.

— За мен не са странни. Традиция.

— Извинявай. Какво дириш на Даун?

— Ние търгуваме не само с делфините. — „Синият огън“ ме подтикна към размисъл. — Слушай, Хилсън. Ние познаваме три вида чувстващи живи същества без крайници. Нали така?

— Повече са. Кукличките използват устата си. А изостаналите...

— Да ги вземат дяволите. Те си правят свои инструменти. Аз говоря за животни, които не могат сами да си направят дори брадва, или такива, които огън не могат да запалят. Делфини, бандероси и това същество, което видяхме днес.

— Гроги ли? Е, и?...

— Нима не разбираш, че из цялата галактика би трябвало да има още много подобни същества без ръце. Мозъци имат, ръце — не! Хилсън, тръпки ме побиват. Колкото повече проникваме навътре във Вселената, колкото повече звезди посещаваме, толкова повече ще откриваме чувстващи и мислещи същества без ръце и инструменти — иначе казано безпомощни цивилизации. Понякога дори не ги разпознаваме. Какво ще ги правим, а?

— Ами прави им ръце като на делфините.

— Прекрасно. Но ние не може да им ги подаряваме. Щом един вид започне да се надява на друг, той става паразит.

— Как е с бандеросите? Правиш ли и на тях ръце?

— Разбира се. Но те са значително по-големи. Бандеросите са два пъти по-големи от бронтозаврите. Скелетът им е много гъвкав и без стави. На голата удължена глава по бялата им кожа се виждат снопчета чувствителни пипалца. Тези същества се придвижват с крака на корема. Обитават равнините на Хинкс и се хранят със сива крайбрежна пяна. На вид изглеждат най-безпомощните същества във Вселената... докато веднъж не ги видяли да нападат като лавина. Аз

сам присъствах на сплескването на един стар танк. Е, и животното си изпотроши костите...

— Това добре, но как си плащат машините?

— Чрез ловни привилегии. Ние ходим на лов за тях.

Хилсън ме изглежда ужасен:

— Не. Не мога да повярвам!

— И аз не бих повярвал, но е истина. — Упрях се на лактите върху малката масичка и се наведох напред. — Знаеш ли защо става така? Бандеросите трябва да потдържат определено число жители. Те могат да се хранят само на ограничени места по бреговете на техните равнини. И трябва така да си организират живота, че да не скучаят. Ти не можеш да си представиш как са скучали преди хората да се появят на Хинкс. Какво става сега? Хората са сключили договор с правителството им. Да предположим, че на някой му трябва скелет на бандерос за личния си музей. Отива при правителството и си вади лицензия. Тръгва към равнината с допустимото снаряжение. А там под открито небе могат да живеят само аборигените. Налягането на въздуха е такова, че белите дробове на човека не го издържат. Температурата е толкова висока, че той може да се свари. Ако го спипат с оръжие, ще го натикат в затвора. В крайна сметка може и да убие някой бандерос, а може и да не убие. Може и да не се върне. Шансът му е шестдесет процента. Независимо от изхода на лова бандеросите получават осемдесет процента от печалбата, а това си е точно хиляда звезди-нето. С тях си купуват, каквото им е нужно.

— Например ръце.

— Правилно. И още нещо. Делфините управляват ръцете си с езика, а бандеросите не могат. Затова ние по хирургичен път монтираме този прибор направо в мозъка им. Никак не е сложно.

Хилсън поклати глава и поръча трета бутилка.

— Правят и още нещо за заплащане — продължих аз. — Институтът на Знанието е поставил разни апарати из равнините. Искат да знае как се мени налягането и температурата. Бандеросите вършат измерванията с помощта на механичните ръце.

— Значи, ти си тук с цел да проучиш потенциалните възможности на един нов пазар?

— Казаха ми, че на Даун има нова мислеща разновидност, която не ползува никакви инструменти.

— Май се каниш да си промениш намеренията?

— Точно за това си мисля. Хилсън, как смяташ, те притежават ли съзнание?

— Мозъкът им е голям. Дори огромен.

— И май нищо повече, а?

— Може би...

— Но тези мозъци изглежда работят съвсем различно от нашите. Нервните им клетки не са ли изградени по друг начин?

— Ще видим. Но за това ще говорим друг път.

След тези думи Хилсън отмести настрана бутилките и чашите и скочи отгоре на масата. Започна внимателно и бавно да се оглежда, като с главата си описваше плавна дъга.

— Аха, Харви, виждам тук братовчедка си, с една нейна приятелка. Нека седнем при тях. Време е вече за вечеря.

Надявах се да ги поканим за вечеря, но не го направихме. Жарон и Луис приготвиха храната, а всичко което ни потрябва за това намерихме в магазина. За пръв път през живота си видях свежо месо — изрязаха го от трупа на убитото животно. Започна да ми се повдига и трябваше да положа доста усилия, другите да не забележат. Но ястията бяха прекрасни.

След вечерята още известно време си приказвахме мило и учтиво, пийнахме си и се прибрахме в хотела. Тръгнах си с твърдото намерение, утре да се кача на звездолета и да ме няма.

Рано-рано сутринта се събудих. Заобикаляше ме пълен мрак. Загледах се втренчено в невидимия таван и забелязах кълбото с закръгления връх и правите червеникави коси, чиято уста-цепнатина ми се усмихваше леко и иронично. Да, изглежда кълбата си имаха свои тайни. Някъде около обед ми се стори, че съм се приближил до разбирането на една от тези тайни; бях видял нещо, но не си спомнях какво...

Не ме питайте откъде съм го научил. Но го знаех толкова ясно, че че не можеше да има никакво съмнение.

Но засега не успях да си спомня, какво съм видял.

Станах и набрах номера на кухнята. Поръчах да ми донесат малко горещ шоколад и хляб от рибешко брашно.

Защо те умеят да мислят? Как тези кълба водещи неподвижен начин на живот са успели да развият мозъка си? Как ли се

размножават? Естествено те не са бисексуални, щом не могат да се приближават един до друг. Освен ако... Но те трябва да владеят някаква форма на движение. Тези закърнели ръце...

Всъщност, какво ядат? Та те не могат да си намерят никаква храна. Значи трябва да чакат храната сама да отиде при тях — така постъпват морските миди, като анемони или орхидеи, с които в къщи аз понякога успявам добре да изплаша гостите си.

А имат ли мозък? И защо им е? Нима си седят и си мислят какво не им стига?

Трябват ми още данни. Утре отново ще говоря с Хилсън.

На следнащия ден в единадесет часа двамата бяхме в градската зоологическа градина. В клетката зад гърба ни нещо защрака и записука. Там се намираше едно същество, което сякаш произлизаше от опита на някакъв луд бог да създаде космат булдог. Животното въобще нямаше нос, а устата беше плоска вдлъбната цепнатина, в която се виждаха два назъбени подковообразни инструменти за рязане. Дългите груби коси придобиваха цвета на пясък когато върху тях падаше червената слънчева светлина. Предните им лапи завършваха с четири разперени пръсти — приличаха повече на кокоши крака.

— Подобни крака вече съм виждал — неволно се изтръгна от мен.

— Така е — потвърди Хилсън. — Това е млад Грог. Сега е във възрастта на любовта. Самката търси подходящ камък и сядна на него. Когато порасне достатъчно, започва да произвежда деца. Така е на теория. Ако ги лишиш от свобода престават да се размножават.

— А самците?

— Те са в следващата клетка.

Двата самца бяха големи колкото чихуахуа и притежаваха същия темперамент. Но устните им бяха със същите остри краища във вид на подкови, а косите — груби и червени.

— Хилсън, ако те са разумни същества, защо са в клетки? =

— Ако си мислиш, че това е нещо лошо, тогава почакай да видиш лабораторията. И още нещо, Харви, не забравяй, че досега нито един човек не е доказал тяхната разумност. И докато някой не го направи, те ще бъдат подлагани на разни опити.

Наоколо се носеше едва доловима странна, но почти приятна миризма, толкова слаба, че след миг-два вече не го усещаш.

— Наблюдавах самката. И как се събират? Може би изведнъж започват да се срамуват, а?

— Не мисля. А ти случайно да си спомняш, какво са правили Лили и хората му с делфините, когато са се опитвали да докажат, че са разумни?

— Първо са правили опити с мозъка и са вадили съответните заключения. Но това е било така отдавна.

— Лили се опитвал да докаже, че делфините са разумни същества, но е постъпвал с тях като опитни животни. И защо пък не? Това е така благоразумно. Ако е прав, оказва на вида услуга. Ако не е прав — само си е губил времето. И така яко ги е подгонил, че те трябвало да докажат правотата му.

Поразходихме се още малко, обядвахме и отидохме до лабораторията за ксенобиологични изследвания. В далечината се виждаше река Хо, по която моторни лодки теглеха рояци водни скиори. Д-р Фулър ни запозна с апаратурата. Той беше истински кросландец, албинос по рождение, много тънък, на ръст над два метра, прегърбен, а крайниците му приличаша на живи кости.

— Интересувате се от грогите? — осведоми се той. — Знаете ли, това никак не ме учудва. Тези същества се изучават извънредно трудно. Поведението им не подсказва нищо. Те просто стоят на едно място. И ако нещо мине край тях, те го изяждат. Освен това понякога произвеждат потомство.

Той притежаваше няколко четириноги екземпляра на възраст преди седящия начин на живот. Големи бяха колкото булдог и се намираха в различни клетки — в голямата седяха два самца: не лаеха и не се умилкваха, макар докторът да се отнасяше ласкаво, почти с любов към тях. Изглеждаше като щастлив човек. За един албинос от света „Ние достигнахме това“ Даун би трябвало да е истински рай. Цяла година може да се излиза на чист въздух, почвата раждаше по нещо и под това червено слънце не трябваше да взима таблетки танин.

— Обучават се много лесно — каза напълно сериозно. — Всъщност, когато са свободни се ориентират прекрасно. Но иначе не са разумни, или са разумни колкото едно куче. Бързо порастват и ядат много. Погледнете ги тези. — Той накара да се помръдне една натежала самка с кръгло седалище. — След няколко дни тя ще търси място, където да се закотви.

— И какво ще правите тогава? Ще я освободите ли?

— Ще я държим извън сградата на лабораторията; за нея сме приготвили една красива скала, около която сме изградили клетка. Тя ще си остане в клетката, докато не си измени формата, и едва тогава ние ще махнем тази клетка. Досега правихме този опит няколко пъти, но не ни провървя. Всички самки умряха. е искаха да ядат, дори когато им давахме живо месо.

— Но какво ви дава основание да се надявате, че самката ще оцолее?

— Ние трябва да опитаме. Само така ще установим, къде сме грешили досега.

— Бихте ли ми казали, дали грог е нападал някога човек.

— Доколкото зная, нито веднъж.

Но това не означаваше всъщност нищо, защото аз исках преди всичко да знам дали те са разумни същества.

Струва си де се върнем към старото време, когато на Земята за пръв път са предположили, че китообразните са втора разумна форма на живот. Отдавна са били забелязали, че делфините често помагали на давящи се хора и никога не са нападали човек. Но може да се предположи и нещо друго: дали не са нападали или са нападали само когато никой не би забелязал? И двата факта доказват едно — делфините са разумни същества.

— Разбира се, човек е прекалено голям за да бъде изязен от грог — отбеляза докторът. После посочи към микроскопа. — Погледнете тук.

Под микроскопа се виждаше разрез на нервна клетка.

— Това е вид нервна клетка на грог и по-точно от неговия мозък. В тази насока са правени сериозни изследвания. Нервите на тези същества предават по-бавно импулсите от хората, но разликата не е съществена. Успяхме да открием, че силно възбуден нерв може да задействува съседа си, както това става в нервната система на човека.

— Значи, вие считате, че кълбата притежават някакъв вид разум?

Д-р Фулър изглежда не намираше какво да ни отговори; а иначе обясняваше подробно и аз забелязах известно огорчение от това. Някак си изведнъж прозрачните му уши пламнаха и станаха огненочервени. Сам би искал да знае това. Може би смяташе, че негово право е пръв да го разбере.

— Тогава кажете, моля ви, съществува ли някаква еволюционна основа за развитието на разум?

— Така поставен въпросът звучи по-правилно — но въпреки това той бавеше отговора си. — Мога да отговоря така: на Земята е имало водно животно, което е започнало съществуването си като свободно плаващ червей с ясно изразена хорда. После става заседнал и в течение на времето тази хорда изчезна, която се превръща в основа на туловището.

— Удивително! И какво представлява тази хорда?

— Както вече споменах, това е основата на гърба. Съответствува на гръбнака на човека. А това са нервните вериги, свързващи основните нервни центрове на тялото. По-примитивните форми на живот нямат ярко изразена система. При по-развитите тази верига се превръща в гръбнак.

— Следователно грогите губят гръбначните си вериги?

— Да, това е регресивно развитие.

— Но грогите имат друг строеж на тялото.

— Така е. Главният им мозък не се развива преди да започнат заседналият начин на живот. А в какво се състои еволюционния подтик към това, аз не мога да определя. Всъщност те нямат никаква нужда от главен мозък. И не би трябвало да имат. Та те не правят нищо друго освен да седят и да чакат храна, която да мине покрай тях.

— Вие ставате поет, когато говорите за грогите.

— Благодаря, но аз само размишлявам за тях. Мистър Харви, бихте ли дошли с мен? аповядай и ти, Хил. Ще ви покажа нервната система на грога. Тя ще ви смути и удиви, също като мен.

Мозъкът беше много голям, с форма на куршум, странен цвят, почти толкова сив като човешкия, но с жълтеникав отенък — най-вероятно от консервиращата течност. Малкият мозък едва се различаваше, а гръбначният бе тънък като нишка преди да започне да се разклонява. Какво контролираше този мозък, щом на практика не се виждаха аксони, по които да се предават нервните сигнали?

— Струва ми се, че повечето нерви, които обслужват тялото, не минават през гръбначният мозък.

— Тук не сте прави, мистър Харви — леко се усмихна докторът. — Аз се опитах да открия допълнителни нерви, но напразно. Сега

разбирам само част от проблема. За това може да разговаряме няколко ноци подрет.

— При подвижните форми нервите изглежда са изградени по друг начин?

— Не. Те имат по-малък главен мозък и по-як гръбначен. Както вече казах, разумни са колкото кучетата. Мозъкът им е по-голям, но не бива да се забравя, че скоростта на нервните импулси е доста по-ниска.

— Правилно. А имате ли някаква полза от това, че ми опропастихте цял ден?

— О, разбира се!

Той се разсмя. Ние бяхме приятели. Ласкаеше го мисълта, че разбрах какво ми казва.

Нежното червено слънце вече приближаваше хоризонта, когато ние напуснахме лабораторията. Още веднъж се спряхме пред клетката, която д-р Фулър бе наредил да изградят настрани. В нея се намираще голям скален къс, а около него пясък и всичко това бе заградено с решетки. До оградата стоеше малка клетка, в която се гониха няколко бели заяка.

— Още един въпрос, докторе. Как се хранят? Не могат просто да чакат, докато храната сама скочи в устата им.

— Разбира се, че не. Имат дълъг език. Бих искал да видите, как го използват. Но затворени и в присъствието на хора не се хранят.

Ние се сбогувахме и си тръгнахме с въздушните велосипеди.

— Минаха само три часа — каза Хилсън. — Искаш ли да видиш още веднъж грога, преди да си тръгнеш?

— Естествено.

— Тогава да полетим към пустинята. Ще се върнем преди залез слънце.

Завихме на запад. Река Хо величествено влачеше водите си под нас. После пресякохме обширните заселени пространства.

„Те не са разумни — мислех аз. — В никакъв случай“

— Какво?

— Извинявай. Май си говорех сам, а?

— Да. Ти видя мозъка им, нали?

— Видях го.

— Защо тогава казваш, че не са разумни?

— Те не могат да вършат разумна работа.

— А делфините, нарвалите или бандеросите?

— Да, разбира се... Не. Помисли само. Делфинът сам гони храната си. Той трябва да надхитри огладнелите хищни китове. Нарвалът също си има с тях проблеми. Да не споменавам китоловните кораби. Колкото са били по-умни, толкова по-дълго успявали да живеят. Не забравяй, че китовете са млекопитаещи. Разумът им се е развил на сушата. Когато се върнали в морето, започнали да растат и съответно нараствал и мозъкът им. А колкото по-съвършен ставал, толкова по-добре управлявали мускулите си и толкова по-маневрени били във водата. Разумът им е трябвал и в това се е състояло тяхното преимущество.

— А бандеросите?

— Ти прекрасно знаеш, че те не са възникнали в процес на еволюция.

Той ме изглежда изумен:

— Какво-о-о?...

— Нима не го знаеш?

— Не познавам нито една форма на живот, която да не е възникнала вследствие на еволюцията. Как е станало това?

Разказах му.

Веднъж... Това не е приказка, а истина: преди милиард и половина години съществували двуноги разумни същества. Разумни, но не напълно. Но притежавали естествената способност да влияят на хода на мислите на всички други разумни видове, с които влизали в контакт. Сега ги наричаме „робовладелци“. Изградили империя, която се простирала из цялата галактика.

Една от тези разновидностите били тнуктите, много развита и разумна раса, която вече се занимавала с биоинженерия, когато робовладелците ги открили и заробили. Оставили им ограничена свобода, когато се убедили, каква полза могат да имат от развития им разум. В замяна на биологичните инструменти им построили космически кораби, отгледали ездитни животни за надбягвания и създали бандеросите. Последните се хранели с месо. Ядели всичко, а и те самите ставали за храна, с изключение, разбира се, на скелета им.

Времето минавало, докато един прекрасен ден робовладелците разбрали, че повечето дарове на тнуктите били данайски. Те не оценили робите си. Възстанието било подготвено грижливо. З да го

потушат били принудени да използват оръжие, което унищожило не само бунтовниците но и всички други разумни видове. Така останали без роби и сами били обречени на гибел.

Между звездите, разпръснати из пространството на неизвестни светове тук-там се запазили някакви останки от империята на робовладелците. Някои се съхранили като артефакти от влиянието на времето с помощта на статични полета. Други били мутации на тнуктите или техни креатури — слънчеви цветя, стъпаловидни дървета, растение във въздушни кораби, които плавали в помещенията; и бандеросите.

Отначало били клопки за робовладелците — но били разумни същества и могли да служат за шпиони.

Тнуктите успели да ги създадат така, че да са неуязвими за въздействието на робовладелците и да преживеят революцията.

Но с каква цел?

Бандеросите на Хинкс живеели непрекъснато в плътна мъглива атмосфера с високо налягане; хранели са се със стара плесен, която във вид на сива сиренеподобна маса изпълвала океаните. Мозъците им можели да мислят, но духовна храна нямали... докато не се появили хората.

— И нямат способността да се променят — завърших обяснението си аз. — Следователно, трябва да ги отпишем и забравим. Те са знаменателно изключение, което само потвърждава правилото. На всички останали им трябват мозъци.

— А те са разновидности на китообразни от Земята.

— Точно така.

Хилсън навири нос. Дявол да го вземе, колко е бил прав! сички са произлезли от китообразните...

Ние оставихме цивилизованата местност далеч зад нас. Постепенно равнината се превърна в пустиня. Тук, на въздушния велосипед, състоящ се от седло и платформа с много силен мотор, въздушни помпи и генератор на силово поле срещу вятъра, се чувствах някак си уютно и вече не се страхувах, че ще направя грешка. Летях нищо и от тази височина местността изглеждаше доста оживена. Забелязах как вятърът носи братовчеда на степната вещица — право стебло с оранжеви листа в долната си част. Но тези месести на пръв поглед листа притежаваха остри като бръсначи краища, с които

плашеха тревопасните. По едно време видях някакво същество голямо колкото лисица да дъвче средата на оранжев лист. То вдигна глава, видя ни, пусна плячката си и изчезна. Внезапно блясна мълния — разпъпи се пустинно цвете. Нежното червено слънце осветяваше месността и тя изглеждаше като декорация в нощен клуб. Имаше вид на марсиански пейзаж, с илюзия на отдалеченост: червен пясък, прави канали с удивително бистра вода, кристални кули, издигащи се високо в небето, и невероятно ясен и сияещ сърп на луната.

Внезапно ми се припи.

Започнах да се ровя в джобовете на седлото, с надеждата да намеря някаква бутилка. И намерих. Пълна. Отворих я и захапъх гърлото ѝ. Едва не се задуших. Мартини! ладко питие, но по-студено и от лед. Пийнах си още два пъти, преди да прибера бутилката.

— Обичам жителите на Даун — казах аз.

— Никак не е лошо. Но защо?

— Нито един жител на равнините не би се сетил да сложи бутилка с мартини в дисагите на въздушния велосипед, освен ако не са настоявали достатъчно.

— Хари е славен момък. Ето го и кълбото!

Огледах се и действително видях грога да седи в собствената си сянка и едва да се различава на фона на пясъка. Изведнъж разбрах, защо се събудих рано сутринта.

— Какво е станало? — запита ме Хилсън.

Разбрах, че съм простенал от обхваналото ме удивление.

— Нищо — отвърнах. — Не познавам добре животните на Даун. отделят ли те твърди вещества?

— Отделят ли... Колко благородно се изразяваш. Разбира се, че отделят.

Хилсън се насочи сам към кълбото. Грогът беше здраво заседнал на скалата, която се подаваше от пясъка. Повърхността ѝ изглеждаше абсолютно чиста.

— Грогите също го правят, нали?

— Така е.

Той се приземи. Кацнах до него, но не много удачно — заподскачах. Грогът ни изгледа и приветливо ни се усмихна.

— А доказателствата? Нима има някой който да чисти?

Хилсън се почеса по главата, обиколи грога, върна се обратно и объркано се загледа пред себе си.

— Странно. Въобще не съм мислил за това. Птици?... Или...

— Възможно е.

— Толкова ли е важно?

— Възможно е. Повечето неподвижни животни обитават водите, където всичко се отнася.

— Но на Химигди има неподвижно животно, за което това не се отнася.

— И в къщи си имам нещо подобно. Но тази орхидея живее на дърво. Вкопчава се в някоя красива дебела клонка, а опашката си пуца право надолу.

— Гледай ти!

Но изглежда тази загадка особено не го занимаваше. Беше прав в известна степен. Някаква хранеща се с отпадъци птица чистеше вместо грога. Но това ми се струваше невероятно. Защо би трябвало да го прави?

Грогът и аз си срещнахме погледите.

По правило такива същества страдат от сетивна недостатъчност. Китовете живеят във водата, бандеросите — в гъста мъгла.

Рано беше да се извеждат някакви правила, но едно е ясно: такива същества не са в състояние лесно да експериментират с околната среда — за това са нужни инструменти.

Но грогът си имаше своите трудности. Сляп, с нечувствителни крайници, поради безполезния гръбначен мозък, неспособен да се мръдне поне малко — каква представа може да има за Вселената такова същества?

По едно време се хванах, че разглеждам ръцете му. Ръце си бяха. Е, неспособни за нищо, но ръце. Пръстите бяха четири, мънички, а дланта бе кръгла и напомняше за хващателен механизъм.

— Ръцете не са се развили, а са деградирали!

Хилсън ме гледаше с разсеян и неразбиращ поглед. Той използваше велосипеда си като стол — наоколо нямаше нищо по удобно за това.

— За кого говориш?

— За грога. Ръцете му са закърнели, хилави. Някога този вид е бил по-висша форма на живот.

— Или катерещо се като маймуна?

— Не мисля. Най-вероятно е имал мозък, ръце и способност да се движи. После нещо е станало и загубил разума си. А сега се лишава и от подвижността на ръцете си.

— Защо е престанал да се движи?

— Може да не е стигала храната... Стоиш на едно място и пестиш енергия. — Но усещах, че това си е само предположение и затова допълних. — Или прекалено са гледали телевизор. Познавам хора, които не мърдат от телевизора.

— По време на междупланетните игри моят братовчед Ърни... По дяволите! Ти сериозно ли смяташ, че на този въпрос можеш да отговориш?

— Да. Капан; без очи, без уши, без осезание, без възможности да направи нещо замислено. Наподобява глухонямо и сляпо дете. Наричат го ефект на ръкавицата.

— Но той има мозък и разум.

— Как е сляпото ти черво? Разумът страда, ако не може да се развива.

— Но ти честно се занимаваш с проблемите на подобни същества. Какво можеш да направиш за тях?

— Евтаназия. Не, не става. Хайде да се прибираме в Даунтаун.

Закрачих по пясъка към въздушното си колело, като се чувствах безкрайно разочарован и уморен. На бандеросите им трябват хора, които да им разказват за звездите. Но може ли въобще нещо да се разкаже на едно косматом кълбо?

Не, длъжен съм да се върна в Даун, а от там да излятя за Земята. И без това работата ми е достатъчно: хората, на които не може да помогне нито хирург, нито психиатър са прекалено много. И навсякъде се срещат хора за които нищо не можеш да сториш. Грогите са такива.

Седнах с кръстосани крака на пясъка до въздушния велосипет. Хилсън се настани до мен. Стояхме мълчаливо срещу грога и го гледахме.

— Какво всъщност чакаме? — питаше от време на време Хилсън.

Повдигах неопределено рамене, защото и аз не знаех. Продължавахме търпеливо да не мърдаме. Твърдо смятах, че

постъпваме правилно. Стана така, че едновременно откъснахме очи от грога и започнахме да гледаме пустинята.

Едно зверче с големина на мишка тичаше към нас, като вдигаше малко прах. Зад него се появи второ, трето. Те подскачаха нависоко, после се наредиха в полукръг около грога и започнаха да го разглеждат.

Грогът също се обърна към тях. Ако беше човек щеше да извърти шията си, но той го направи с цялото си тяло. Сякаш се завъртя голям цилиндър. Невиждащите му очи се насочиха към мишките, а те седяха на задните си лапи и не мърдаха.

Устата на грога се отвори. Изглеждаше като истинска пещера. Езикът лежеше навит на розовия под. Внезапно се метна мълниеносно и невидимо бързо. Две мишки изчезнаха. Устата, достатъчно голяма да погълне и човек, се затвори и отново се усмихна кротко, сито и доволно.

Третата мишка продължи да седи на задните си лапи. Нито едно от животинчетата не направи опит да избяга. А нищо не им пречеше.

Устата на грога отново се отвори. И тогава последната мишка се затича, скочи и се приземи в средата на свития език. Пастта се захлопна и кълбото се обърна към нас.

Сега вече знаех всички отговори, появиха се интуитивно и наведнъж. Изглеждаше така убедително, еднозначно и подразбиращо се, както и това, че седях на пясъка със свити крака.

Грогът притежаваше парапсихологически способности. Можеше да контролира мислите дори на такива животинки като пясъчните мишки.

Такава била същността на огромния мозък. Разумността на грога е следствие на силата му. От незапомнени времена така си викали храната. След края на детството им преставали да ловуват. Не им е нужно повече да се движат. На са им нужни очи, нито други органи на чувствата. Те използват сетивата на другите животни.

Така викат и чистачите си — птици, хранеци се с отпадъците им. Способността да влияят на мислите ги насочвала към самките, ръководела навиците при размножаване и им показвала най-удобните скали за заседнал начин на живот.

Сега те предавах информация направо в мозъка ми.

— Защо точно аз? — откъсна се от мен.

С невероятно увереност ми стана ясно, че трябва да се уча да разбирам и опознавам. Грогите точно знаеха, какво им трябва. Те бяха прочели мислите ни: отначало за воините-зини, после за хората-изследователи, алпинисти и туристи; а моят занаят беше да осигурявам безръки същества.

Бяха узнали за ръцете на делфините. Те бяха внушили на Хилсън и другите, макар и без доказателства, че са разумни същества, и им заповядали да кажат на главният, който се занимава с такива въпроси.

Без доказателства...

Това е важното. Те трябвало да знаят, какво ги чака, преди сами да разберат или заемат с тези неща. Хора, като д-р Фулър можели да изследват колкото си искат начините на поведение на грогите, щом желаят. Не им помагали, защото щяло да бъде подозрително. Но нещо е пречело на тези разумни същества с яки естествени ръце да забележат закърнелите предни лапи, или липсата на биологични отпадъци около възрастните гроги.

Мога ли да им помогна?

Този въпрос постепенно ги завладял и се превърнал в натрапчива мисъл. Разтърсих силно глава и така се опитах да отхвърля въпроса им.

— Не зная — казах аз. — Но защо толкова дълго сте чакали, преди да се покажете?

Страх...

— Защо? Нима възбуждаме страх?

Напразно чаках отговор. В мозъка си не открих нито една убедителна мисъл, никакви сведения или обяснение. Значи, те се страхуваха от мен. т мен, безпомощният пред мълниеносния език и железния разум. Но защо?

Убеден бях, че грогите са се развили от по-висша двунога форма на живот. Дребните лапи, приличащи повече на механични захвати, подсказваха това. А типично беше призрачното и ужасно влияние на чуждите мисли.

Опитах се да стана и да побягна, но краката не ме послушаха. Постарах се да придам безразличие на лицето си и да скрия това, което предполагах, но не успях. Щом четяха моите мисли, знаеха всичко...

— Това е силата на робовладелците. Вашите прадеди са били робовладелците...

И така, седях пред него и мозъкът ми беше отворен за него и напълно безпомощен. Единственото утешително в момента бе, че грогите нищо не знаеха за робовладелците. Съзнавах само, че са съществували винаги.

Те не бяха талкава глупави, че да се надценяват. Водеха заседнал начин на жимот, не можеха да се помръднат и оставената им в наследство сила не обхващаше големи пространства и това им пречеше да си обединят усилията за съвместни действия.

Нима можеха да мечтаят да нападнат друга разумна раса? Особено такава, която бе овладяла пространството в радиус на тридесет светлинни години? Само от страх не бяха се свързали с хората. Страх пред възможно изстребление.

— Ти можеше да ме излъжеш, колко далече се простира силата ти. И аз никога не бих разбрал истината.

Нищо не се отзова в мозъка ми, абсолютно нищо. Станах прав. Хилсън, който ме наблюдаваше, също се изправи и започна да се отърсва от полепналия по дрехите му пясък. Погледна грога, отвори уста и веднага я затвори. После преглътна мъчително.

— Харви, какво направи с нас това същества? — измънка той.

— Нима не ти каза?

В същия миг се досетих, че грогът не го е направил.

— Принуди ме да седна и да наблюдавам ставащото с пясъчните мишки. Ти също го видя, нали?

— Да.

— После трябваше да поседим още малко. А ти разговаря с него. Освободи ни и можахме отново да станем.

— Точно така. Той разговаря с мен.

— Нали ти казвах, че са разумни!

— Хилсън, утре ще успеем ли да намерим пътя дотук?

— Не съм съвсем сигурен, че ще дойда. Но ще монтирам на въздушното ти колело курсов ориентир и ти ще можеш да се върнеш тук, когато пожелаеш.

— Засега не желая особено, но бих искал да мога да го направя.

На запад слънцето се бе превърнало в червено димящо сияние, което бавно угасваше на фона на черносиньото небе.

Напуши ме смях.

В хотела нямаше истински легла или нещо подобно. Ако въобще спяха на нещо, то го правеха на едни твърди дъски без дюшеци и това дори ми харесваше. Миналата вечер спях прекрасно, докато зова на грога не ме събуди на разсъмване. А сега ще успея ли да заспя?

Не предполагам, че Жарон и Луис ще ни чакат за обяд. Хилсън им беше позвънил, преди да потеглим за зоологическата градина. Хапнахме си по някаква малка птичка. От десерта се отказахме, защото не искахме да развалим великолепия вкус след предишното блюдо.

Разговаряхме за грогите. Кълбото не беше повлиял на разума на Хилсън и затова мнението му беше непревзето. И то му подсказваше никога и то никаква причина да не ходи отново там, а и аз най-добре да не го правя.

Момичетата бяха съгласни с него.

Аз започнах да се шегувам. Кой ли не го прави?

И делфините, и бандеросите, и грогите са безръки същества. Хората се смеят на делфините, защото те са най-великите клоуни в цялото известно нам космическо пространство. Смяли са се и когато за прав път са видели бандероси. Те изглеждат така, сякаш бог е забравил да ги доискусори. Тяхното голямо бяло тяло не е разчленено. Но се смееха повече от нервно напрежение, защото тази жива бяла уста не би ги и усетила, сащо като танк, когато смачква с веригите си някой нещастен охльов. И ще се надсмиваме над грогите. Без да нервничим. Грогите са истинска карикатура.

Като лекал, който използва стомашна сонда не по предназначението ѝ, грогът ме бе напълнил със своя информация. Това знание го усещах подобно на ледени парченца, плаващи в мозъка ми.

Разбира се, можех да се съмнявам в казаното ми.

Например, можех да се съмнявам, че никой от грогите не би побягнал в Даун или не би достигнал Хинкс. Съмнявах се в техния страх, в безпомощността им, в умилителната молба за помощ. Но трябваше сам на себе си непрекъснато да си внушавам тези съмнения, иначе те изчезваха и оставаше ледената увереност.

А това определено не беше шега, ама никаква шега.

Ние трябваше да ги унищожим. Веднага! Хората трябваше да напуснат тази планета. После трябваше да се направи нещо със

слънцето. Или най-малкото да поръчаме на някой старомоден бомбандировчик да преобърне наопаки планетата.

Но те бяха се обърнали към мен. Единствено към мен. И искаха помощ от мен.

Смъртният страх, че могат да се отнесат към тях като към възкръснали робовладелци, ги бе накарал да го направят тайно. Ако се бяха доверили на д-р Фулър, той веднага би прекъснал опитите си. Или далновидните гроги сами биха прекъснали работата му. Те по-скоро биха умрели от глад, отколкото да издадат тайната си.

Но при първа възможност те се бяха обърнали към мен?

Мозъкът им беше много размит. Господи! Каква възможност им се падна! Нужно им беше това, което само хората можеха да им дадат. Още не знаех какво им трябва, но едно беше ясно: те искат да се започне. Тук се очертаваше подходящ пазар. Гаранция за добрата им воля и лоялност наистина липсваше, но правилата на поведение можеха да се съчинят и да се приемат.

И в главата ми непрекъснато плаваха ледените парчета на кристалноясната увереност.

Аз не исках да губя нито грам от тази увереност.

Станах, поръчах масло от земни орехи, шунка, домати и салата. Поднесоха всичко, но без майонеза. Бях се опитал да им обясня какво представлява, но тукашните готвачи не познаваха такова изделие на кулинарното изкуство.

Прекрасното в случая беше, че грогите не бяха се обърнали към кзините, когато последните са господствали на планетата. Биха ги изстребили или, което щеше да е по-лошото, биха ги принудили да им станат съюзници против човешката раса.

Дали кзините не са се хранили с гроги? Ако е било така... Не, тези къмба не са лакома хапка. Не са могли да бягат.

Продължавах да се наслаждавам на червеникавия залез, като на противоположната страна светлосините звезди сияеха над черната равнина. Може би е време да отида на космодрума и да се кача на първия отлитащ звездолет? Но да направя това ми трябваше да не виждам тези звезди и това небе. Каква глупост... Аз не можех да се противопоставям на грогите, докато те разговаряха с мен по този начин...

Да, този частичен отговор на въпроса ме измъчваше. Свързах се с компютъра за поръчки и изредих дълъг списък.

Постепенно един след друг заидваха отговорите. Сред тях научих за наличието на хибриден алфафейграс, който вирееше при светлината на червено слънце. Семената му се намираха в трюмовете на същия този кораб, с който бях пристигнал. Те се внасяха в съответствие със селскостопанската програма на Даун. Така че...

На следващото утро се отпавих в пустинята сам. Падна ми се същото въздушно колело, в компютъра на който курсът не беше изтрит и аз с лекота намерих мястото на грога. Възможно бе да е друг, не бях никак сигурен, но това нямаше никакво значение. Кацнах до него и почаках известно време докато нежните пипала не обхванаха мозъка ми. Не усетих нищо, абсолютно нищо, но знаех, че грогът чете моите мисли.

Отново с познатата ми кристална ясност дойде увереността, че ме чакаха.

— Излез — казах, — излез и остани при мен.

Грогът не се помръдна.

Но увереността бе същата като вчера: очакваха ме. Добре дошъл. росто великолепно. Потърсих в чантата си плоския и тежък предмет.

— Не беше лесно да се намери — обясвих на грога. — Това е музеен експонат. Ако хората на Даун не се опитваха всичко да правят със собствените си ръце, едва ли щях да го открия.

Поставих апарата на няколко крачки от грога, отворих капака, сложих лист хартия и включих захранването.

— Моят разум ще ви разкаже, как работи този прибор. А сега ще разбера, колко добър е езикът ви.

Огледах се къде да седна и си избрах място точно пред устата му. Не усещах никакво превъзходство над него. Ако той пожелаеше да ме налага, бях напълно във властта му.

Езикът му се показва с невероятна бързина.

— Моля, гледай през цялото време само прибора — печаташе машината, — иначе аз не я виждам. Не би ли я преместил малко по-далече?

Веднага го направих.

— Така е по-добре. Ти искаш да се запази тази тайна, нали?

— Ако е възможно. Досега успявам. Преди да започнем, би ли прочел в мозъка ми за моторите Рама-Багер?

— Да, прочитам го. Помисли, какво искаш да изясниш.

— Мисля. Какво ще ми предложите в замяна на предлаганите ви стоки?

— Това, което си мислиш. Ние бихме могли да пасем добитък. После ще се открият и други възможности. Например да следим за здравето на вашите животни в зоологическите градини. В състояние сме да изпълняваме ролята на полицаи и да пазим целия Даун. Нито един враг не би прониквал в града.

Макар езикът да изкащаше мигновено, грогът печаташе бавно и внимателно като неопитен новак.

— Добре. А ще възразявате ли, ако засеем наоколо гибридна трева?

— Не. Ние също няма да се противопоставяме да пасете добитъка си в нашата област. Разбира се, част от него ще използваме за храна и освен това сме заинтересувани да се запазят местните животни. Ние не бихме искали нищо да не загубим от нашата територия.

— Нужна ви е нова страна ли?

— Не. Ние планираме потомството си. Нужно е само да се ограничи числеността на заселниците.

— Но вие разбирате, че ние не ви се доверяваме. Ще трябва да вземем мерки, да не контролирате нашите мисли. Когато се върна в къщи ще се подложа на строг преглед.

— Това е естествено. Ти може би ще се зарадваш да узнаеш, че ние не може да оставим този свят без особена охрана. Ултравioletовата светлина ще ни убие веднага. И ако желаете да показвате грогите в зоологическите градини на Земята...

— Добра идея. Ние ще се погрижим да процъфтявате. А сега — какво можем да направим за вас? Може би ще подхождат делфиновите ръца, ако ги пригодим специално?

— Не, благодаря. Това от което се нуждаем е знание. Енциклопидии и достъп до човешките библиотеки. Още по-добре ще бъде да идват лектори, от които четенето на мислите им няма да представлява трудност.

— Това ще струва скъпо.

— Колко? А вие колко ще плащате на нашите пастири?

— Прекрасен въпрос — аз се подпрях на косматото тяло на грога. — Добре. Нека говорим делово.

Година по-късно отново се оказах в Даун. „Акционерно дружество Харви“ вече носеше печалба. Отмина онова трудно време. Що се отнася до планетата ние имахме пълен монопол на отношенията с грогите. Дори цигари си купуваха само чрез нас. Наистина ние плащахме на човешкото провителство на Даун огромни данъци, но в замяна на това разходите бяха нищожни.

Най-трудно беше с обществеността. Не се опитах да скрия психическата сила на грогите. Това се беше и невъзможно. А способността им беше в известна степен ужасяваща. Нашето единствено средство против възникването на паника в населените с хора области бяха самите гроги.

О, те бяха страшни!

Наводнихме този свят с разни картинки. Гроги пишат на машина. Гроги пасат стада на Даун. Гроги в салоните на космическите кораби. Гроги, асистиращи по време на сложни операции на животни. Ах, тези гроги, навсякъде изглеждаха едни и същи. Ако човек видеше един, то на следващия се смееше, тъй като нямаше от какво вече да се бои. Но работата беше там, че тази кристално чиста увереност бе въвеждана направо в дълбините на мозъка.

Основната дейност на грогите се състоеше в това да проникват в съзнанието на хората. Тази страна-чудо вече измени своите закони. Грогите бяха допуснати в съдилищата като детектори на лъжата. На предстоящата конференция на висши кръгове хора и кзини щеше да присъства и грог. Космическите кораби, заминаващи за неизследваните области на космоса, трябваше да имат на борда си гроги, тъй като в случай на среща с неизвестни разумни форми, щеше да има нужда от преводачи.

В магазините за играчки се продаваха мили кукли-гроги. От тях не печелихме нито стотинка, но очаквахме полза в бъдещето.

След пристигането си реших да си почина един ден, през който да видя Хилсън, Жарон и Луис. На следващото утро излетях в пустинята. Огромните неплодородни площи пясък бяха обрасли с трева. Под себе си видях бяло петно и започнах да се спускам, пълен с определено предчувствие.

Петното се оказа стадо овци, в средата на което стоеше пазещия ги грог.

— Добре дошъл, Харви!

— Благодаря — отвърнах аз, като се постарях да не викам силно. Грогът, така или иначе, щеше да прочете мислите ми и да ми отвърне с помощта на прибора вграден в нервната му система. Тези прибори произвеждахме от два месеца и им ги доставяхме в огромни количества. Разходите за тях не бяха малко, но си струваха.

— Как върви с куклите?

— Не печелим от тях нито стотинка. Нали нямаме право да копираме за пари грог-формите.

Направих почетен кръг около грога на въздушното си колело и кацнах до него. Ние си говорихме за разни неща и то не само делови. Този грог искаше да има кукла-грог и аз му я обещах. Ние прегледахме списъка на лекторите и ги подредихме по значимост. Яхме да платим пътуването и подслона, но те не трябваше да проронят нито дума.

За ескаватора-капъор не проронихме и дума. Той не проникна на планетата. Не може да внесеш на Даун никакво оръжие — грогите веднага го конфискуват; тук оръжието не се явява средство за самоотбрана.

Оръжието изпращахме на орбита около слънцето на Даун. Ако някога грогите се превърнат в опасност, тогава електромагнитното поле на ескаватора щеше да стане сериозна заплаха: червеното слънце на Даун щеше да започне да се държи странно. Но никой от нас не би го запомнил.

И защо? Те знаеха моите доводи.

Не че аз се страхувах от горгите. По-скоро се страхувах от себе си. Ескаваторът беше тук да ми доказва, че ми е позволено да действам против интересите на грогите. Че цялата власт е в моите ръце.

Но въпреки това аз никога не съм сигурен. Нима не можеше да стане така, че последният човек на борда да изключи мотора?

Биха ли грогите стигнали така далеко? Нямаше никаква възможност да се провери това. Ако стане така, тогава всеки, който се намира на борда на този стар космически кораб, щеше да види, че всичко е наред и можеше да каже:

— Харви, не си блъскай напразно главата. Забрави това и спи спокойно.

Изглежда, че и аз ще направя така. Колко лесно е да се повярва, че грогите са един безобиден и доброжелателен към хората вид, който отчаяно търси приятели.

Какво ли ни чака?

РОДЖЪР ЗЕЛАЗНИ МИГ ОТ БУРЯТА

Още докато бяхме на Земята един възрастен професор, който ни четеше философия — най-вероятно този ден той се бе объркал и не бе взел нужния му конспект, — влезе в аудиторията и ни огледа внимателно; нас шестнадесетте души, обречени на живот извън родната планета. Това продължи половин минута. Изглежда остана удовлетворен — усещаше се по тона му, — защото ни запита:

— Знаете ли какво е това човек?

Прекрасно знаеше какво прови. На разположение имаше час и половина: и трябваше по някакъв начин да ги преживее. Освен това от шестнадесетте единадесет бяха от нежния пол (девет се занимаваха с хуманитарни науки, а две девойки бяха от нисшите курсове). Едно от тези момичета, която посещаваше лекции по медицина, се опита да даде точно биологическо описание на човека.

Професорът (спомням си, че името му беше Макнийт) кимна вместо отговор и запита:

— Това ли е всичко?

За оставащите час и половина аз узнах, че Човек е животно, Способно да Мисли Логически, може да се смее и по развитието си е на по-високо стъпало от животните, но е още далече от ангелите. Той може да се вижда отстрани, да следи за постъпките си и да разбира колко са нелепи (това каза една девойка от курса „Сравнителна литература“). Човекът е носител на културата, честолюбив, самолюбив, влюбчив... Човек използва оръдия на труда, погребва умрелите, измисля религии. Човек се опитва да даде определение на самия себе си. (Последното каза съседа ми по стая Пол Шварц и то ми хареса необикновено. Какво ли е станало с него?)

Както и да е, за много от казаното си помислих: „възможно“, „отчасти е прав“ или просто „глупости!“. И досега смятам, че моето определение е най-вярното, защото после ми се удаде да го проверя на практика на Tierra del Suygnus, Земята на Лебед... Казах:

— Човек е сборът от всичко което прави, желаейки или не, и от това, което би искал да прави, независимо дали го прави или не.

Замислете се за миг на моята тирада. Тя е преднамерено много обща, както и останалите, но в нея има и място за биологията, за способността да се смее, за стремежа да се върви напред, за културата, любовта, за наблюдаването на собственото отражение в огледало и за определяне на човека от самия него. Забележете, оставих пътечка и за религията. Не може да не се признае, че определението ми съвсем не е всеобхватно. Нима може да се приложи към някаква мида?

Tierra del Surplus, Земята на Лебед е очарователно име за една планета. Самата планета е очарователна, е, с някои изключения. Тук аз станах свидетел, как определенията, написани с тебешир на черната дъска, едно след друго изчезват, докато не остана само моето.

... В радиоприемника ми все по-често пукаха разрядите на статическото електричество. И нищо друго не се чуваше. Засега. В течение на няколкото следващи часа не се проявиха други признаци на приближаващата буря.

Всичките мои сто и тридесет „очи“ наблюдаваха от сутринта Бети. Сякаш денят се очертаваше приятен, прохладен, въобще един обикновен пролетен ден, потънал в слънчеви лъчи, с меден аромат над кехлибарените ниви, който се носеше из улиците, запълваше магазините... С дневната светлина си отиваха остатъците на нощната влага и се оцветяваха в маслинно подпухналите пъпки на крайпътните дървета. Тази ярка светлина, от която бе избеляло синьолазурното знаме пред кметството, превърна прозорците в оранжеви огледала, разсея навсякъде пурпурни и виолетови сенки по склоновене на планината Свети Стефан, намиращи се на тридесет километра от града, спусна се по гористите им подножия и ги украси така, сякаш полудял художник бе нахвърлило живото море с разнообразни отенъци на зелено, жълто, оранжево, синьо и червено.

Утринното небе на Земята на Лебед бе украсено в кобалд, а през деня придобиваше отенък на ахат, а при залез — рубин с изумруди, студен и блестящ като творба на ювелир. Когато кобалта избледня и се покри с лека димка (единадесет нула нула по местно време), аз погледнах Бети със своите сто и тридесет „очи“ и не видях нищо достойно за вниманието ми, което да предвещава настъпващите

събития. Само непрекъснатото пукане в радиоприемника съпровождаше пианата и струнните инструменти.

Смешно ми бе да наблюдавам, как мозъкът персонифицира предметите и превръща мислите в образи. По корабите винаги се е предполагало женско начало. Може да се каже „добрата стара яхта“ или „белокрилата чайка“, да се потупа по флшборда и да се усети излъчването на женственост, която се усеща по заоблените форми и обратното „дяволска развалина!“ или „да е проклет деня в който седнах на тази прахосмукачка!“, когато на колата ви откаже двигателя. Ураганите са също жени, също като луните и планетите. Но с градовете е иначе. Те са някак си безполови.

Две десетилетия след актът на кметската управа, с който се основава станцията Бета, нея я прекръстиха официално с женското име Бети. Аз продължавам да смятам, че причината е само една: преди Бета е била предназначена за почивка на пътешествениците и за извършване на профилактика на корабите. Бета не е претендирала да е дом, но по нещо е приличала едновременно на бащин дом и на увеселително заведение: земна храна, нови лица, различни звуци, пейзажи, дневна светлина... Ако идвате от мрака, студа и безмълвието тук изведнъж се оказвате сред топлина, светлина и музика. Остава ви само да обикнете това място. Нещо подобно е чувствал древния мореплавател, когато се е взирал в хоризонта за земя, където да си почине след дълъг път.

Това го почувствах два пъти: веднъж при първото ми посещение на Бета, после когато я нарекоха ети.

Аз съм тук Пазачът на Ада.

... Когато шест или седем от моите „очи“ изведнъж ослепяха, но само за миг, а музиката започна да се губи в пукането на статическото електричество, аз се обезпокоих, позвъних в бюрото за прогвози и глас на момиче записан на магнитофонна лента ми съобщи, че през деня или до вечерта се очакват да започнат сезонните дъждове. Поставих слушалката на мястото ѝ и превключих едно от „очите“ от вътрешен обзор на външен.

По небето не се виждаше нито едно облаче, нито едно петънце. Само ято зеленикави летящи гущери премина пред обектива.

Върнах „окото“ обратно и започнах да наблюдавам спокойното и без задръствания движение по чистите улици на Бети. Трина души

излязоха от една банка. А двама влязоха. Познавах ги и им магнах мислено с ръка. Пощата беше потънала в тишина. Навсякъде се виждаше печата на ежедневието: по металургичните заводи, по фабриките за синтетични материали, по фермите, на космодрума и по сградите. Навсякъде като голи охлюви пълзяха коли и пътищата напомняха за посоката към обетованата страна. В цвета на околните ниви преобладаваше жълтото примесено с кафяво и примеси на зелено и розово. На екрана се появиха вили с формата на буквата А, покривите им бяха назъбени и куполообразни, потънали в морето на обилната растителност, от която често стърчаха единствено шишовите на гръмоотводите. Малко по-късно насочих „окото“ отново на нужното място и започнах да наблюдавам галерията от сто и тридесет променящи се картини — екраните на Службата по Нарушенията към кметския съвет.

Пукането се усили и трябваше да изключа радиото. По-добре е да не слушам въобще музика, отколкото да я слушам така.

„Очите“ ми започнаха да ослепяват. Тогава разбрах, че към нас се приближава буря.

С най-голяма скорост насочих едно от „очите“ към Свети Стефан. Това означаваше, че трябва да изчакам двадесет минути, преди то да се изкачи на планината. Друго изпратих право нагоре в небето — за тази панорама щях да чакам десет минути. После предоставих пълна свобода на автоскенера и отидох долу да пия едно кафе.

* * *

Когато влязох в чакалнята на кмета, намигнах на секретарката и кимнах към вратата.

— Там ли е? — запитах аз.

Лоти, една пълничка девойка на неопределена възраст, но с приятна фигура, ме дари със случайна усмивка, но идването ми едва ли можеше да се нарече случайно.

— Тук е — каза тя и заби отново поглед в папките пред нея.

— Сама ли е?

Тя кимна вместо отговор и от това очеците ѝ затанцуваха на ушите ѝ. Черните очи в съчетание с мургавата кожа я правеха съмсев добре. Ако прическата и малко повече козметика...

Отидох до вратата и почуках.

— Кой е? — запита кметицата.

— Аз съм — изрекох, докато отварях вратата. — Годфри Джъстин Холмс, за по кратко Год. Искам с някого да пийна по едно кафе и затова избрах тебе.

Тя се отмести от прозореца, през който гледаше нещо. Докато се обръщаше на въртация си стол, косите ѝ, яркorusи, къси и прави се развълнуваха като проблясващо снежно облаче, понесено от внезапен вятър.

Аз съм заета — усмихна ми се тя.

„Зелени очи, заоблена брадичка, мили нежни ушенца, обичам ви напълно“ — спомних си анонимната записка, която ѝ бях пратил преди два месеца.

— Но не съм толкова заета

— да не изпия едно кафе с бога — заяви тя. — Може да се настаниш на трона. Сега ще го сложа да се вари.

Всеки се зае със своята работа.

Докато тя се занимаваше с кафето, аз запалих цигара от нейните, облегнах се в креслото и отбелязах:

— Май идва дъжд.

— Аха — отвърна тя.

— Не го казвам единствено да си приказваме — изрекох аз. — Над Свети Стефан бушува силна буря. Скоро ще узная нещо повече.

— Прекрасно, страче — усмихна се тя, като ми подаде кафето. — Вие, старците, с вашите болезки сте по-надеждни от Метеобюрото. Този признат от всички факт аз нямам никакво намерение да оспорвам.

Поставих горещата чашка на масата.

— Почакай да видиш само — започнах аз, — колко електричество ще има във въздуха, когато бурята премине планината и се насочи към града. И сега радиото пращи и трещи...

Тя беше облечена с бяла дантелена блуза и черна пола, която плътно прилягаше по бедрата ѝ. През есента бе навършила четиридесет години и макар да следеше за фигурата си, то за лицето не винаги успяваше. Непосредствеността в поведението бе най-

привлекателното в нея, поне за мен. Това свойство напоследък рядко се среща, а с напредването на възрастта изчезва напълно. Сега я гледах и слушах и си я представях като дете. Още мога да кажа, че в последно време започна да я тревожи мисълта за годините. Но когато си спомни за моите, започва да се шегува.

Всъщност аз съм на тридесет и пет, което ме прави малко помлад от нея. Но нейният дядо ѝ е разправял за мен, когато тя е била момиченце. Тогава първият кмет на Бета Бети Уей почина два месеца след избора си и аз трябваше да изпълнявам неговите функции.

Родил съм се преди пестотин деветдесет и две години на Земята, но от тях съм проспал по звездолетите петстотин шестдесет и две. Формално ми тежат повече отколкото на всеки друг. Аз съм анахронизъм. В действителност съм на толкова, на колкото изглеждам. Въпреки това на хората им се струва, че ги майтапя, особено на жените от средната възраст. Често това действа на нервите.

— Елеонора — казах аз, — мандата ти свършва през ноември. Нима мислиш да участваш в новите избори?

Тя свали изящните си очила и с два пръста разтри слепоочията си, после пийна от кафето си.

— Още не съм решила.

— Това не е за пресата — изрекох аз. — Просто ми е интересно.

— Наистина не съм решила — отвърна ми тя бавно. — Не зная...

— Добре, де. Питам ей така, за всеки смучай. Каж ми, когато вземеш решение...

На свой ред пийнах кафе.

— В събота заедно ли ще обядваме? — попита ме тя. — Както винаги досега?

— Да, разбира се.

— Тогава ще ти кажа.

— Прекрасно.

Тя погледна в своята чашка и аз отново видях малкото момиченце, стоящо на брега и чакащо размътването да улегне и то да разгледа отражението на лицето си или камъчетата по дъното, или едното и другото.

— Колко силна ще бъде бурята? — усмихна се тя от видяното в чашата.

— Знам ли? Но усещам да се трошат дърва.

— А ти заповяда ли й да си отиде?
— Опитах, но тя не послуша.
— Тогава най-добре ще е да затваряме люковете.
— Предпазливостта никога не вреди.
— Метеорологичния спътник ще мине след половин час над града. Ще успееш ли да научиш нещо повече преди това?
— Мисля, че да. Може и веднага.
— Непременно ми се обади.
— Естествено. Благодаря за кафето.
Лоти бе така заета, че дори не ми обърна внимание, когато излизах.

* * *

Когато се върнах на постта си, горното „око“ висеше високо в небето. Обърнах го така, че да огледам местността: от другата страна на Свети Стефан бушуваха и се пенеха огромни черни облаци. Планинската верига се оказа нещо като вълнолом за развихрилата се стихия.

Моето второ „око“ почти бе стигнало местоназначението си. Още не бях изпушил и половината от цигарата си, когато ми предаде следната картина: над равнината се полюшваше сива и непроницаема завеса...

Завесата се приближаваше.

Набрах номера на Елеонора.

— Дъждецът идва, малчо.

— Ще се наложи ли да употребяваме торби с пясък?

— Много е вероятно.

— Добре. Заемам се с това. Благодаря.

Отново се обърнах към екраните си.

Tierra del Surqpus, Земята на Лебед — очарователно име за планета, както и за единствения й материк. Ще се опитам да ви го опиша.

Планетата прилича на Земята. Наистина отстъпва малко по размери, но в замяна има повече вода. О се отнася до основният материк, той изглежда така: обърнете огледалното изображение на

Южна Америка на 90 градуса против часовниковата стрелка и го напъхайте в Северното полукълбо. Направихте ли го? Отлично. Тогава го хванете за опашката и го теглете, докато не се удължи с още седемстотин километра и не отслабне в талията. При това се постарайте екваторът да отсеке парче с дължина петстотин километра. Ето ви материка Лебед, който прегръща прекрасен залив. И да доведете нещата докрай, разбийте Австралия на осем парчета и ги нахвърляй те напосоки из Южното полукълбо, като ги наричате по първите букви на гръцката азбука. Нацапайте полюсите със сладолед и не забравяйте да неклоните оста на планетата на осемнадесет градуса. Благодаря ви, че го направихте.

Спомних си за останалите без надзор места и насочих в посока Свети Стефан още две „очи“, но след час и техният поглед бе закрит от плътната завеса облаци.

В същото това време метеорологичният спътник над нас бе обработил вече получената информация и ни предаде, че от другата страна на планината се образува плътна облачна покривка. Както често става по тези места бурята връхлетя внезапно. Обикновено както започват така бързо и свършват: боеприпасите за небесните топове стигат най-много за час-два. Но има и продължителни бури: продължават и продължават, а запасите от огнени стрели изглеждат неизчерпаеми. Земните урагани не го постигат никога.

Мястото, където се разполага Бети, не може да се нарече безопасно, макар минусите да се уравниават с плюсовете. Градът се намираше на двадесет километра разстояние от залива и на три от река Нобъл, която по тукашните разбирания не беше от малките. Само едно от неговите предградия — при това най-незаселеното — достигаше морския бряг. Застроената площ приличаше на лента с дължина седем километра и ширина два, но осемдесет процента от стохилядното население обитаваше деловия квартал на пет километра от Нобъл. Не може да се каже, че Бети се намира в низина, но тази част на месността в никакъв случай не може да се определи като издигната — малко е по-висока от околните долини. Ова и близостта до екватора е изиграло роля при избора ѝ за заселване.

Другите фактори (близост до реката и залива) също си казали думата. Останалите девет града на материка бяха малки и значително по нови от Бети. Три от тях се намираха нагоре по течението на Нобъл.

По такъв начин Бети е първият кандидат за столица на бъдещата държава.

Наблизо се намираше обширно гладко плато, изключително удобно за кацане на транспорти от междузвездните гиганти, а в бъдеще ще се превърне в плацдарм за проникване във вътрешностите на страната. Но всъщност първопричината да съществува Бети е Звездната спирка. Ремонтните работилници, складовете за гориво, места, където и душите и телата могат да си починат — това е вездният Стоп. Спирка по пътя към другите населени колонии. Така се е случило, че Лебед е бил открит по-късно от повечето светове. Намирал се е в начален етап на развитие и не е представлявал интерес за заселниците. И до ден днешен стопанството му си остава натурално.

Защо ли трябва Звездната спирка, щом повечето време на кораба хората прекарват спейки? Помислете малко, а аз по-късно ще ви кажа дали предположенията ви са верни.

Буреносните облаци набъбваха на изток, като си проправяха път с лентообразни израстъци, а Свети Стефан бе превърнат на балкон, на който се тълпяха чудовища, извивайки шии към сцената, където се намирахме ние. Грамада се качваше на грамада, докато цялата тази стена не рухна и се понесе надолу все още обляна в оловните лъчи на изчезващото слънце. Първите гръмотевици напълнях за гуркането на гладен корем.

Обърнах гръб на екраните и отидох при прозореца. Някакъв огромен сив ледник браздеше небесната твърд.

Върхлетя вятър: видях как дърветата се разлюляха и се закланяха към земята. Идваше първата за този сезон буря. Синевата се предаде и отстъпи безславно. Слънцето угасна. По стъклата удариха първите капки. Но скоро потекоха цели потоци.

Свети Стефан застърга с върховете си настъпващите чудовища, а те го засипаха с гръмотевици. Още миг и грамадите се сблъскаха със страшен грохот. Потоците по стъклата се превърнаха в буйни реки.

Върнах се при екраните и се залюбувах как хората бягат от дъжда. Най-хитрите си намериха чадъри или покривала, останалите се мятаха като пощурели. Повечето въобще не слушаха прогнозата за времето — вид психологическа защита, водеща началото си в миналото, когато прадедите ни са изпитвали недоверие към шаманите. Защото ако те са били прави, то с нещо превъзхождат нас,

простосмъртните, а това смущава повече, отколкото възможността да се измокриш от дъжда. И затова искахме те да грешат.

Не ми остана нищо друго освен да запаля нова цигара и да се облегна на креслото. Нито една буря не бе в състояние да свали от небето моите „очи“. Включих филтрите и загледах как по екраните удря пороят.

* * *

Изминаха повече от пет часа. Дъждът не преставаше. В мрака извън стаята гърмеше и трещеше. Надявах се, че до края на дежурството ми бурята ще стихне, но когато се появи Чак Фулър, тя продължаваше със същата сила.

Чак идваше да поеме нощната смяна.

Той седна зад пулта.

— Нещо си подранил — казах аз. — Никой няма да ти плати за това.

— И какво да правя? Дъжд. В къщи е по-зле оттук.

— Покрива ли тече?

Той поклати отрицателно глава.

— Отново дойде тъщата.

Аз кимнах с разбиране.

— Това е неудобството на нашия свят — малък е.

Той се хвана с двете ръце за тила и се облегна в креслото с поглед към прозореца. Усещах, че го обхваща пристъп на истерия.

— Заеш ли на колко години съм? — запита ме той след кратка пауза.

— Не — отвърнах аз, макар да знаех, че е на двадесет и девет.

— Двадесет и седем — продължи Чак. — Скоро ще навърша двадесет и осем. Знаеш ли къде съм бил?

— Не.

— Никъде, ето какво! Родил съм се и съм израсъл на тази проклетата планета! Тук живея, тук се ожених и никога няма да мръдна оттук. Когато бях млад нямаше възможност, сега съм семеен...

Фулър се наведе и облегна рактите си на колената като ученик. И когато навърши петдесетте, пак ще изглежда ученик с тази светла късо

постригана коса, чипото носле, тънката фигура, загорялата кожа и т.н. Може и да се държи като ученик на петдесет години, кой знае...

Нямаше какво да кажа и си замълчах.

Чак утихна за известно време. После отново се обади:

— Ти поне си ходил някъде. — Помълча многозначително, преди да продължи. — Ти си роден на Земята! На Земята! Още преди да съм се появил на бял свят ти си пътувал по другите планети. А за мен Земята е само едно име. И една снимка. Останалите са като мен — виждали са само снимки.

Продължих мълчаливо да чакам, а когато се уморих, зарецитирах:

— „Минивър Чийви съдбата си кълнеше...“

— Какво означава това?

— Така започва едно старинно стихотворение. По-точно сега се смята старинно, а когато бях момче, още си беше младо. Имах много роднини и приятели. Но това беше някога... Сега от тях не са останали и костите. Станали са на прах, на най-обикновена прах. Не, не е метафора. Петнадесет години за мен и теб са едно и също, но не винаги. Коеето е станало тогава, отдавна е записано в историческите хроники. Тръгвайки към звездите ти погребваш миналото си и ако се върнеш, ще срещнеш напълно непознати хора. Никак не е лесно да станеш дядо на шестдесет години, працядо на седемдесет и пет... но ако летиш само три години и се върнеш то ще срещнеш своя пра-пра-пра-пра-пра-пра-внук, който е станал на свой ред дядо и който страшно ще се учуди, когато го потупаш по рамото. Знаеш ли какво е това самота? Ти не си просто човек без родина или извън света. Ти си човек извън времето! Ти и времето не си принадлежите един на друг. Като буклук си, който блуждае из междузвездното пространство...

— Струва си цената! — възкликна Чак.

Разсмях се. В течение на година и половина всеки месец слушах нещо подобно. Преди не се засягах особено, но сега ми се бе струпало много: и дъждът, и изващата съботна вечер, и последното ми отиване в библиотеката, а сега и жалбите на Чак. Направо излязох от себе си.

Смеех се.

Той целият почервеня.

— Смееш ли ми се! — надигна се Чак и ме изгледа злобно.

— Не, как успя да си го помислиш — изрекох аз, — смея се на себе си. Не очаквах, че твоите думи така ще ме засегнат. Узнах нещо смешно за себе си.

— Какво?

— Че с годините съм станал сантиментален. Това откритие ме лаввесели и разсмя.

Той въздъхна, обърна се и отиде при прозореца. Пъхна ръце в джобовете и ме изгледа.

— Нима не си щастлив? — запита той. — Там... в дълбините на душата си, имам предвид. Имаш пари и с никого не си свързан.

— Успокой се, щастлив съм — отвърнах аз. — Нека не приказваме повече за това. Кафето ни ще изстине.

Чак въздъхна отново и се обърна към прозореца. Ярка светкавица очерта профила му. Изтрещя силен гръм.

— Извинявай — чух го някак си отдалече. — Струва ми се, че ти си най-щастливият от всички нас.

— Аз? Не думай така, при този климат на всички ни се струпва достатъчно. На теб ти действа също зле.

— Както винаги ти си прав — каза той. — Погледни навън! Такъв дъжд не съм виждал от няколко месеца...

— Небесата са го събирали за днес.

Той само подсвири.

— Аз ще отида долу да взема кафе и сандвичи. Трябва да хапна нещо преди дежурството. Ти искаш ли нещо?

— Благодаря, не искам нищо.

— Добре, сега ще се върна.

Той излезе свиркайки си. Нервните му пристъпи никога не продължаваха дълго. Менеше настроенятията си като дете, ха така, ха иначе... Да бъде страж на Ада е май най-неподходящата работа за него — изисква максимална съсредоточеност на вниманието. Казват, че името на нашата служба произлиза от названието на старинен летателен апарат. Вероятно някакъв военен въртолет. Ние изпращаме „очите“ на предварително определените места; те могат да се движат по небето, да стоят над определена точка, да се връщат назад, подобно на тези дливни машини. Ние следим за порядъка в града и околностите му. А това не е най-трудното на Лебед. Нямаме обичай да надничаме в нечии прозорци или да изпращаме „окото“ на посочен адрес. Освен ако

не ни помолят. Нашите показания се смятат в съда за доказателство и ако успеем навреме да натиснем някое и друго копче, то представяме и видеозапис на събитието. Понякога изпращаме хора или работи на местопроизшествието, в зависимост от нужната помощ.

На Лебед рядко стават престъпления, макар всички, дори и децата, да носят оръжие. Всеки прекрасно знае, кой на какво е способен и малко са местата, където един престъпник може да се укрие.

Основната ни грижа е въздушното движение и наблюдаването на местните животни (тя ни кара да носим непрекъснато оръжие).

ОПЖ — така се нарича длъжността ни — Организация по Презпазване от Животните. Затова нашите „очи“ са снабдени с вежди четиридесет и пети калибър.

Срещат се и много миловидни същества: например мечето-панда; седнало то не достига и шестдесет сантиметра височина. Ушите му са големи и копринени, кожата петниста, очите кръгли, ясни и сиви, Езичето се подава розово, носът е като копче, пухена опашчица, остри зъбчета със извънредно силна отрова... Обича да се храни с вътрешностите на млекопитаещите, както котката валериан.

„Хапача“ си отговаря на името: влечуго в броня и три остри шипа под очите и на носа. Краката му са дълги половин метър. Опашката завършва с четири шипа, които това същество вдига винаги, когато гони нещо, и разбира се дългите остри зъби.

Съществуват още земноводни, появяващи се от залива или реката и са невероятно уродливи и опасни.

Затова съществуваме ние, стражите на Ада, и не само на Лебед, но и на другите колонии. Между пътешествията аз не веднъж съм работил като страж и знам колко са нужни.

Чак отсъства по-дълго, отколкото очаквах и се върна едва, когато аз имах правото да си тръгвам. На вид изглеждаше доволен. По лицето му имаше усмивка и следи от червило. Пожелал му всичко най-хубаво, взех бастунчето си и отидох долу, където ме чакаше студеният душ.

Да вървя пеша до паркинга не ми се искаше. Повиках по телефона такси.

Елеонора си бе отишла веднага след обяда, служителите бяха свършили работата си час по-рано и зданието на кметството пустееше, а стъпките ми отекваха глухо в тъмнината на широкия коридор.

Известно време чаках на парадния вход и слушах тропането на дъжда и бълбукането на вода във водосточните тръби. Пороят шибаше улицата и блъскаше по прозорците.

Едва видях, какво става навън и плановете ми да прекарам остатъка на деня в библиотеката се разсеяха като дим. Утре или други ден, реших аз, такава вечер предразполага към добра храна, топла вана, бренди и четене. Щях да си легна рано — в такава време най-добре се спи...

Таксито спря пред входа. Свирна. Аз изтичах навън.

На сутринта проливният дъжд престана, но след час отново започна да вали и на обед се превърна в монотонен порой. Искрено се радвах, че днес, петък, като винаги съм свободен.

Поставете знак —" — под прогнозата за четвъртък и няма да сгрешите за петък. Разходих се по брега на реката. Тя прииждаше, а облаците изливаха все нови и нови порои. Канализацията се препълни и по улиците започна да се събира вода. Дъждът се лееше, локвите растяха, превръщаха се в малки езера и всичко това се съпровождаше от барабанният огън на гръмотевиците, а в земята се забиваха кривите остриета на мълниите. Течението носеше безброй трупове на летящи гадове, приличащи на неизгоряли докрай остатъци на гигантски илюминации. Над централния площад плавно летеше кълбовидна мълния. Огньовете на Свети Елм пробягваха по мачтата със знамената, кулата с часовника и статуята на Уей, която се опитваше да съхрани гордия си вид.

Бавно карах колата към библиотеката. Чистачките с труд изтриваха от предното стъкло безкрайните бисерни нишки: огромните поливащи небесни машини изглежда се обслужваха от работници, не влизащи в никакъв профсъюз — нито един от тях не отиде да пийне по едно кафе. Накрая успях да намеря свободно място, да паркирам и под чадъра да затичам към сградата.

През последните години се превърнах в своего рода библиофил. Не, не ме измъчваше жажда за знания; трябваша ми само последните новини. Причината се криеше в следното:

Какво е известно съществуват скорости по-големи от тази на светлината. Например фазовите скорости на радиовълните в йонна плазма или скоростите на преместване на светлинните снопове на Дакбил, но тези явления са редки и неприложими за космическите

полети. Ако става дума за материята, то скоростта на светлината е непреодолима. Най-много да се приближава да светлинната.

А животът може да се спре — включване, изключване, — няма никакви проблеми. Затова съм просъществувал толкова дълго. Скоростта не може да се надмине, но може да се забави стареенето на човека, дори да се стигне до спиране на жизнените процеси — и ако е нужно корабът ще лети векове към целта, а пътниците ще си остават млади. Затова съм така самотен. Всяка малка смърт влече след себе си възкръсване на друга планета и в друго време. Това се случваше с мен не веднъж и в него се крие отговора, защо съм станал библиофил: новините идват така бавно, както и корабите. Купете си вестник преди полета и, когато пристигнете на местопредназначението той ще си остане нов, но там, където сте го купили, ще се е превърнал в исторически документ. Изпратите ли писмо на Земята, ще го получи правнука на адресата, а неговият отговор — вашия пра-правнук.

Лавиците на библиотеките на Лебед са претърпани от редки книги: първи издания, купени преди излитането от Земята, които след прочитане са дарени. Веднага ги тиражират. Но нито един автор досега не е подал жалба и нито един издател не е заплашен от съдебно преследване на литературните агенти или наследниците на автора.

Ние сме напълно самостоятелни, но винаги сме в опашката, защото съществува „транзитно изоставане“, което е непреодолимо. На Земята е лесно да ни контролира, като момче, което дърпа въженцето на хвърчилото. Изглежда нещо подобно е хрумнало на Йитс, когато е писал: „Наоколо всичко се разпадат на части и центъра не може да ги удържи...“ Мъчен от съмнения аз се заставях да ходя в библиотеката за известия.

* * *

Денят се изниза незабелязано.

Думи се нижеха по екрана, аз стоях в кабината, разглеждах непочетените от никого вестници и списания, а по улиците на Бети се изливаха бурни потоци от планините. Водата напълно бе изчистила гората. Мръсотията заливаше полята, нахълтваше по мазетата, напластяваше се по улиците, въобще намираще си път навсякъде.

Отидох да хапна нещо в лавката, където от девойката в зелена престилка и жълта пола (тя шумолеше приятно) узнах, че спасителни отряди работят навсякъде, а пътят през Централния площад е затворен.

Малко по-късно в дъждобран и непромукаеми ботуши се запътих натам.

Стена от торби с пясък преграждаше главната улица и на височина стигаше до кръста ми. Водата мокреше колената ми и непрекъснато прииждаше.

Погледнах паметника на Уей. Ореолът му беше помръкнал. И нищо чудно: заслугите му сега изглеждаха някак си съмнителни, макар честно казано...

Той държеше в лявата си ръка очила и ме гледа с недоверие и опасение, гадаейки в дълбините на бронзовата си душа, дали няма да се изпусна, да проговоря и да разруша неговото лъскаво от водата, тежко и позеленяло на места величие. Да разкажа ли? Мисля си, че аз съм единственият човек, който още го помни. Той поиска да стане баща на новата страна и наистина се постара. Заемаше кметския пост цели три месеца, а през останалото време (две години) аз трябваше да изпълнявам задълженията му.

В смъртният акт бяха написали „инфаркт“, но бяха забравили да споменат, че виновникът е парче олово. Тези, които знаехе това, вече не са живи: разгневеният мъж и изплашената жена, следователят. Оставам само аз и няма да разкажа на никого, освен ако бронзовият Уей не проговори. Защото той е героят, а тук статуите са по-нужни от живите герои. Някога с личния си пример той помогна при наводнението в селището Бътлър и дори за това си струва да остане в паметта на гражданите.

Намигнах на бившия си шеф — капките от носа му падаха в моите крака. Заслушах се в плискането на водите и ругатните на работниците, които изграждаха бент на съседната улица, и си тръгнах обратно в библиотеката под съпровода на углошителните гръмотевици и заслепяващите светкавици. Над главата ми премина едно „око“. Махнах му с ръка и то ми отвърна с намигване на фиртъра си. Ако не се лъжа днес в предприятието се подвизава С. А. Джон Кимс. Но може и да греша.

Внезапно небесните бентове отново се отприщиха. Оказах се под истински водопад.

Притиснах се до най-близката стена, друго укритие не се виждаше наблизко, но се подхлъзнах и добре, че навреме се подпрях на взетата пръчка. Намерих някаква врата и се скрих в нея.

Десет минути гърмеше и трещеше. Когато дъждът намалea, а аз си върнах зрението и слуха, видях, че Второто авеню се е превърнало в бурна река. ляскайки отвратително водата носеше всякакъв буклук: хартии, пръчки, кал... Изчаках нивото да спадне — не исках да се прибирам с напълнени ботуши в къщи.

Водата не спадаше.

Напредна към мен и ми заблiza подметките.

Нямаше къде да отстъпвам. Дтана ми ясно, че ме чака и нещо лошо. Опитах се да бягам, но да бягаш във вода до келенете...

Спомних си за истрела, който чух през деня. Когато ти са мокри краката не мислиш много-много. Домъкнах се до паркинга и тръгнах към вкъщи. Зад колата се виждаше пенлива следа и това ме накара да се почувствам като капитан на речен кораб, мечтаещ да стане водач на камили в пустинята.

Беше така тъмно, сякаш настъпваше вечерта. Влязах във влажния гараж, но в него още не бе проникнала вода.

Докато изтичам по пътеката до дома си, сумрака се смени с мрак. Няколко дни не бях виждал слънце и си помислих, колко ще ми липсва в празничните дни. Над главата ми бе надвиснал черният купол на небето и независимо от тъмнината аз отчетливо видях, колко чисти са високите тухлени стени, които ме обграждаха.

Стараех се да се движа в лявата страна, с надежда да намеря някакво прикритие от дъжда. Когато минах по крайбрежната улица, забелязах, че нивото на водата е достигнало най-високите отметки на кея. Нобъл приличаше на голяма подпухнала кървавица, чиято обвивка всеки миг може да се пръсне. Една светкавица освети цялата улица и аз, да не нагазя ширналата се локва, забавих крачките си.

Докато мечтаех за сухи чорапи и сухо мартини, завих в напречната уличка и замрях като вцепенен.

Това беше орг.

Тялото, покрито с костени пластинки, се повдигна под ъгъл четиридесет и пет градуса спрямо тротоара. Главата с очи-светофари, които сигнализираха „стоп“, бе увиснала на метър от земята, а

животното тичаше с малките си дребни крачка към мен и паства му, носеща заплаха за близка смърт, бе насочена в корема ми.

Тук ще направя едно отклонение и ще разкажа за детството си. Като прочетете долопосочените обстоятелства, ще разберете, защо си го спомних в този момент.

Родил съм се на Земята, там съм израсъл и съм се изучил. Докато следвах, през лятната ваканция работих в животновъдна ферма. И досега помня миризмата и шума от яслите, помня и как карах кравите да вървят по пътя за пасището. Помня също миризмата и шума на университета: формалдехид в лабораторията на химическия факултет; гласовете на първокурсниците, които бъркаха френските глаголи; носещия се навсякъде аромат на кафе и цигари в Студенския съюз; звъна на църковните камбани и миризмата на току що окосената трева (още виждам ясно ахналия поглъщащото трева чудовище Енди, един грамаден негър с нахлупена над очите бейсболна шапка и така налапана в устата цигара, че почти щеше да запали лявата му буза) и както винаги — дън, дън, дън! — ударите на рапира в рапира. Не обичах да ходя на физическо, но то се смяташе за задължително. Единственият начин да се откача бе да се занимавам с нещо поспециално. Избрах фехтовката: тенисът, борбата, баскетболът, босът, хандбалът изискват прекалено много усилия, а да стана член на голф-клуба не ми позволяваха средствата. Така и не подозирах, какви последици ще има този избор. Напрежението се оказа не по-малко, отколкото при другите видове. Но ми харесваше. Въ втори курс станах кандидат за отбора на...

Когато се оказах на тази планета, където всички насят оръжие, аз си поръчах да ми направят тояжка. Тя приличаше на рапира и на пика, но с една единствена разлика: набоде ли се живо същество с нея, то никога повече няма да се мръдне от място. Гаранцията — осемстотинте волта в точката на допиране (ако е натиснато копчето).

... ръката ми с тояжката се вдигна и аз натиснах копчето.

Оргът вече беше до мен.

С допиране на тояжката подпалих корема му и от разтворената с остри като на бръснач зъби уста се разнесе нещо средно между въздъхване и писък. И след малко оргът не мърдаше повече (така ги наричаме за по-кратко: „организъм“, когато не си спомняме името им).

Отпуснах копчето и заобиколих звяра. Оказа се от речна порода. Помня, как се оглеждах, когато си тръгнах и до къщи вървах с включена тояжка, докато не хлопнах зад себе си вратата и не запалих светлината.

Едва тогава си позволих да затрепера, а малко по-късно си смених чорапите и си направих един коктейл.

Нека вашият път никога не бъде препречен от орг.

* * *

В събота дъждът се усили.

В западната част на града навсякъде е преградено с чували. Сега често водопадите са премесени с пясък, макар и не винаги. Бентовете засега успяват да сдържат напора.

Досега потопа донесе смърт на шест души. Било от пожари от мълниите, било от потъване или простудяване. Скоро причиняваните щети започнаха бързо да растат. Хората бяха уморени, зли, жалки и мокри. Всички, включително и аз.

„Събота си е събота“, но въпреки това отидох на работа. В кабинета бяхме заедно с Елеонора: на масата се намираше подробна карта на местността, а на стените шест екрана, чиито „очи“ дежуряха непрекъснато над „критичните места“ и ни показваха извършваните работи. Телефоните непрекъснато звъняха, а пепелниците чакаха някой да ги почисти, докато кафеничето с подсвиркване следеше нашата дейност.

Нивото на водата в Нобъл премина най-високата черта. Нашият град не беше единственият остров сред бушуващия океан на бурята. Нагоре по течението едва се крепеше селището Бътлър, бе залято Лястовичето гнездо, а от равнините наоколо прииждаха кални потоци.

Дори непосредствената връзка със спъсителните отряди не ни избави от необходимостта да излизаме това утро три пъти навън: първо, когато мостът над Лавс бе отнесен към устието на Нобъл, където се намираше металургичния завод Мек, после, когато горското гробище на источния бряг бе изровено така дълбоко, че заплаваха ковчези, и накрая, когато едновременно се срутиха три жилищни сгради в покрайнините на града. Малкият флаер на Елеонора,

разтърсван от поривите на ветровете, стигаше местата на катастрофите и ние ръководихме непосредствено спасителните работи. Летях сяпко, само по показанията на приборите.

В центъра на града прииждаха евакуираните хора.

Три пъти аз влизах под горещия душ и после се преобличах.

По обед всичко се успокои, дори дъждът поутихна. Наистина облачността не се разкъса, но затишието ни даде възможност да изпреварим малко събитията.

Укрепихме останалите здрави заграждения, нахранихме евакуираните и почистихме част от буклука. Четири от шестте „очи“ се върнаха на старите си места, четирите „аварийни“ точки бяха престанали да бъдат аварийни. А на нас ни бяха нужни „очи“ за откриване на орги.

Обитателите на наводнената гора не стояха на едно място: седем „хапача“ и стадо панди загинаха през тези дни, впрочем, както и няколкото влечуги, изплавали от мътните води на Нобъл, без да се смятат дървесните змии, отровните прилепи, къртиците и земните змиорки.

Около седем вечерта сякаш всичко бе отминало. Ние с Елеонора излетяхме право нагоре в небето.

Флаерът набра височина, а кабината със съскане се хермитизира. Наоколо беше тъмна нощ. Умореното лице на Елеонора в смътната светлина на лампичките от пулта изглеждаше като бледа маска. Ръцете ѝ натискаха слепоочията, може би се опитваше да я махне, и когато я погледнах отново, тя изглежда бе успяла. Очите ѝ блестяха, а по усните се разхождаше лека усмивка.

— Къде си ме помъкнал? — запита тя.

— Ще огледаме бурята отгоре.

— Защо?

— От доста дни не сме виждали чисто небе.

— Така е — съгласи се Елеонора.

Тя се наведе да запали цигара и един кичур коса немирно се раздвижи. Поисках да протегна ръка и да го оправя, но не го сторих.

Издигнахме се над океаните от облаци.

Небето беше тъмно и безлунно.

Звездите изглеждаха като диамантени пращинки.

Облаците — като под от вулканична лава.

Ние летяхме и се виехме в небето. Накарах флаера да се „закотви“ (така поставях „очите“ над града) и запалих цигара.

— Ти наистина си по-възрастен от мен — каза тя. — Заеше ли го?

— Не.

— Съществува определена мъдрост, определена сила, подобна на духа на отминаващото време, промъква се в човека, спящ в космическото пространство. Знам, че е така и я усещам, когато си до мен.

— Не — отвърнах аз.

— Тогава, може би е затова, че хората я очакват от тебе, очакват силата на вековете. Може би отгук трябва да започнем.

— Не.

Тя се разсмя.

— Тя, или това нещо, не е положително.

Аз също се разсмях.

— Ти се интересувахте, дали ще поставя наново кандидатурата си за кмет. Казвам ти: не. Давам се оставката. Смятам да се омъжа.

— И за кого?

— Има за кого, Джас, има — изрече тя и ми се усмихна.

Аз я целунах, но не за дълго: пепелта на цигарата ѝ заплашваше да падне направо във врата ми.

Ние загасихме цигарите си и полетяхме над невидимия град в безлунното небе.

* * *

Обещах да ви разкажа за Звездната спирка. Сигурно не разбирате, защо тръгвайки да изминете сто четиридесет и пет светлинни години (за вас ще мъдат реално сто и петдесет земни години), вие изведнъж спирате на средата на пътя?

Е, преди всичко (и това е най-важното) не може да се прекара в сън цялото това време. Много от приборите изискват непрекъснато наблюдаване и никой няма да се съгласи на сто и петдесет години самота. Съществува определен график. Всеки, включително пътниците, дежури един или два пъти. Всички са запознати с

инструкциите, кого да бъдат в случай на авария и какво да правят до идването на специалистите. Смяната е от няколко души. Дублират ги автомати — за повечето от тях хората не подозират: това е да се защити апаратурата от произвола на хората или в този невероятен случай, когато няколко луди се съберат заедно и решат да отворят люковете, да изменят курса, да убият пътниците и други подобни. Подбора на хората се извършва така, че те взаимно да се контролират и да се заменят. И машините и хората изискват наглеждане.

След дълбокият сън вие развивате депресия и краустрофобия. Тогава Звездната спирка идва да помогне: възстановява душевното равновесие и събужда в хората нормелните инстинкти. Полза имат и световите, които посещавате: така се обогатяват икономиките им и общественият им живот.

Затова Звездната спирка — спирка по пътя — бе се превърнала в празник на много планети. Съпровожда се от фестивали и църковни богослужения, а на по-далечните планети — с паради, интервюта и пресконференции предавани по всички станции. Пресрасно помня, че същото ставаше и на Земята, когато пристигаше звездолет от колониите. Веднъж една неособено сполучила артистка Мерилин Аустин потегли към други светове и като прекара там няколко месеца се върна обратно. Появи се няколко пъти на екрана, показва ослепително белите си зъби, критикува рязко извънземните култури и получи изгодно предложение, трети мъж и първата си голяма роля в киното. Това също показва ползата от нея.

* * *

Кацнах на покрива на Хеликс — най-големият жилищен комплекс в Бети. Тук Елеонора притежава апартамент с два балкона и изглед към далечната река Нобъл, а също и към разпръснатите огънчета в долината Шик, където се намираще вилната зона на града.

Елеонора приготви любимите ми пържоли с печени картофи и извади бира. Бях доволен и щастлив.

Останах до полунощ — планирахме бъдещето си. После взех едно такси до Централния площад, където бях оставил колата си. Когато стигнах там, изведнъж реших да отида в Службата и да видя,

как върви работата. Влязох в кметството, изтрих краката си, изтърсих водата от дрехите си и се насочих през празния коридор към асансьора.

Лошото е, че асансьорът е почти безшумен. А би трябвало да бръмчи и вратите да се отварят и затварят с трясък. Без да подозирам нищо излязох и завих зад ъгъла.

Това, което видях заслужаваше длетото на Роден. Може да се каже, че ми провървя — появих се точно навреме, а не след десетина минути.

На кушетката в малката ниша срещу вратата на СН, Чак Фулър и секретарката Лоти се занимаваха с нещо, което отдалеч приличаше на практическо упражнение по спасяване на удавници: правеха си един на друг изкуствено дишане уста в уста и още нещо.

Чак лежеше с гръб към мен, но Лоти ме видя през неговото рамо, очите ѝ се разшириха и тя го отблъсна.

— Джас... — въздъхна дълбоко Чак, когато се обърна.

— А, нищо, само минавам — изрекох аз. — Мислех да мина и да видя, как вървят работите.

— Х-м-м, всичко върви добре — каза той. — Сега са на автоматичен режим, тя дойде... да разбере, не трябва ли да напише нещо по отчетите. Главата ѝ се замая и ние... доведох я тук... да полегне на дивана...

— Да-а, не изглежда... добре — казах аз. — В аптечката има валериан и аспирин.

Чувствах се неловко и побързах да вляза в апаратната. Чак дойде след няколко минути. Аз наблюдавах екраните, а той застана зад гърба ми. Всичко сякаш си беше наред, само дъждът продължаваше да се излива над Бети.

— Да, Джас — въздъхна той. — е очаквах, че ще дойдеш...

— Така е, ако се съди по всичко.

— Искам да ти кажа... Нали няма да докладваш?

— Не, няма да докладвам.

— ... И няма да кажеш на Синтия, нали?

— Какво правиш извън работата си е твоя грижа. Като приятел те съветвам с това да се занимавай в свободното си време и на подходящи места. Почти съм го забравил, а след няколко мига няма да си спомням нищо.

— Благодаря, Джас.

Само кимнах.

— Какво съобщават от Бюрото за Прогнози? — запитах, докато вдигах слушалката на телефона.

Той вдигна рамене, а аз набрах номера, изслушах съобщението, поставих слушалката на място и казах:

— Лоша работа, водата приижда.

— По дяволите! — изруга той и се опари на цигарата си. Ръцете му се разтрепериха. — Това време ще ме довърши.

— И мен също — навъсих се аз. — Отивам си. Искам да стигна до къщи, преди да се започне. Може утре отново да прескоча.

— Лека нощ.

Слязох долу, облякох шлифера си и излязох навън. Не зърнах никъде Лоти, но тя най-вероятно чакаше да си отида.

Стигнах до колата и изминах почти половината път, когато отново заваля. Мълниите разкъсваха небено на части: изригващият ги облак бе впил огнените си лапи в града като паяк. Зигзагите се забиваха в земята, оцветявайки в злато силуетите на предметите и оставяйки в очите ярки следи. В гаража влязох, когато бурята бе в разгара си. До мен стигаше съскане, трещене, а светкавиците осветяваха всичко наоколо.

Намирайки се вече в къщи, се заслушах и загледах в затихващия апокалипсис.

Градът бълнуваше, като обхванат от треска, силуетите на зданията се очертаваха ясно от пулсиращата светлина. Да виждам по-добре ставащото, изключих лампата в стаята. Нетленни изглеждаха синкавочерните сенки на стълбищата, фронтоните, корнизите, балконите: сякаш заредени от мълниите сградите излъчваха своя вътрешна светлина. Нависоко, крадешком, пълзеше огнено насекомо (живо? или не?), „око“ в синкав ореол се мяркаше над покривите на съседните къщи. Облаците пламтяха като планини в геена огнена; клокочеха и трещяха гръмотевици; белезникави поройни струи дълбаеха паважа и пораждаханадигаща се пяна. В този миг видях трирог „хапач“ с мокри пера, страшна като на демон муцуна и мечовидна опашка. Звярът зави зад ъгъла, но малко по-рано бях чул един звук, който би могъл да мине за гръм, ако не бях видял как „окото“ се устреми към него и добави към капките вода оловни съчми. Всичко стана така мигновено, но въпреки това разбрах, за чия четка е

достойна тази картина. Не за Ел Греко, не за Блейк — а за Боск. Само той с кошмарните образи на улиците на Ада, може да даде дан на този миг.

Един миг от бурята...

Гледах навън, докато изригващият пламъци облак не прибра пипалата си, увисна на небето като пашкул, а после помръкна тлеейки и превръщайки се в пепел и прах. Стана тъмно. По улиците имаше само вода.

* * *

В неделя настъпи апогеят на хаоса.

Градът се оказа в центъра на най-силната буря на Бети. здигаха се пламъци, горяха църкви. отъваха хора. Зверове се разхождаха из улиците. Сгради се откъсваха от основите си и подскачаха като книжни корабчета по стръмното. Налетя ураганен вятър. Светът сякаш полудя.

До кметството беше невъзможно де се стигне. Елеонора изпрати да ме вземат с флаер. Службите бяха евакуирани на третия етаж. Положението беше неконтролируемо. Единственото, което можеше да правим, бе да чакаме и да помагаме, ако имахме възможност. Аз седях през екраните и гледах ставащото.

Дъжд се лееше като от ведро. Сякаш падаше истински водопад. Понякога ни се струваше, че са изсипали океанът над нас. Отчасти за това имаше вина духацият от залива вятър: поривите му караха капките да се носят почти хоризонтално спрямо земята. Бурята започна на обед и продължи няколко часа, но след себе си остави разрушен град. Бронзовият Уей лежеше на дясната си страна, знамето бе изчезнало и никъде нямаше здание с оцелял прозорец и не залято от водата. Електричеството започна да прекъсва. Едно мое „око“ видя три панди да разкъсват мъртво дете. Проклинайки целия свят аз ги застрелях; не ми попречиха нито дъждът, нито ростоянието. Елеонора плачеше на рамото ми.

Тогавя ни съобщиха, че на хълм, заобиколен от вода, заедно със семейството си се намира бременна жена, която веднага трябва да роди със сечение. Опитахме да стигнем с флаера... но вятърът... Видях горящи здания, трупове на хора и животни. Видях погребани

наполовина машини и рухнали домове. Видях водопади, там където преди ги нямаше.

Тези дни изхабих много муниции и не само за горските зверове. Шестнадесет „очи“ бяха уцелени от мародери. Надявам се, че никога повече няма да виждам подобни кадри, които тогава заснех.

После започна неделната вечер — най-ужасната нощ в живота ми. Дъждът не спираше. За трети път узнах, какво е това отчаяние.

Ние с Елеонора се намирахме в Службата за Нарушения. Останалите работеха на третия етаж. За осми път през този ден електричеството спря. Ние седяхме, без да мърдаме, в тъмното и няхмахме сили да спрем настъпващия хаос. Дори не можехме да наблюдаваме ставащото.

Не зная, колко продължи това: час или два, или няколко минути. Ние разговаряхме. Помня, че разказвах за момичето, чиято смърт ме застави да потегля по другите планети — колкото се може по-далеч от гроба ѝ. Два полета, два нови свята — и скъсах връзката с времето. Но стоте години полет не изтриха паметта ми: уви! тя не е като времето, което така лесно може да се измами, потъвайки в малката смърт на съня.

Паметта е отмъщението на времето и дори да изгубиш слух и зрение, събуждайки се ти разбираш, че миналото е отново с теб. Най-страшното, което може да ти мине през главата е да се върнеш на станалата чужда земя, където е намерила покой любовта ти, да се върнеш непознат за никого там, където е бил родния ти дом. И тогава отново поемаш пътя, с надежда да забравиш, но времето ти е така малко, че не успяваш! Оставен си сам със себе си. Тогава за пръв път ме обхвана отчаяние. Четях, работих, пиех. Свързвах се с разни жени, но на сутринта винаги оставах сам. Скачах от планета на планета с надеждата, че нещо ще се промени, но всеки път гобих нещо от себе си.

Тогава ме обхвана друго ужасно чувство. Разбрах, че трябва да съществува време и място, най-подходящо за всеки от нас. Когато болката утихна, аз се смирих с изчезналото минало и се замислих за мястото на човека във времето и пространството. Кога и къде аз ще искам да прекарам остатъка на дните си? Къде ще живея с най-голяма полза? Може би ме очаква нещо хубаво, някъде на неизвестна планета; то чака да пробие часът му. Как да го узная? Мога ли да бъда сигурен,

че моят Златен Век е на следващата планета и че не отивам на война в Средните Векове, когато Възраждането още не е напъпило? То е винаги билет, виза, нова страничка в дневника. Това за втори път ме накара да се отчая.

Не заех отговора, докато не се оказах тук, на Земята на Лебед. Не знам защо те обичам, Елеонора, но те обичам — това е отговорът!

Когато дойде светлината, ние седяхме и пушихме. Тя разказваше за мъжа си, който загинал като герой и така избегнал заплашващата го смърт от бяла треска. Загинал геройски, без да знае за какво: сработил условният рефлекс, хванал едно мачете и се хвърлил срещу глутница тукашни „вълци“, нападнали изследователския отряд в глухите гори на предпланините на Свети Стефан. Бил разкъсан на части, а останалите отстъпили в лагера, заели кръгова отбрана и така се спасили. В това е същността на героизма: миг, неподвластен на разума (искра в нервите), предопределен от всичко, което си преживял или си искал да направиш.

Ние гледахме галерията екрани.

Човекът е животно, способно да мисли логически? По-висш от животно? Но не ангел? Но не и онзи убиец, който аз убих тази нощ. Какъв ли е той? Честолюбив, самолюбив, влюбчив? Не мисля. Гледал ли е на себе си отстрани, наблюдавал ли е за постъпките си и разбирал ли е, колко са престъпни? Прекалено сложно. Нима когато е убивал, когато е грабил, се е виждал отстрани и е разбирал чудовищността на извършваното? Измислял ли си е религия? Едва ли? Виждал съм хора да се молят; за тях това е последната надежда за спасение, когато остапалите способности са изчерпани. Условен рефлекс. Тогава, може би остава любовта? Видях майка потънала до гърди в буйната вода да държи на рамената дъщеря си, а тя по същия начин притиска куклата си. Но нима любовта не е част от живота? Това, което си направил, и това, което искаш да направиш? И добро и лошо? Зная, че именно тя, любовта, ме накара да оставя поста си, да седна във флаера и да си пробивам път през бурята там, където ставаше тази сцена.

Не успях.

Но никога няма да забравя, колко се зарадвах, когато узнах, че са ме изпреварили. Излитащият флаер ми намигна със страничните си светлини и Джон Кимс предаде по радиото:

— Всичко е наред. Цели са, дори и куклата.

— Добре — казах и потеглих обратно.

Кацнах на балкона и веднага пред мен изникна някаква фигура. Когато излязох, в ръката на Чак (това беше той) проблясна пистолет.

— Не искам да те убивам, Джас — започна той, — но ако се наложи, ще те раня. Застани с лице към стената. Взимам флаера.

— Да не си полудял? — попитах го аз.

— Знам, какво правя. Той ми трябва, Джас.

— Добре, взимай го, щом ти трябва. За това не е нужно да ме дължиш на мушка. Засега мога и без него. Взимай.

— Трябва ни на нас със Лоти — каза Чак. — Обърни се.

Изпълних заповедта и загледах стената.

— Какво си намислил?

— Излитаме. Дватамата. Веднага.

— Ума сте си загубили — казах аз. — Сега не е време...

— Да вървим, Лоти — повика я той.

Чух, как флаерът се отваря.

— Чак, ти ни трябваш тук! Можеш да си тръгнеш след седмица, месец, когато редът е възстановен. Съществува и такова нещо като развод. Нали знаеш?

— Няма да ми дадат да си отида, Джас.

— Тогава как смяташ да го направиш...

Обърнах се и видях да прехвърля през рамо голям чувал, съвсем като Дядо Мраз.

— Обръщай се! Чуваш ли? Иначе ще стрелям!

Започнах нещо да подозирам.

— Чак, нима си грабил?

— Обръщай се!

— Добре де, обръщам се. И мислиш, че ще стигнеш далеко?

— Достатъчно далеко — отвърна Чак — никой да не ни намери, а когато дойде времето ще отлетим.

— Не, струва ми се, че не си способен да отлетиш от Лебед. Познавам те добре.

— Ще видим — отдалечи се гласът му.

Чух бързи стъпки, последвани от хлопване на врата. Обърнах се и видях как флаерът се издига над балкона. Дълго гледах след него. И никога повече не ги видях.

Двама служители намерихме лежащи на пода в коридора без съзнание. За щастие нищо сериозно. Като се убедих, че ще се погрижат за тях, отидох при Елеонора.

Чакахме настъпването на утрото.

Уморени и опустошени седяхме и гледахме как светлината си пробива път през дъждовната пелена. Прекалено много неща станаха за това кратко време. Всичко се случи невероятно бързо. Ние бяхме объркани.

На сутринта дъждът спря.

Вятърът от север, един добър вълшебник, започна борба с облаците, като Енки със змея Тиамат. Изведнъж небесата се разтърсиха, мрачната пелена се разкъса и разкри лазурни клисури, от които заблिका ярка светлина.

Когато се появи слънцето, чух радостни гласове и завиках заедно с всички. Прекрасното, топло и лечебно светило приближи кръглото си лице до Свети Стефан и го целуна по двете бузи. От прозорците надничаха радостни и възбудени хора. Радвах се със тях.

Единственият начин да се убедиш, че кошмарът е свършил, това е да се събудиш и да не намериш в спалнята си нищо, което да свидетелствува за действителността на вашия сън.

Ние вървахме по улиците и навсякъде беше пълно с кал: в мазетата, машините, канализационните тръби и кухненските шкафчета. Кал покриваше здания и коли, хора и дървета. Засъхващите кафяви кръгове от пукнали се мехури чакаха сякаш кога ще ги изстържат. Ако някой от нас се приближаваше близо до складовете, където гниеха разни продукти, веднага се вдигаха ята летящи гущери и увисаха във въздуха като водни кончета, а после се връщаха отново на изоставената трапеза. Насекомите изглежда имаха някакъв празник. Срочно трябваше да се извърши санитарна обработка.

Всичко беше обърнато с краката нагоре, разрушено и погребано под кафяви „саргаси“. Числото на жертвите не можеше да се определи. Калната вода бавно течеше по улиците. Вонеше непоносимо.

Витрините на магазините бяха разбити и под краката ни шумно се трошаха стъкла... Мостовете бяха рухнали, паважът разкъртен... Достатъчно, и това стига. Защо да продължавам? Ако и сега не успеете да си представите гледката, то никога няма да го направите. След пияната оргия на небесните сили започваше тежко утро. Винаги ще се

намери смъртен, който да бърника остатъците на божественото пиршество или да бъде погребан под тях.

Ние започнахме да разчистваме улиците, но към обед Елеонора едва се държеше на крака. Аз живеях наблизко и я закарах в къщи.

Това е почти цялата история — без пропуски: светлина, тъмнина, отново светлина, с изключение на края, който аз наистина не знам. Само ще ви разкажа началото на този край...

Оставих я на ъгъла. Тя тръгна към моята къща, а аз вкарах колата в гаража. Защо я оставих сама? Не зная. Може би в лъчите на сутришното слънце светът изглежда спокоен и безопасен, независимо от полепналата кал. Или защото аз бях влюбен, тъмнината бе изчезнала и нощните страхове бяха притихнали.

Оставих колата в гаража и тръгнах по пътеката. Когато стигнах ъгъла (преди седмица тук срещнах орга), я чух да вика.

Хвърлих се напред. Страхът ми придаваше сили — за миг завих зад ъгъла. До локвата лежеше чувал, който по нищо не се отличаваше от чувала на Чак. В локвата стоеше човек и разглеждаше чантата на Елеонора, а тя самата лежеше на земята без признаци на живот и кръв заливаше лицето ѝ.

Завиках и като се хвърлих на него, включих тояжката. Той се обърна, захвърли чантата и се хвана за пистолета на колана.

Между нас оставаха десет метра, когато аз метнах тояжката. Той беше успял да извади пистолета и да се прицели, когато тояжката падна в локвата, където стоеше.

Може би ято ангели му помогнаха да се присъедини към прадедите си.

Тя още дишаше. Пренесох я в къщи и не помня как съм повикал лекар, а после зачаках...

Елеонора проживя още дванадесет часа и умря. Два пъти преди операцията дойде в съзнание и нито веднъж после. Не каза нищо. Само веднъж ми се усмихна и заспа.

* * *

За втори път станах кмет. Ръководих възстановителните работи. Когато напуснах града, той беше отново такъв слънчев и чист, какъвто

ме бе посрещнал някога. Сигурен съм, че ако бях издигнал кандидатурата си на есенните избори щяха да ме изберат за кмет. Но не поисках.

Общинският съвет отхвърли възраженията ми и реши да издигне статуя на Готфри Джастън Холс до статуята на Елеонора Шифър на площада срещу почитения да блясък Уей. Мисля, че и досега стои там.

Казах им, че никога няма да се върна, но кой знае? Може би, след две години, когато всичко това остане в далечното минало, ще се върна и ще намеря Бети заселена от непознати хора. Може би колонизацията ще обхване целия континент и той ще бъде от бряг до бряг населен с хора.

В края на годината обявиха Звездна спирка. Сбогувах се, качих се на кораба и отлетях. Накъде? Все едно.

Бълнуване на самотен кораб в междузвездното пространство...

Изминаха няколко години. Не ги броя, но често мисля за Златния Век, за Възраждането, че ме чака някога и някъде звезден билет, виза, обърната страничка в дневника. Не зная къде и кога. Кой знае? Къде е днес вчерашният дъжд?

В град невидим?

Вътре в мен?

Наоколо е тихо и студено. Напред — безкрайността. Не усещаш движението.

Няма луна, но звездите светят ярко — като мънички диаманти.

Издание:

Миг от бурята (твърда фантастика)

Изд. Неохрон, Пловдив, 1994?

SF Трилър №21

Редактор, съставител: Ц. Съмналиева, Ивайло Рунев

Превод: не е указан (вероятно Красномир Крачунов)

Формат: 115×165. Страници: 192. Цена: 22.00 лв.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.